

ศึกษาการปรับตัวของย่านจากผลกระทบการแพร่ระบาดโควิด-19

กรณีศึกษา: ย่านสีลม กรุงเทพมหานคร

โดย

พรพรรณ ภูวดลไพโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

การผังเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการผังเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2565

A STUDY OF NEIGHBOURHOOD RECOVERY FROM
COVID-19 PANDEMIC A CASE STUDY OF
SILOM AREAS IN BANGKOK

BY

PRONPAN PHUWADONPHAIROT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF URBAN ENVIRONMENTAL
PLANNING AND DEVELOPMENT
URBAN ENVIRONMENTAL PLANNING AND DEVELOPMENT
FACULTY OF ARCHITECTURE AND PLANNING
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2022

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง

วิทยานิพนธ์

ของ

พรพรรณ ภูวดลไพโรจน์

เรื่อง

ศึกษาการปรับตัวของย่านจากผลกระทบการแพร่ระบาดโควิด-19

กรณีศึกษา: ย่านสีลม กรุงเทพมหานคร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การผังเมืองมหาบัณฑิต

เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2566

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. กฤตพร หัวใจเจริญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรบุษบา มารมย์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาสาฬห์ สุวรรณฤทธิ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศึกษาการปรับตัวของย่านจากผลกระทบการแพร่ระบาดของ โควิด-19 กรณีศึกษา: ย่านสีลม กรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	พรพรรณ ภูวดลไพโรจน์
ชื่อปริญญา	การผังเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การผังเมือง สถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรบุษบา มารมย์
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

การปรับตัวของย่านสามารถนำไปสู่ย่านที่สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการระบาดของโควิด-19 และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลกระทบต่อด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม รวมไปถึงถึงสภาพแวดล้อมของย่าน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (2) ศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในย่านสีลม ซึ่งเป็นย่านที่มีการกระจุกตัวของธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะมีสถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการที่หลากหลาย

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นวงกว้างทำให้ภาครัฐมีมาตรการป้องกันการระบาดของโรคระบาดด้วยการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อกำหนด ข้อห้าม และข้อปฏิบัติของ พรก. ฉุกเฉินฯ ทั้ง 47 ฉบับ นำมาศึกษาผลกระทบจาก พรก. ฉุกเฉินฯ ผ่านเชิงพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ผลกระทบด้านกายภาพ และผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า สถานการณ์วิกฤตจากการระบาดของโควิด-19 และ พรก. ฉุกเฉินฯ ได้สร้างบาดแผลให้กับสภาพแวดล้อมของพื้นที่เมือง ความเป็นย่านของเมืองได้หายไปชั่วคราวจากการหายไปพื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่เมืองกับคนหรือคนกับคน กิจกรรมของคนเมืองเปลี่ยนไปจึงเกิดการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) เมื่อชีวิตต้องปรับการใช้ชีวิตใหม่ เมืองก็ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์และรองรับกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต

คำสำคัญ: เชื้อไวรัสโคโรนา 2019, การปรับตัวของย่าน, สถานการณ์วิกฤต, ย่านสีลม

Thesis Title	A STUDY OF NEIGHBOURHOOD RECOVERY FROM COVID-19 PANDEMIC: A CASE STUDY OF SILOM AREAS IN BANGKOK
Author	Pronpan Phuwadonphairot
Degree	Master of Urban Environmental Planning and Development
Major Field/Faculty/University	Urban Environmental Planning and Development Architecture and Planning Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Wjitbusaba Marome, Ph.D.
Academic Year	2022

ABSTRACT

An adaptation of urban districts can lead to a district capacity to cope with changes caused by the COVID-19 pandemic and these changes have both positive and negative consequences towards urban livelihoods, jobs and spaces. This research aims to study an adaptation of urban districts from the impact of the COVID-19 in Si-lom which is one of the major economic districts in Bangkok. Critical analysis of urban adaptive strategies and in-depth interviews are used in the research methodology. The study focuses during the period of the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situation (B.E.2548) which controlled 1) a closure of service businesses, 2) a curfew period, 3) a ban of gathering activities and 4) a social distancing and analyses these emergency controls in relations to public service principles. The research finds that because of the above emergency controls, it directly created a burden for some groups of people to go to work, created unsafe areas, obstruction to access public transportation and business closures. Indirect impacts can be an underuse of public service and public spaces and liveliness of the district itself. This research suggests that a district adaptation from the COVID-19 is an important

guideline for urban planning measures and allows the district to function even under the crisis without employing the Emergency Decree.

Keywords: COVID-19, Neighborhood Recovery, Crisis, Silom Areas

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ดำเนินงานเสร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรบุษบา มารมย์ ที่คอยให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางด้านความคิดและ สังเคราะห์วิธีการ เทคนิคต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งยังเป็นกำลังใจใน การทำวิทยานิพนธ์ตลอดเวลา รวมไปถึงท่านอาจารย์กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. กฤตพร ห้าวเจริญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย ที่ให้คำแนะนำแนวทาง กับวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างสูง

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะประสบความสำเร็จไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว และนางสาวพิรุฬห์พร แซ่อึ้ง และเพื่อน ๆ ที่คอยให้คำปรึกษา กำลังใจและกระตุ้นในการทำงานตลอด ภาควิชาการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจนำไปใช้ ศึกษาในกรณีที่มีสถานการณ์วิกฤตที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เมืองในอนาคตเพื่อหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ หากมีข้อผิดพลาดประการใด ขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

พรพรรณ ภูวดลไพโรจน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
รายการสัญลักษณ์และคำย่อ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	2
1.3 สมมุติฐานการวิจัย	2
1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.5 ขอบเขตด้านการศึกษา	3
1.5.1. ขอบเขตการวิจัยเชิงพื้นที่	3
1.5.2. ขอบเขตการวิจัยเชิงเนื้อหา	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 นิยามศัพท์	6

บทที่ 2	วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1	แนวคิดเกี่ยวกับเมืองพลวัต	8
2.1.1	มิติของย่าน	8
2.1.1.1	ด้านกายภาพ	8
2.1.1.2	ด้านประชากร	8
2.1.1.3	ด้านสังคม	8
2.1.1.4	ด้านวัฒนธรรม	8
2.1.2	ลักษณะของเมืองพลวัต (Characteristics of Urban Resilience)	9
2.1.3	การปรับตัวของย่าน (Urban Recovery)	11
2.1.3.1	Building Back Better (BBB)	13
2.2	มาตรการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	14
2.2.1	การบริการสาธารณะ (Public Service)	14
2.2.2	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	15
2.2.2.1	ข้อกำหนดการห้ามออกจากเคหสถานในสถานการณ์ฉุกเฉิน	35
2.3	บทความ งานวิจัย และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
2.3.1	วรรณกรรมเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19	40
2.3.2	วรรณกรรมเกี่ยวกับการปรับตัวของเมือง	44
2.3.3	การศึกษาต่างประเทศในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	45
บทที่ 3	ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย	48
3.1	ระเบียบวิจัย	49
3.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	50
3.3	ขั้นตอนการศึกษา	51
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
3.5	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
3.6	ประชากรกลุ่มตัวอย่างการวิจัย	53
3.7	ประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล	53
3.8	ข้อจำกัดในการวิจัย	54

บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	55
4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	55
4.1.1 ความเป็นมาของย่านสีลม	55
4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ	55
4.1.2.1 การคมนาคมและการขนส่ง	55
4.1.2.2 รูปแบบการเดินทางของย่าน	57
4.1.2.3 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	58
4.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม	59
4.1.3.1 ด้านเศรษฐกิจ	59
4.1.3.2 ด้านสังคม	60
4.2 ผลกระทบด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม จากการประกาศพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	61
4.2.1 สถานการณ์วิกฤตในประเทศไทย	61
4.2.2 พระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	62
4.2.2.1 กระบวนการขั้นตอนการประกาศพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	62
4.2.2.2 สรุปข้อกำหนดพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	64
4.2.3 ผลกระทบด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม	67
4.2.3.1 ผลกระทบด้านกายภาพ	67
(1) การห้ามออกเคหะสถานและการปิดสถานที่เสี่ยง	67
(2) การห้ามออกจากเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทาง	72
4.2.3.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และสังคม	81
(1) การห้ามออกจากเคหะสถาน การปิดสถานที่เสี่ยง และการงดและชะลอการเดินทาง	81
(2) การห้ามการรวมกลุ่ม	83
4.2.4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคาร	84
4.3 การรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19	89

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	92
5.1 การศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศ พระราชกำหนด การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548	93
5.2 การศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19	96
5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับตัวของย่าน	96
5.3.1 เสนอแนะการใช้กฎหมายทดแทนการประกาศใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ	96
5.3.2 การปรับตัวของย่านผ่าน Urban Recovery	99
5.3.3 การสนับสนุนการปรับพื้นที่สาธารณะในย่าน	102
รายการอ้างอิง	108
ภาคผนวก	111
ภาคผนวก ก	112
ประวัติผู้เขียน	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ลักษณะของเมืองพลวัต (Characteristics of Urban Resilience)	9
2.2 รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	16
2.3 สรุปช่วงเข้มข้นการประกาศบังคับใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ	35
2.4 การเปรียบเทียบการศึกษาต่างประเทศในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	46
4.1 สรุปข้อกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ทั้งหมด 47 ฉบับ	64
4.2 เปรียบเทียบสถิติจำนวนผู้โดยสารรถไฟฟ้า ปี 2562 และปี 2564	74
4.3 จำนวนคนที่ได้รับผลกระทบจากการปิดให้บริการรถสาธารณะเร็ว	76
4.4 ตารางเปรียบเทียบรายได้ในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ไม่ปกติในพื้นที่	82
4.5 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณหัวมุมถนนสีลม และถนนศาลาแดง	86
4.6 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณซอยจนิยะ และถนนพัฒนาพงศ์ 1	87
5.1 สรุปผลกระทบจากการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ พ.ศ. 2548 กับย่านสีลม	94
5.2 แผนภาพกรอบการทำงาน Urban recovery	100
5.3 การปรับเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะย่านสีลมในสถานการณ์วิกฤต	105

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา	5
2.1 กระบวนการ Urban Recovery	13
2.4 กรอบแนวคิดของการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับโควิด-19	43
3.1 แผนภาพแสดงระเบียบวิจัย	49
3.2 แผนภาพแสดงกรอบวิจัย	50
3.3 แผนภาพแสดงกรอบประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.1 แผนที่แสดงระบบโครงข่ายถนนในพื้นที่ศึกษา	56
4.2 แผนที่แสดงคมนาคมในพื้นที่ศึกษา	57
4.3 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2565	59
4.4 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคารโดยแยกเป็นกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา	60
4.5 กระบวนการขั้นตอนการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	63
4.6 แผนที่แสดงสถานบันเทิงและสถานบริการในพื้นที่ศึกษา	68
4.7 แผนที่แสดงการปิดสถานประกอบการในพื้นที่ศึกษา	69
4.8 เปรียบเทียบอาคารเช่า/เช่าในพื้นที่ศึกษาก่อนและระหว่างการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	70
4.9 แผนที่แสดงอาคารเช่า/เช่าในพื้นที่ศึกษาระหว่างการประกาศพร.ก. ฉุกเฉินฯ	71
4.10 แผนที่แสดงอาคารที่ได้รับผลกระทบการห้ามออกจากเคหสถานและการปิดสถานที่เสี่ยง	71
4.11 แผนที่แสดงคมนาคมขนส่งในพื้นที่ศึกษา	73
4.12 แผนภูมิรูปแบบการเดินทางเข้า-ออกย่านสีลม	75
4.13 เปรียบเทียบจุดจอดรถสาธารณะในย่านสีลมก่อนและระหว่างประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	77
4.14 แผนที่แสดงกิจกรรมอาคารที่ให้บริการช่วงสถานการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ศึกษา	78
4.15 ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อกำหนดการห้ามออกเคหสถานและการงดและชะลอการเดินทางโดยแยกตามประเภทกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา	79
4.16 แผนที่แสดงแนวถนนเทศบาลในพื้นที่ศึกษา	84
4.17 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2566	85

5.1 พื้นที่สนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนพื้นที่ย่านสีลมในสถานการณ์วิกฤต	107
---	-----

รายการสัญลักษณ์และคำย่อ

สัญลักษณ์/คำย่อ

คำเต็ม/คำจำกัดความ

พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ

พระราชกำหนดการบริหารราชการ
ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เมือง เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของประชากรและเป็นศูนย์กลางของการเติบโตทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม อาจทำให้ผู้คนเสี่ยงต่อแรงกดดันจากภัยธรรมชาติและภัยที่มนุษย์สร้างขึ้นในเรื่องของน้ำท่วม น้ำแล้ง ไฟไหม้ป่า รวมไปถึงการระบาดของเชื้อไวรัส ภัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้เกิดปัญหาความเปราะบางต่อพื้นที่เมือง เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้ประโยชน์อาคาร พื้นที่สาธารณะ สภาพภูมิอากาศ และการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น ในสถานการณ์ปัจจุบันได้เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เป็นการระบาดใหญ่หลังจากพบผู้ติดเชื้อทั่วโลก โดยปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อสะสมถึง 2,440,542 คน รักษาหาย 2,334,050 คน และเสียชีวิตถึง 22,173 คน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2565 (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565) ซึ่งการแพร่ระบาดทำให้ได้รับความเสียหายเป็นวงกว้างตั้งแต่พื้นที่เมืองจนถึงชีวิตประจำวัน

สลิมน เป็นหนึ่งในย่านที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจต่อประเทศไทย เปรียบเสมือนศูนย์กลางทางธุรกิจซึ่งเต็มไปด้วยบริษัททั้งไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุนมากมายในพื้นที่ ด้วยพื้นที่ทำเลใจกลางเมือง การเดินทางสะดวกจึงทำให้ประชาชนที่ไหลเวียนในพื้นที่มีทั้งคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่เป็นจำนวนมาก ด้วยความหลากหลายทางเชื้อชาติและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งกลางวันและกลางคืนตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้อย่านไม่หลับใหลอันเป็นเอกลักษณ์ของย่านสลิมน ด้วยเหตุนี้การแพร่ระบาดโควิด-19 จึงมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญกับย่านที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง เนื่องด้วยการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ทั้งหมด 47 ฉบับ มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 ที่สำคัญ ได้แก่ การห้ามออกจากเคหสถาน การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อ การห้ามรวมกลุ่ม การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และการปิดเมือง (Lockdown) ทำให้มีผลกระทบต่อประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ แรงงานจำนวนมากเกิดการย้ายถิ่นกลับสู่ชนบทเนื่องจากการขาดรายได้ และความไม่แน่นอนของสถานการณ์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจฯ, 2563) และกระทบต่อพื้นที่เมือง เช่น พื้นที่อาคาร พื้นที่สาธารณะ รูปแบบการเดินทาง เป็นต้น ทำให้พื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและความเป็นย่านของสลิมนหายไปชั่วคราว

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาศึกษาการปรับตัวของย่านจากผลกระทบการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในย่านสีลม กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และการรับมือกับสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่ศึกษา นำไปสู่การเสนอแนวทางอันจะส่งผลดีต่อการปรับตัวของย่านผ่านมาตรการทางผังเมืองเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ เช่น การส่งเสริมการใช้ที่ดินแบบผสมผสาน การรวมสถานที่ทำงานเข้ากับที่อยู่อาศัย การปรับพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีความเป็นย่านอย่างสีลมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

1. สถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้ความเป็นย่านที่มีการกระจุกตัวของเศรษฐกิจหายไปชั่วคราวหรือไม่
2. ด้านผังเมืองมีมาตรการอย่างไร เพื่อให้ย่านสามารถเกิดการปรับตัวได้อย่างรวดเร็วเมื่อเจอเหตุการณ์วิกฤตอีกครั้ง

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ส่งผลกระทบต่อความเป็นย่านสีลมหายไปชั่วคราว

1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548
2. เพื่อศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในพื้นที่ศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางการปรับตัวของย่าน

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

1.5.1 ขอบเขตการวิจัยเชิงพื้นที่

สีลม เป็นแขวงหนึ่งในพื้นที่การปกครองของเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ติดกับเขตปทุมวัน เป็นหนึ่งในย่านที่มีความหนาแน่นทางเศรษฐกิจที่สำคัญ และแหล่งท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานครทั้งตอนกลางวันและช่วงกลางคืน โดยพื้นที่ศึกษางานวิจัยได้คาบเกี่ยวระหว่างแขวงสีลมกับแขวงสุริยวงศ์ มีพื้นที่ทั้งหมด 1 ตารางกิโลเมตร (ดังแผนที่ 1.1) และมีพื้นที่ข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ ถนนสุรวงศ์ แขวงสีพระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ทิศใต้ ถนนสารนครเหนือ แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันออก ถนนพระราม 4 แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันตก ถนนราชีवासชนครินทร์ แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

1.5.2 ขอบเขตการวิจัยเชิงเนื้อหา

1.5.2.1 การศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศ

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

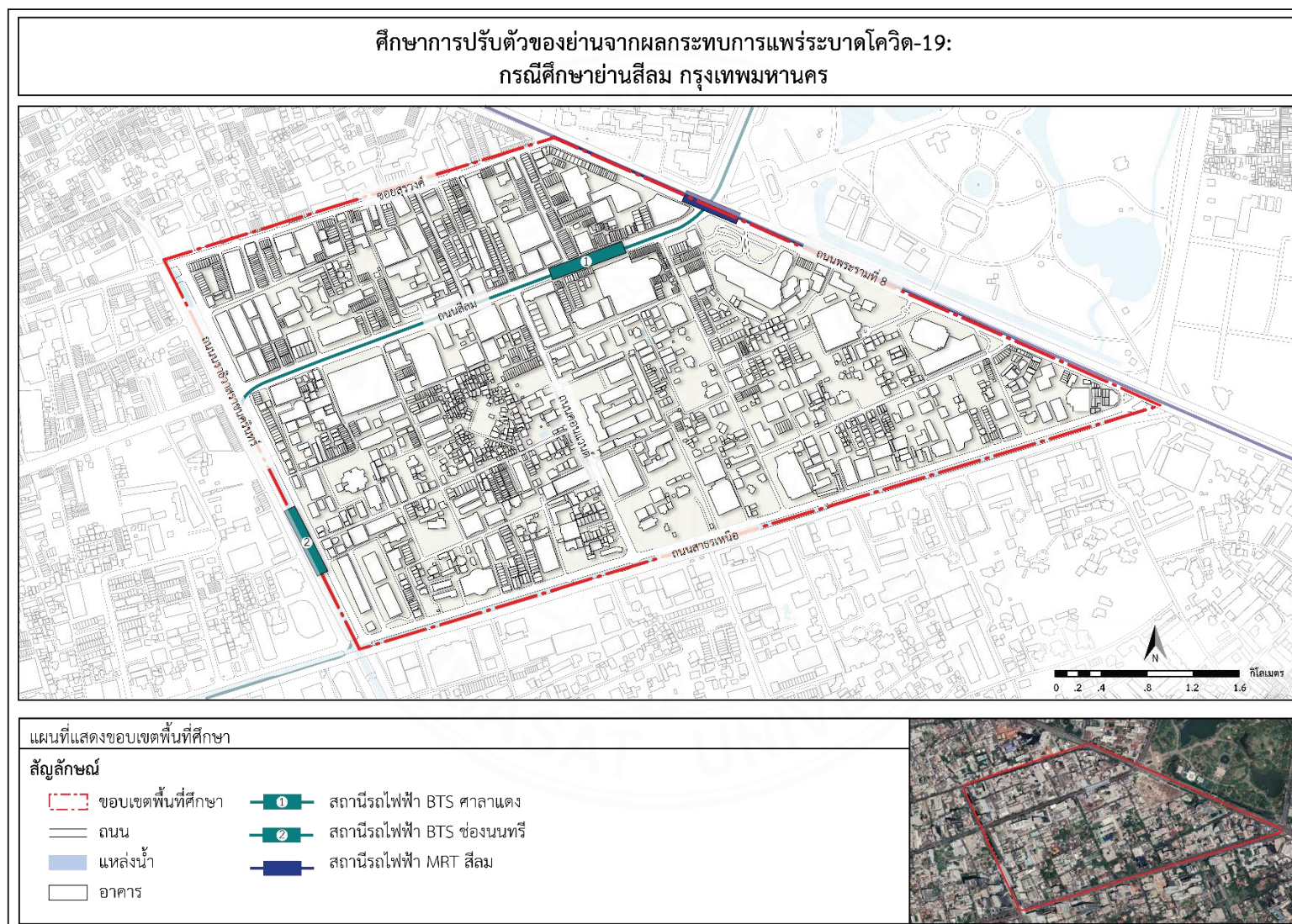
เป็นการศึกษาตัวประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ พ.ศ. 2548 ที่ได้มีการประกาศบังคับใช้ในสถานการณ์โควิด-19 ทั้งหมด 47 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 ประกาศเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 จนถึงฉบับที่ 47 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565 ระยะเวลาทั้งหมด 2 ปี 51 วัน ผู้วิจัยนำมาศึกษาข้อกำหนดโดยมีผู้ประกาศ คือ นายกรัฐมนตรี และข้อห้ามและข้อปฏิบัติโดยมีผู้ประกาศ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร และสรุปเป็นประเด็นของข้อกำหนด ข้อห้าม และข้อปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ประกอบด้วย (1) พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด (2) การห้ามออกนอกเคหสถาน (3) การห้ามการรวมกลุ่ม (4) การปิดสถานที่เสี่ยง (5) การงดการเดินทาง และ (6) การห้ามเข้าออกนอกจังหวัด และนำมาศึกษาผลกระทบจาก พรก. ฉุกเฉินฯ ผ่านเชิงพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ผลกระทบด้านกายภาพ และผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ในสถานการณ์โควิด-19 ที่เป็นเวลานานถึง 2 ปี 51 วัน ได้ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพื้นที่เศรษฐกิจ และได้มีการสัมภาษณ์ผู้คนในพื้นที่ ได้แก่ พนักงานออฟฟิศ แรงงาน และนักท่องเที่ยว ทั้งหมด 100 คน เพื่อให้เห็นว่า การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ได้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่อย่างมาก และศึกษาผ่านการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร ผ่านข้อมูลเชิงแผนที่ ด้วยการลงสำรวจภาคสนามให้เป็นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างและหลังการประกาศพรก. ฉุกเฉินฯ และลงสำรวจด้วย Google Map ที่เป็นข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินก่อนการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อให้เห็นว่าการระบาดโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร รวมไปถึงกิจกรรมของย่าน

1.5.2.2 ศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ในพื้นที่ศึกษา

เป็นการสัมภาษณ์และจัดทำแบบสอบถามกับตัวแทนภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 4 คน โดยมีนักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ นักผังเมืองปฏิบัติการ และนักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง และนำข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามไปสู่การสังเคราะห์ประเด็นปัญหาและนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางผ่านระบบผังเมืองต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ย่านเศรษฐกิจเกิดการปรับตัวและสามารถทำกิจกรรมต่อเนื่องได้แม้จะมีสถานการณ์วิกฤต อย่างการระบาดโควิด-19
2. เพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจ สามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ในเชิงพื้นที่และการบริหารราชการแบบบูรณาการ ได้เป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนในการปรับตัวของย่านเศรษฐกิจในสถานการณ์วิกฤตต่อไป

ภาพที่ 1.1 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2564.

1.7 นิยามศัพท์

1. เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นโรคติดต่อที่เกิดจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ สามารถติดต่อได้จากคนสู่คน ซึ่งปัจจุบันโควิด-19 กำลังขยายความไม่เท่าเทียมกันทางพื้นที่ สังคมและเศรษฐกิจที่มีอยู่ในเมืองต่าง ๆ ทำให้การแพร่ระบาดเป็นอันตรายต่อสังคมมากขึ้น
2. การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง ความสามารถของพื้นที่หรือประชาชนสามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 เพื่อให้เกิดความอยู่รอด สามารถจัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและทำให้พื้นที่กลับมามีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น แม้อยู่ในช่วงสถานการณ์วิกฤต
3. สถานการณ์วิกฤต (Crisis) หมายถึง ช่วงสถานการณ์ที่เกิดการระบาดโควิด-19 และภาครัฐมีการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ให้มีบังคับใช้ข้อกำหนด ข้อห้าม และข้อปฏิบัติ เพื่อป้องกันการระบาดโควิด-19 ในเวลาพร้อมกันและมีระยะเวลานาน จนทำให้กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมได้ระบผลกระทบตามมา

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการปรับตัวของย่านจากผลกระทบการแพร่ระบาดโควิด-19 กรณีศึกษา: ย่านสีลม กรุงเทพมหานคร จากที่มาและความสำคัญของผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลักดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเมืองพลวัต

2.1.1 มิติของย่าน

2.1.2 ลักษณะของพลวัต (Characteristics of Urban Resilience)

2.1.3 Urban Recovery

- Bounce Back Better (BBB)
- Bounce Back Forward (BBF)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจเมือง

2.2.1 เศรษฐกิจเมือง Economic Recovery

2.3 กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 หลักบริการสาธารณะ

2.3.2 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

2.4 เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบโควิด-19

2.4.2 บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของย่าน

2.4.3 การศึกษาข้อกำหนด พรก. ฉุกเฉินฯ กรณีต่างประเทศ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเมืองพลวัต

2.1.1 มิติของย่าน

ย่านในพื้นที่ทางเศรษฐกิจของเมืองที่มีขนาดใหญ่จะดึงดูดผู้คนมากมายเข้ามาเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ จากความหลากหลายของผู้คนและเชื้อชาติ จำเป็นจะต้องมีกฎหมายทางผังเมืองที่จะสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางธุรกิจรองรับผู้คน โดยปัจจุบันย่านมีความทันสมัยมากขึ้น สามารถสร้างพื้นที่การพบปะปฏิสัมพันธ์ได้อย่างเข้มข้น จึงทำให้ย่านในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน เป็นผลมาจากมิติของย่าน 4 ด้าน (วิมลศรี ลิ้มธนากุล, 2537) ดังนี้

2.1.1.1 ด้านกายภาพ

เป็นเอกลักษณ์ของย่านที่เกิดจากความต่อเนื่องของกิจกรรม ซึ่งมีขอบเขตของความต่อเนื่องหรือขอบเขตของย่านที่ไม่แน่นอน อันเนื่องมาจากสภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมพื้นที่ รวมถึงการทับซ้อนของย่านข้างเคียงมีการกระจุกตัวของกิจกรรมอย่างหนาแน่น ซึ่งพื้นที่ข้างเคียงจะมีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของย่าน

2.1.1.2 ด้านประชากร

มีขนาดและความหนาแน่นของประชากรจำนวนหนึ่ง และจะต้องมีความพลวัตของประชากรที่เกิดจากการไหลเข้าออกโดยแรงดึงดูดบางประการที่มีลักษณะพิเศษของย่าน

2.1.1.3 ด้านสังคม

เป็นสถาบันทางสังคม ซึ่งคนในย่านมีบทบาทและหน้าที่ที่เกิดกิจกรรมหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะต่าง ๆ ตามสถานภาพของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันไป

2.1.1.4 ด้านวัฒนธรรม

แสดงถึงตำแหน่งของบุคคลว่าอยู่ในสถานภาพใด เป็นการแสดงตำแหน่งการดำรงอยู่ของบุคคลในพื้นที่เมืองทำให้บุคคลสามารถระบุความสัมพันธ์ต่อเมืองผ่านการเป็นสมาชิกย่านนั่นเอง

หากนึกถึงย่านธุรกิจที่รวบรวมวัฒนธรรมหลายเชื้อชาติ อีกทั้งยังมีไลฟ์สไตล์การใช้ชีวิตของชาวออฟฟิศได้มากที่สุด ต้องนึกถึง “ย่านสีลม” เนื่องจากการกระจุกตัวของกิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของย่านนี้ คือ มีตึกสูง ออฟฟิศต่าง ๆ และร้านค้าปลีก อยู่ในตึกหรือรอบตึก ซึ่งความเจริญที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการที่ย่านกลายเป็นแหล่งที่ทำงานของคนในจังหวัดหรือละแวกใกล้เคียง เป็นสถานที่นัดหมาย ประชุมในธุรกิจต่าง ๆ และมีสถานี่รถไฟฟ้า โรงแรมระดับ 4 – 5 ดาว ร้านอาหาร เกิดความพลุกพล่านของผู้คนช่วงกลางวันหรือหัวค่ำอีกด้วย ทำให้มิติของย่านสีลมมีความเข้มข้นอย่างมากในเรื่องของวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ เมื่อเกิดการระบาดใหญ่ของเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างกะทันหันนั้น ได้นำไปสู่วิกฤตทางสังคมด้วยความท้าทายหลายประการ เช่น ความกลัว ความไม่มั่นคง

ทางสังคม และการแยกตัวทางสังคม เป็นต้น ทำให้ย่านเสื่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปทั้งบทบาทและความโดดเด่นในพื้นที่ จากการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ พนักงานออฟฟิศ ผู้ประกอบการ และนักลงทุน ต้องหยุดกิจกรรม อีกทั้งแรงงานอาจจะต้องย้ายกลับภูมิลำเนา ทำให้ย่านไม่เกิดการปฏิสัมพันธ์กันเหมือนอย่างที่เคยเป็น ดังนั้นย่านเสื่อมจะต้องมีการปรับตัวของย่าน รวมไปถึงการนำกฎหมายหรือมาตรการทางผังเมืองเข้ามาสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อให้ธุรกิจเกิดความอยู่รอดในสถานการณ์วิกฤตอีกครั้งได้ในอนาคตโดยไม่จำเป็นต้องปิดธุรกิจหรือหยุดการบริการไป

2.1.2 ลักษณะของเมืองพลวัต (Characteristics of Urban Resilience)

เมืองพลวัต (Urban resilience) เป็นเมืองที่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อรองรับกับสถานะปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ รวมถึงสังคมในอนาคต โดยที่เมืองยังคงไว้ซึ่งการบริหารการบริการของโครงสร้างระบบ และอัตลักษณ์ของพื้นที่ตามปกติ (หน่วยงานวิจัยอนาคตเมือง, 2559) เมื่อเกิดภัยคุกคามหรือวิกฤตอย่างปัจจุบันในสถานการณ์วิกฤตการแพร่ระบาดโควิด-19 ความสามารถของระบบนิเวศในเมืองจะต้องมีการดูดซับและฟื้นตัวจากการหยุดชะงักของเมือง เพื่อสร้างขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรับมือกับภัยคุกคามและวิกฤตในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมืองพลวัตไม่สามารถคงอยู่ได้ จากสภาพแวดล้อมที่กว้างขึ้น โควิด-19 จะแสดงให้เห็นว่าหลายเมืองไม่สามารถปรับตัวและไม่ได้เตรียมพร้อมอย่างเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Miller, 2020) ซึ่งความหลากหลายของเมืองพลวัตมีลักษณะแตกต่างกัน เพื่อให้เมืองสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว จากตารางที่ 2.1 แสดงถึงลักษณะของเมืองพลวัตเพื่อนำมาพิจารณาการดำเนินการมาตรการและการส่งเสริมความพลวัตของระบบเมือง 11 ประการ (Meerow et.al, 2016) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.1

ลักษณะของเมืองพลวัต (Characteristics of Urban Resilience)

ลักษณะของเมืองพลวัต	คำอธิบาย
1) ความซ้ำซ้อน Redundancy	การมีระบบโครงสร้างพื้นฐาน สถาบันสำรอง เพื่อให้เกิดความซ้ำซ้อนเชิงพื้นที่
2) ความหลากหลาย Diversity	การสร้างความมั่นคงในเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน จากทรัพยากรที่หลากหลาย
3) ประสิทธิภาพ Efficiency	การทำงานของระบบเมืองและการทำงานของพลวัตมีความสัมพันธ์เชิงบวกจากการมีภัยคุกคามทำให้เมืองมีประสิทธิภาพที่ดี

ตารางที่ 2.1

ลักษณะของเมืองพลวัต (Characteristics of Urban Resilience) (ต่อ)

ลักษณะของเมืองพลวัต	คำอธิบาย
4) ความทนทาน Robustness	ความสามารถในการป้องกันจากภัยคุกคามและวิกฤตที่เกิดขึ้นในเมือง และสามารถคาดการณ์ถึงความรุนแรงของระบบที่อาจเกิดขึ้น
5) การเชื่อมต่อ Connectivity	โครงสร้างพื้นฐานและพื้นที่ของเมืองต้องมีการเชื่อมต่อกันเพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
6) การปรับตัว Adaptation	ความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์และมีความยืดหยุ่นเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง
7) ทรัพยากร Resources	การมีอยู่ของทรัพยากร (ประชากร แรงงาน) ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองต่อการหยุดชะงักที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร
8) ความเป็นอิสระ Independence	ความสามารถในการดำเนินงานในช่วงหลังภัยคุกคามและวิกฤตได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องอาศัยการแทรกแซงจากภายนอก
9) นวัตกรรม Innovation	ความสามารถในการค้นหาวิธีต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือตอบสนองความต้องการ เมื่ออยู่ภายใต้ความเครียด นวัตกรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของเมืองในการฟื้นฟูการทำงานของระบบที่สำคัญภายใต้เงื่อนไขที่จำกัดอย่างรุนแรง
10) การรวมเข้าไว้ด้วยกัน Inclusion	การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มที่เปราะบางที่สุดในการพัฒนา ทำให้กระบวนการและแผนแนวทางครอบคลุมทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันในการสร้างความพลวัตของเมือง
11) การบูรณาการ Integration	การบูรณาการและการจัดการระหว่างระบบในเมือง ช่วยส่งเสริมการตัดสินใจที่ดีขึ้นและทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ใช้พื้นที่ทั้งหมดมีการสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อผลลัพธ์ร่วมกันและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างระบบช่วยให้สามารถทำงานร่วมกันและตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว

หมายเหตุ. จาก Urban resilience: A conceptual framework, ปรับปรุงโดยผู้วิจัย, 2564.

ด้วยเมืองพลวัตสามารถพัฒนาศักยภาพให้เมืองได้หลายลักษณะ โดยการศึกษาวิจัยนี้จะเน้นถึงลักษณะการปรับตัว (Adaptation) ของย่าน เพื่อให้ผู้คนและย่านเกิดการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และนำมาพิจารณาการดำเนินการมาตรการและการส่งเสริมความพลวัตของระบบเมือง

2.1.3 การปรับตัวของย่าน (Urban Recovery)

การปรับตัวของย่าน (Urban Recovery) เป็นการรับมือมือกับการตอบสนองต่อสถานการณ์วิกฤตในเมือง จากการได้รับผลกระทบจากวิกฤตทางธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นก็ตาม เพื่อให้เกิดการปรับตัวของเมืองที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม รวมไปถึงความเป็นอยู่ที่ดี เพิ่มความพลวัตและคุณภาพชีวิตกับคนในเมือง โดยการจัดการในระดับนโยบายและแผน ผ่านกลไกการบูรณาการทางภาครัฐ (UN-Habitat, 2022)

การปรับตัวของย่าน (Urban Recovery) เป็นการสนับสนุนการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้ดียิ่งขึ้น จากการได้รับผลกระทบวิกฤตการณ์อย่างรุนแรงจนเกิดความเปราะบางเชิงพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคม ให้มีการปรับตัวของย่านเพื่อกระตุ้นความเสมอภาค ความยืดหยุ่น และความยั่งยืน นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ (United Nations, 2021) การปรับตัวนี้จะสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานท้องถิ่นและผู้คนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ภาคส่วนเพื่อให้เกิดการบูรณาการของภาครัฐ จำเป็นต้องสนับสนุนการให้บริการของเทศบาลและสามารถติดตามและวางแผนความต้องการของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นและรัฐบาลตั้งแต่เริ่มต้นจะทำให้การวางแผนและการสร้างทางเลือกสำหรับการรับมือในสถานการณ์ต่าง ๆ จะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ผ่านการปรับตัวตั้งแต่แผนระดับภูมิภาคถึงระดับย่าน

(1) แผนการปรับตัวระดับภูมิภาค (Regional Recovery Priorities) เป็นการสรุปลำดับความสำคัญของการปรับตัวเชื่อมโยงกับเมืองและย่านที่กำหนด ผ่านการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน

(2) แผนการปรับตัวของระดับเมือง (City Recovery Plans) เป็นแผนพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญของโครงการการปรับตัวของเมือง ควรมีกระบวนการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่เมือง มุ่งเน้นเศรษฐกิจเมืองและความเชื่อมโยงระหว่างเมืองกับย่าน ตลอดจนคำนึงถึงทิศทางการเติบโตของเมืองและการเปลี่ยนแปลงประชากร

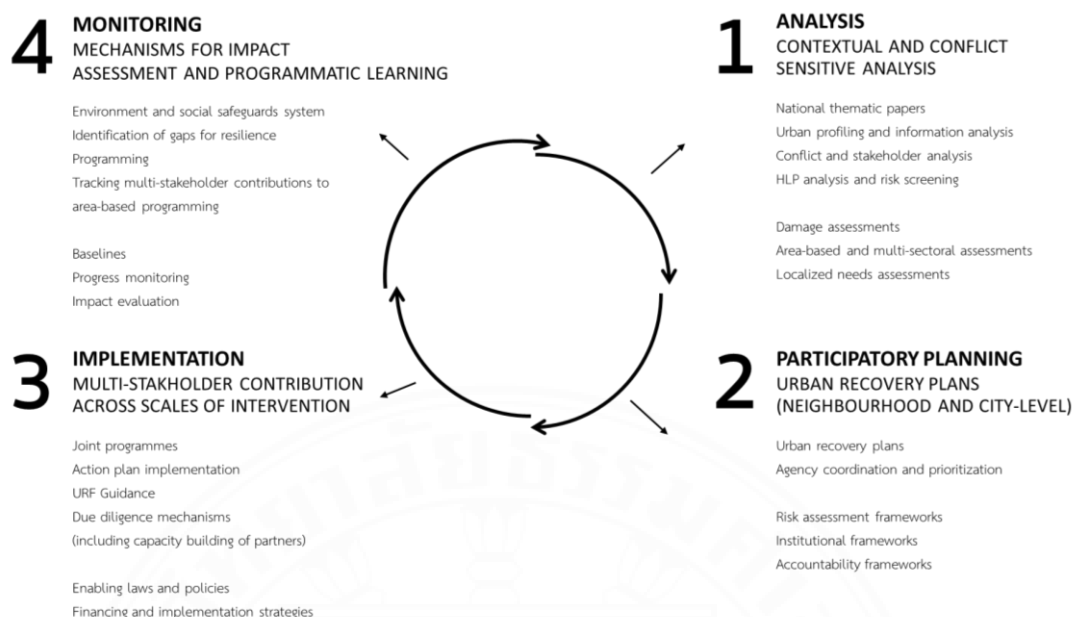
(3) แผนการปรับตัวระดับย่าน (Neighbourhood Recovery Plans) เป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤต ซึ่งต้องลำดับความสำคัญในการจัดลำดับความเปราะบางทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดการร่วมมือกันภายในย่านและหน่วยงานท้องถิ่น

ดังนั้น การปรับตัวของผ่านในกระบวนการ Urban Recovery เป็นการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นการระบาดโควิด-19 พืชทางเศรษฐกิจ หรือภัยพิบัติ ให้

เมืองสู่สภาพปกติหรือสภาพที่ดีขึ้นหลังจากประสบวิกฤติหรือภัยพิบัตินั้น โดยกระบวนการ Urban Recovery จะมุ่งเน้นการปรับปรุงสภาพเมืองในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจและชุมชนอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการ Urban Recovery มีดังนี้

- (1) การวิเคราะห์ (Analysis) วิเคราะห์บริบทอย่างละเอียด
- (2) การวางแผนการปรับตัวแบบกระบวนการมีส่วนร่วม (Participatory Planning)
- (3) การดำเนินการ (Implement)
- (4) การติดตาม (Monitoring)

กระบวนการ Urban Recovery ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการทำซ้ำและพัฒนา โดยเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทโดยละเอียด ไปจนถึงกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ไปจนถึงการดำเนินการแทรกแซงในสถานที่ที่กำหนด (ทั้งในระดับพื้นที่ใกล้เคียงหรือระดับเมือง เสริมด้วยนโยบายและการวางแผนในระดับชาติ) ไปจนถึงระบบการติดตามดูแลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการเมือง กระบวนการนี้มีความละเอียดอ่อนต่อพลวัตในท้องถิ่น ตัวสร้างความเครียดก่อนเกิดวิกฤตและต้นตอของปัญหา และความไวต่อความขัดแย้ง ในขณะที่วัฏจักรของการวิเคราะห์-การวางแผน-การนำไปใช้-การติดตาม เป็นเรื่องปกติของวงจรการวางแผนด้านมนุษยธรรมเช่นกัน แต่ Urban Recovery Framework จะปรับกระบวนการนี้ให้เหมาะกับการฟื้นฟูเมือง มุมมองของเมืองจะพิจารณาปัจจัยต่างๆ รวมถึงการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ บริการพื้นฐานและสังคม ที่อยู่อาศัย และเศรษฐกิจในเมือง และใช้โครงสร้างการปกครองที่มีอยู่เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการ ดังนั้นฟังก์ชันการวางแผนยังสามารถสนับสนุนการดำเนินการตอบสนองด้านมนุษยธรรม ประการสุดท้าย กระบวนการทำซ้ำช่วยให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายที่เปลี่ยนไปเมื่อบริบทของวิกฤตเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การแทรกแซงนำร่องภายใต้กระบวนการ Urban Recovery พิสูจน์ให้เห็นถึงแนวคิดและมีไว้สำหรับการปรับขนาดและการรวมเข้ากับระบบที่ใหญ่ขึ้นและยั่งยืน

ภาพที่ 2.1 กระบวนการ Urban Recovery. จาก UN-HABITAT. 2021.

2.1.3.1 Building Back Better (BBB) เป็นหนึ่งในหลักการของ Urban Recovery โดยการแทรกแซงการฟื้นฟูและการสร้างเมืองใหม่จะต้องพิจารณาการปรับปรุงที่เป็นไปได้เพื่อสร้างสิ่งที่ยั่งยืนใหม่ รวมถึงตัวเลือกในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการสร้างความยืดหยุ่นในการแทรกแซงทั้งหมด (United Nations, 2021) เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งลดความเสี่ยงต่อประชาชนในประเทศและชุมชนหลังภัยพิบัติและภัยพิบัติ (World Bank, 2020) โดยจะรวมมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าไว้ในกาฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ สังคมและที่อยู่อาศัย และการฟื้นฟูความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (UNISDR, 2020) โดยการพัฒนาแบบองค์รวมเพื่อให้ชุมชนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ซึ่งจะเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ความเป็นอยู่ที่ดี และลดความเหลื่อมล้ำ ให้เกิดการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะให้ดีขึ้น ซึ่งจะพิจารณามากกว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจและการสร้างแหล่งงาน แต่ต้องเน้นถึงความเป็นอยู่ที่ดี เช่น รายได้ คุณภาพของงาน ที่อยู่อาศัย สุขภาพ เป็นต้น BBB ได้มี 7 หลักการสำหรับการ Building Back Better (Petter Calthorpe, 2020) ได้แก่

- (1) Preserve การอนุรักษ์ระบบนิเวศทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม
- (2) Mix การพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมผสาน และการสร้างรายได้แบบผสมผสานในพื้นที่
- (3) Walk การออกแบบถนนที่สามารถเดินได้เดินดี และเป็นการพัฒนาพื้นที่ทางเท้า

(4) Bike การเชื่อมต่อโครงข่ายจักรยานทั้งนอกและในพื้นที่และสร้าง Auto-Free Streets

(5) Connect สร้างโครงข่ายถนนให้เชื่อมต่อกันและสามารถเลือกรูปแบบการเดินทางที่หลากหลายได้

(6) Ride การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่มีคุณภาพสูงและราคาประหยัด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ง่าย

(7) Focus จับคู่ความหนาแน่นและผสมกับความสามารถในการขนส่ง การพัฒนาแบบ Bounce Back Better (BBB) กำลังเป็นที่นิยมของต่างประเทศ โดยเป็นแนวคิด 15-Minute City สำหรับเมืองที่ประชาชนสามารถเข้าถึงสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันได้ด้วยการเดินเท้าหรือปั่นจักรยานภายใน 15 นาที เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ในเขตมหานครที่หนาแน่น โดยจัดการกับอำนาจของรถยนต์ และสร้างสภาพแวดล้อมในเมืองที่มีมนุษย์เป็นศูนย์กลางที่ยั่งยืนมากขึ้น (Anne Hidalgo, 2020) กระจายอำนาจซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงทั้งบ้านและที่ทำงานของพวกเขาด้วยการเดินหรือขี่จักรยานระยะสั้น สามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านอาหาร สุขภาพ การศึกษา และวัฒนธรรมได้โดยไม่ต้องใช้รถยนต์ภายใน 1 ใน 4 ของชั่วโมง

2.2 มาตรการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 การบริการสาธารณะ (Public Services)

การระบาดใหญ่ของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อด้านสุขอนามัยและทำให้สุขภาพตึงเครียด ระบบการศึกษาหยุดชะงัก สร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจ นำไปสู่การตกงานและชีวิตทางสังคมที่หยุดชะงักด้วยการล็อกดาวน์ เคอร์ฟิว และมาตรการที่เข้มงวดอื่น ๆ ซึ่งการให้บริการสาธารณะมีความสำคัญอย่างมากเพื่อให้พื้นที่เมืองกลับมาฟื้นฟูอีกครั้ง บทบาทของภาครัฐที่ต้องให้บริการสาธารณะกับประชาชนต่อสู้กับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้นำหลักการสำคัญของโรแลนด์ (Rolland Principles) 3 ประการ ได้แก่

2.2.1.1 หลักความเสมอภาคของการบริการสาธารณะที่ต้องเท่าเทียมกับผู้ใช้งานสาธารณะ (Equity) หมายถึง รัฐจะต้องไม่เลือกปฏิบัติในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และจะต้องจัดทำเพื่อประชาชนทุกคน โดยจะดูจากข้อเท็จจริงหากมีอันเดียวกันจะต้องมีการปฏิบัติเหมือนกัน แต่ถ้าข้อเท็จจริงต่างกันอาจจะต้องปฏิบัติต่างกันเพื่อความเหมาะสมแต่ละพื้นที่

2.2.1.2 หลักความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ (Continuity) เนื่องจากการให้บริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นกับประชาชน หากเกิดการหยุดชะงักขึ้น การให้บริการสาธารณะจะส่งผลกระทบต่อประชาชนได้

2.2.1.3 หลักความเปลี่ยนแปลงได้ของบริการสาธารณะตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของสาธารณะ (Adaptability) เนื่องจากยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้ความต้องการของประชาชนเกิดการแปรเปลี่ยนตามกัน ดังนั้นการบริการสาธารณะที่ดีคณะที่จะสามารถแก้ไขปัญหาหรือปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับเหตุการณ์ยุคปัจจุบัน

การระบาดโควิด-19 ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของบริการสาธารณะในเมือง เนื่องจากผู้คนพึ่งพาบริการสาธารณะอย่างมาก เช่น การคมนาคมขนส่งสาธารณะ พื้นที่สวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนมากกว่าที่อยู่อาศัย ซึ่งสถานการณ์ในปัจจุบันทำให้ได้เพิ่มความต้องการบริการเหล่านี้เพิ่มขึ้น ได้แก่ พื้นที่กลางแจ้ง บริการด้านสุขภาพ การขนส่งสาธารณะ การศึกษา รวมไปถึงแหล่งบันเทิงใจ การบริการสาธารณะจึงเป็นพื้นฐานของภาครัฐในทุกระดับ และจะต้องมีการแก้ไขในทุกระดับผ่านแนวทางการบูรณาการ (ILO, 2020) ผู้คนที่ยังใช้บริการสาธารณะส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ได้รับแรงงานขั้นต่ำในช่วงลือคดวาร์ รัฐบาลอาจจะต้องมีการชดเชยให้กับคนเหล่านี้ และคาดการณ์ถึงผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามาในพื้นที่ เช่น การจัดส่ง Delivery สิ่งนี้สามารถทำได้โดยการจัดหาวิธีการที่จะได้รับทักษะของผู้คนที่จำเป็น และการบูรณาการออกแบบงานของผู้คนก่อนจะนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ สิ่งนี้อาจจะทำให้ผู้คนอาจเกิดการตกงาน เนื่องจากไม่จำเป็นต้องใช้คนในหน้าร้านเยอะ

2.2.2 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

สถานการณ์ฉุกเฉิน (State of Emergency) เป็นสถานการณ์อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งรัฐหรืออันที่อาจทำให้รัฐตกอยู่ในภาวะคับขันหรือภาวะการรบหรือการสงคราม ซึ่งฝ่ายบริหารรัฐมีอำนาจในการประกาศว่าพื้นที่ใดกำลังตกอยู่ในสถานการณ์ และมักเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล กล่าวคือ พรก.ฉุกเฉินฯ เป็นกฎหมายที่ใช้ในสภาวะสงคราม ในขณะที่เดียวกันอาจนำไปสู่การห้ามออกจากเคหสถานหรือการห้ามมั่วสุมชุมนุมกันเพื่อการใด ๆ การระบาดโควิด-19 ได้มีการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินออกมา 45 ฉบับ ตั้งแต่ มีนาคม 2563 ถึง กันยายน 2566 ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 1 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2563 นายกรัฐมนตรีจึงออกข้อกำหนด 1. การห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ประกาศคำสั่งตามข้อกำหนด 2. การปิดสถานที่เสี่ยง - สนามมวย สนามกีฬา สนามแข่งขัน สนามเด็กเล่น สนามม้า - ผับ สถานบริการ สถานที่ที่มีการแสดงหรือการละเล่นสาธารณะ สถานประกอบการ อาบ อบ นวด และ นวดแผนไทย สปา สถานที่ออกกำลังกาย สถานบันเทิง - ห้องสมุดสาธารณะ ศาสนสถาน สถานขนส่งหรือโดยสาร ตลาด ห้างสรรพสินค้า 3. การปิดช่องทางเข้ามาในราชอาณาจักร 4. ห้ามกักตุนสินค้า 5. ห้ามการชุมนุม การทำกิจกรรม - สถานประกอบการ ผับ บาร์ อาบ อบ นวด หรือสถานบริการ สถานบันเทิง ปิดสถานที่ชั่วคราว - ประชาชนหรือพนักงานบางรายเริ่มเดินทางกลับจากต่างจังหวัด ส่งผลให้ - เกิดการปิดสถานบันเทิง และสถานบริการภายในพื้นที่ทั้งหมด - ประชาชนหรือพนักงานบางรายเริ่มเดินทางกลับจากต่างจังหวัด	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 2 เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2563 นายกออกข้อกำหนดเพิ่มเติม 1. ห้ามออกนอกเคหสถานระหว่างเวลา 22.00 น. – 04.00 น. (เคอร์ฟิว) 2. ห้ามไม่ให้คนต่างชาติและคนไทยเดินทางเข้าประเทศไทย - นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติไม่เข้าใช้บริการสถานบันเทิง - บมจ.ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ ปรับเวลาการเดินทางตามเคอร์ฟิว เริ่มตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน เป็นต้นไป หรือจนกว่าจะมีการแจ้งเปลี่ยนแปลง ดังนี้ (1) รถไฟฟ้า BTS/MRT 06.00 – 21.30 น. (2) รถเมล์ ขสมก. 04.00 – 21.00 น. หรือ 21.15 น. ส่งผลให้ - นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติไม่เข้าใช้บริการสถานบันเทิง - พนักงานของห้างสรรพสินค้ารอรถเมล์นานมากเนื่องจากการปรับเวลาการเดินทางและเที่ยวรถเมล์น้อยลง
---	---

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

- เริ่มเกิดความเจ็บป่วยในย่านและไม่สดใส กิจกรรมบางประเภทไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เกิดการหยุดชะงัก - บริษัทเอกชนในอาคารสำนักงานเริ่มออกประกาศการทำงานผ่านทางออนไลน์ (WFH) - การปิดสถานบันเทิง และสถานบริการภายในพื้นที่ทั้งหมด และยังคงปิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - ประชาชนบางส่วนต้องหยุดงาน บางกิจการต้องปิด มีผลกระทบการว่างงาน และว่างงาน
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 3 10 เมษายน 2563 นายกออกข้อกำหนดเพิ่มเติม 1. ข้อยกเว้นการห้ามออกนอกเคหสถานตามเวลาดังกล่าว ยกเว้นแก่การสาธารณสุข การขนส่งสินค้า เพื่อประโยชน์ของประชาชน การขนส่งหรือขนย้ายประชาชน และการบริการหรือการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ส่งผลให้ - คนเข้า-ออกภายในย่านเริ่มน้อยลง เกิดความเจ็บเหงา ไม่ครึกครื้น - เกิดการปิดสถานบันเทิง และสถานบริการภายในพื้นที่ทั้งหมด และยังคงปิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - ผู้ประกอบการ และแม่ค้าหาบเร่แผงลอยยังคงมีอยู่บางจุด แต่ผู้บริโภคน้อยลง - ทำให้กิจกรรมบางประเภทไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เกิดการหยุดชะงัก - ไม่มีการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ รายได้ในย่านสลิ้มหายไปมากกว่า 90%
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 4 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2563 นายกออกข้อกำหนดเพิ่ม และขยายเวลาในการเคอร์ฟิว - และให้คำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ยังมีผลบังคับใช้ต่อไปเช่นเดิม ส่งผลให้ - เกิดการปิดสถานบันเทิง และสถานบริการภายในพื้นที่ทั้งหมด และยังคงปิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - คนเข้า-ออกภายในย่านเริ่มน้อยลง - บรรยากาศการจราจรบนถนนสีลมโล่งทั้งขาเข้าและขาออก - ย่านสีลมเกิดความเจ็บเหงา ไม่ครึกครื้น
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 5 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563 นายกออกข้อกำหนด 1. การห้ามออกเคหสถาน ระหว่าง 22.00 – 04.00 น. 2. ห้ามหรือจำกัดการดำเนินการหรือการทำกิจกรรมบางอย่าง - ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษา - ห้ามจัดกิจกรรมที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก เช่น การประชุม การสัมมนา แจกจ่ายอาหารหรือการจัดเลี้ยง

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

- ควบคุมจำนวนคนเข้ามาในประเทศโดยทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีคำสั่ง 1. ปิดสถานที่ เช่น สถานบริการ ผับ บาร์ สถานบันเทิง สวนน้ำ สนามเด็กเล่น สถานที่เล่นโบว์ลิ่งหรือตู้เกม ร้านเกม ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานที่ออกกำลังกาย คลินิกเสริมความงาม สถานประกอบกิจการการอาบน้ำ อบไอน้ำ สถานประกอบการนวดแผนไทย สถานประกอบการกิจการอาบน้ำ อบ นวด ส่งผลให้ - รถจักรยานยนต์ที่ให้บริการส่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มารับออเดอร์จากลูกค้า เนื่องจากภายในย่านมีร้านอาหารเปิดจำหน่ายอยู่ - ร้านค้าภายในห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ เริ่มปิดตัวลง เช่น ร้านอาหาร สถาบันการศึกษา ฯลฯ - ทำให้กิจกรรมบางประเภทไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เกิดการหยุดชะงัก เช่น สถานบันเทิง และสถานบริการภายในพื้นที่ทั้งหมด และยังคงปิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - สถานประกอบการกิจการการอาบน้ำ อบไอน้ำ สถานประกอบการนวดแผนไทย สถานประกอบการกิจการอาบน้ำ อบ นวด ปิดร้านและแรงงานหยุดการทำงานชั่วคราว - ย่านสีลมเกิดความเงียบเหงา ไม่ครึกครื้น	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 6 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2563 นายกออกข้อกำหนดและมีการผ่อนคลายเป็นผ่อนผันครั้งที่ 1 1. ผ่อนคลายให้ดำเนินการหรือทำกิจกรรมบางอย่างได้ (1) กิจกรรมด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต - การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่มในโรงแรม สถานบันเทิง โรงพยาบาล ร้านอาหารหรือเครื่องดื่ม ร้านสะดวกซื้อ รถเข็น หาบเร่ แผงลอย ไม่รวมถึงสถานบริการ ผับ บาร์ - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ เปิดได้เฉพาะซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านขายยา ธนาคาร - ร้านค้าปลีก/ค้าส่งขนาดย่อม ตลาดสดและตลาดนัด - ร้านเสริมสวย (2) กิจกรรมด้านการออกกำลังกายหรือการดูแลสุขภาพ - โรงพยาบาล คลินิก - สวนสาธารณะ ลาน พื้นที่กิจกรรมสาธารณะ สถานที่ออกกำลังกาย พื้นที่โล่งแจ้งเพื่อการเดิน วิ่ง ขี่จักรยาน โดยไม่มีผู้ชมมาชุมนุมเป็นการแข่ง การละเล่น การแสดง ส่งผลให้ - ร้านอาหารและเครื่องดื่มบางร้านเปิดให้บริการ - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ เกิดการปิดทุกโซน ยกเว้นร้านอาหารและซูเปอร์มาร์เก็ต
--	--

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

- ทำให้กิจกรรมบางประเภทไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ เกิดการหยุดชะงัก เช่น สถานบันเทิง และสถานบริการภายในพื้นที่ทั้งหมด และยังคงปิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - ย่านสีลมเกิดความเงียบเหงา ไม่ครึกครื้น	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 7 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 ขยายเวลาและผ่อนผัน ครั้งที่ 2 นายกอบโกยกำหนด 1. การห้ามออกจากเคหสถาน ระหว่างเวลา 23.00 – 04.00 น. 2. ผ่อนผันการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา 3. ผ่อนคลายให้ดำเนินการหรือทำกิจกรรมบางอย่างได้ (1) กิจกรรมด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต - จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในภัตตาคาร ศูนย์อาหาร โรงอาหาร ร้านอาหาร ไม่รวมถึงสถานบริการ ผับ บาร์ และห้ามการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ สถานที่ออกกำลังกาย สถานประกอบการนวดแผนไทย นวดฝ่าเท้า สถานบันกวดวิชา สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ งวดเว้นการจัดการแข่งขัน กิจกรรมที่มีผู้คนหนาแน่น และเปิดได้ถึง 20.00 น. (2) กิจกรรมด้านการออกกำลังกายหรือการดูแลสุขภาพ - คลินิกเสริมความงาม ร้านทำเล็บ ร้านทำผม ทั้งที่อยู่ในและนอกห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ ให้เปิดดำเนินการได้ ไม่รวมบริเวณใบหน้า - สถานที่ออกกำลังกายที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า สามารถเปิดได้ แต่งตั้งการใช้เครื่องเล่น เครื่องลู่วิ่ง จักรยานปั่น หรือการเล่นแบบรวมกลุ่ม * ในกรณีที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่งปิดสถานที่ไว้เป็นการชั่วคราวตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ สามารถเปิดดำเนินการได้ ส่งผลให้ - สถานบันเทิงภายในพื้นที่ทั้งหมด และยังคงปิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - ห้างสรรพสินค้า สถานประกอบการค้าบริการนวด นวดแผนไทยกลับมาเปิดได้แล้ว - ผู้คนเริ่มออกมาทำกิจกรรมภายในย่านได้ - ร้านอาหารและเครื่องดื่มยังคงเป็น food delivery
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 8 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2563 ขยายเวลา และเป็นการออกข้อกำหนดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำปางเท่านั้น	

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 9 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2563 ขยายเวลา ผ่อนผันครั้งที่ 3 นายกออกข้อกำหนด 1. การห้ามออกจากเคหสถาน ระหว่างเวลา 23.00 – 03.00 น. 2. ผ่อนผันการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือสถานบันศึกษา รองรับเปิดภาคเรียน 3. ผ่อนคลายให้ดำเนินการหรือทำกิจกรรมบางอย่างได้ (1) กิจกรรมด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ เปิดบริการจนถึง 21.00 น. - ศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์ประชุม หรือสถานที่จัดนิทรรศการ จำกัดพื้นที่และเปิดถึง 21.00 น. - ร้านเสริมสวย แต่งผมหรือตัดผม จำกัดเวลาการให้บริการในร้านไม่เกินรายละเอียด 2 ชม. (2) กิจกรรมด้านการออกกำลังกายหรือการดูแลสุขภาพ - สนามกีฬา เปิดบริการได้ และจำกัดผู้เล่นไม่เกิน 10 คน - โรงภาพยนตร์ โรงละคร โรงมหรสพ จำกัดจำนวนผู้ร่วมกิจกรรม 4. การผ่อนคลานการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัด ส่งผลให้ - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ เปิดได้ทุกโซน - สถานบันเทิงภายในพื้นที่ทั้งหมด และยังคงปิดต่อไปอย่างต่อเนื่อง - อาคารหน่วยงานราชการ และสำนักงานขนาดใหญ่ เริ่มกลับเข้ามาทำงานเหมือนเดิม แต่ยังคงผลัดกันเข้าสำนักงาน	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 10 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2563 ขยายเวลาและผ่อนคลาย ช่วงที่ 4 นายกออกข้อกำหนด 1. ยกเลิกการห้ามออกนอกเคหสถาน 2. ผ่อนคลายให้ดำเนินการหรือทำกิจกรรมบางอย่างได้ (1) กิจกรรมด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิต - การจัดประชุม การอบรม การสัมมนา การจัดนิทรรศการ การแสดงสินค้า การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภัตตาคาร โรงแรม ร้านอาหารหรือเครื่องดื่มทั่วไป - สถานบริการ สถานประกอบการที่มีลักษณะสถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะ ยังไม่อนุญาตให้เปิด (2) กิจกรรมด้านการออกกำลังกายหรือการดูแลสุขภาพ - สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สปา หรือสถานประกอบการนวดแผนไทย ให้ดำเนินการได้ยกเว้นสถานประกอบการกิจการอาบ อบ นวด ไม่อนุญาต - พื้นที่กิจกรรมสาธารณะหรือลานกีฬา 3. การขนส่งสาธารณะข้ามเขตพื้นที่จังหวัด
--	--

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

	ส่งผลให้ - ผู้คนออกจากเคหสถานได้เหมือนเดิม เกิดการใช้ชีวิตตอนกลางคืน - บางสถานประกอบการเริ่มเปลี่ยนกิจกรรมในร้านเป็นร้านอาหารและเครื่องดื่ม - แม้มีการยกเลิกการออกนอกเคหสถาน แต่การปิดสถานบริการ สถานประกอบการที่มีลักษณะสถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะ ที่เป็นสถานที่ที่ดึงดูดความสนใจของสลิ้ม - สลิ้มยังมีบรรยากาศความเจียบอยู่ - สำนักงานขนาดใหญ่ยังคงให้พนักงานทำงานผ่านออนไลน์ สลับกับการเข้ามาสำนักงาน
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 11 เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2563 ขยายเวลาฉุกเฉินครั้งที่ 3 นายกออกข้อกำหนด 1. การเปิดเรียนและรูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียน สถาบันการศึกษา 2. การเปิดดำเนินกิจการสถานที่และกิจกรรมต่าง ๆ ให้สถานที่ กิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เคยผ่อนคลาย ยังคงดำเนินการต่อไป - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ เปิดได้ไม่เกิน 22.00 น. - สถานบริการ สถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะ สามารถเปิดได้ถึง 24.00 น. - สถานประกอบกิจการอาบ อบ นวด เปิดได้ปกติ 3. การขนส่งสาธารณะให้มีการจัดระเบียบต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรการป้องกัน ส่งผลให้ - เกิดการใช้ชีวิตตอนกลางคืนเนื่องจากสามารถเปิดสถานบริการ สถานประกอบการที่คล้ายสถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะได้แล้ว แต่ยังคงมีมาตรการป้องกันโควิด-19 อย่างเคร่งครัด - เกิดความเครียดของส่วนลักษณะพื้นที่บริเวณสถานประกอบการ สถานบันเทิง
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 12 เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2563 นายกออกข้อกำหนดเพิ่มเติม 1. การเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องมีการแยกกัก กักกัน หรือคุมสั้งเกตอยู่
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 13 เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ขยายเวลา *ผู้ติดเชื้อรุนแรงขึ้นจากการผ่อนคลาย เกิดการลักลอบเข้าเมือง นายกออกข้อกำหนด 1. ห้ามการจัดกิจกรรมรวมกลุ่ม 2. ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจในการพิจารณาอนุญาตให้สนามแข่งขันสามารถเปิดดำเนินการและให้บริการได้ตามความเหมาะสมเมื่อมีความพร้อม

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

	ส่งผลให้ - ประชาชนเริ่มกังวลในสถานการณ์จากการมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้น - แม้จะมีการเปิดสถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการ แต่ยังห้ามการจัดกิจกรรมรวมกลุ่ม ทำให้ผู้ประกอบการต้องหาวิธีการดำเนินการเพื่อป้องกันโควิด -19 เช่น การกั้นพื้นที่
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 14 เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2563 ขยายเวลา ผ่อนคลาย นายกออกข้อกำหนด 1. การเปิดดำเนินการสถานที่ กิจการ และกิจกรรมต่าง ๆ - พาหนะเพื่อการขนส่งสาธารณะทั้งทางบกและทางน้ำสามารถบรรทุกผู้โดยสารได้เต็มตามความจุมาตรฐานของพาหนะนั้น ๆ - สนามกีฬาหรือสถานที่ที่เคยผ่อนคลายเป็นให้สามารถจัดการแข่งขันกีฬาได้
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 15 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2563 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การห้ามใช้หรือเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงต่อการติดต่อโรค 2. การปิดสถานที่เสี่ยง ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครออกคำสั่งโดยอาศัยพรบ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 3. ห้ามการชุมนุม การทำกิจกรรมหรือการมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ ในสถานที่แออัดหรือกระทำดังกล่าวอันเป็นยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย 4. มาตรการเดินทางและเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว ส่งผลให้ - ศูนย์การค้าสโตนคอมเพล็กซ์ปิดตัวลงชั่วคราวหลังจากการมีผู้ติดเชื้อเข้ามาใช้บริการ
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 16 เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2564 ขยายเวลา *โควิด-19 ขยายเป็นวงกว้างมากขึ้น นายกออกข้อกำหนด 1. การห้ามใช้อาคารหรือสถานที่เสี่ยง - โรงเรียนและสถานบันการศึกษาทุกประเภท และจัดการเรียน การสอน การทำกิจกรรมผ่านการสื่อสารทางไกลหรือด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น - การจัดกิจกรรมทางราชการหรือกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2. การห้ามจัดกิจกรรมที่มีความเสี่ยง เช่น การประชุม การสัมมนา การจัดเลี้ยง 3. การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พิจารณาสั่งปิดสถานบริการ สถานประกอบการ สถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะ กำหนดให้เป็นเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุด 4. เงื่อนไขการเปิดดำเนินการ ในเขตพื้นที่ที่กำหนดให้เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุด

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

- การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม จัดระเบียบการเข้าใช้บริการ จำนวนผู้บริโภคในร้าน - ห้ามจำหน่ายสุรา 5. ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาดำเนินการของพื้นที่ สถานที่ ในการสั่งปิด จำกัดหรือการห้ามดำเนินการ ส่งผลให้ - หลังจากผ่านพ้นปี ทำให้เกิดการระบาดโควิด-19 เพิ่มมากขึ้น - การปิดสถานที่เสี่ยงยังคงมีต่อไป และพื้นที่ย่านยังคงเกิดความเสียบ ผู้คนไม่ออกมาใช้จ่ายเหมือนเดิม
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 17 เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2564 ขยายเวลา *เกิดการระบาดระลอกใหม่ครั้งที่ 2 นายกออกข้อกำหนด - ยกระดับการบังคับใช้มาตรการป้องกัน สนับสนุนการติดตั้งระบบแอปพลิเคชัน “หมอชนะ” และ “ไทยชนะ” - ยกระดับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง และจังหวัดสมุทรสาคร ส่งผลให้ - การติดตั้งระบบแอปพลิเคชัน ไทยชนะ ทำให้พนักงานบางส่วนที่ยังต้องเข้ามาทำงานในพื้นที่สามารถใช้จ่ายได้ง่ายขึ้น จากมาตรการการเยียวยาของภาครัฐ - สถานประกอบกิจการร้านอาหารและเครื่องดื่ม หาบเร่แผงลอย ยังเปิดบ้างประปราย
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 18 เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด - กำหนดพื้นที่สถานการณ์ โดยกำหนดเป็นระดับของพื้นที่เพื่อการบังคับใช้มาตรการควบคุมแบบบูรณาการ - พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด - พื้นที่ควบคุมสูงสุด จะเป็นกรุงเทพมหานคร - พื้นที่ควบคุม พื้นที่เฝ้าระวังสูง และพื้นที่เฝ้าระวัง - การใช้อาคารหรือสถานที่โรงเรียนและสถานบันการศึกษา สามารถใช้อาคารและการศึกษาได้ทุกประเภทยกเว้นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด - ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พิจารณาสั่งปิดสถานที่ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ควบคุมสูงสุด - การห้ามจัดกิจกรรม ที่กำหนดไว้ในฉบับที่ 16 - การเปิดการดำเนินการไว้สำหรับสถานที่ กิจการ หรือกิจกรรมตามฉบับที่ 16 เว้นแต่การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ให้จำกัดจำนวนผู้บริโภคในร้าน แต่หลัง 23.00 ต้องนำกลับไปบริโภคที่อื่น

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

4. มาตรการเดินทางและเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สามารถพิจารณาอนุญาตให้แรงงานสามารถเดินทางข้ามจังหวัดได้ 5. ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร สามารถเสนอต่อ สปก. ศบค. ตรวจสอบ กลั่นกรอง และเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาปรับระดับของพื้นที่สถานการณ์การระบาดโควิด-19 ส่งผลให้ - ยังไม่มีการให้ใช้อาคารและสถานที่ของโรงเรียน - ยังเกิดความเครียดในพื้นที่
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 19 เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2564 ขยายเวลา *มีการติดเชื้อเพิ่ม และบางรายมีไข้ใช้บริการสถานบันเทิง ประกอบเข้าสู่เทศกาลวันหยุด นายกออกข้อกำหนด 1. การปิดสถานบริการหรือสถานที่เสี่ยง ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พิจารณาสั่งปิดสถานบริการ สถานประกอบการ สถานบริการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ คาราโอเกะ สถานประกอบกิจการอาบ อบ นวด โดยปิดอย่างน้อย 40 วัน ส่งผลให้ - เทศกาลวันสงกรานต์ในวันที่ 13 เมษายน พบว่าวันนี้บรรยากาศเป็นไปอย่างเงียบเหงา ร้านค้าต่างๆ ส่วนใหญ่ปิดให้บริการโดยมีการติดป้ายประกาศแจ้งปิดร้านในช่วงเทศกาล - ขณะที่บริเวณทางเดินเท้า พบแม่ค้ามาตั้งแผงขายสินค้า เสื้อผ้าและอาหารในบางจุด - สีสันเงียบเหงา ส่งผลกระทบต่อรายได้เป็นอย่างมาก - รายได้จากงานเทศกาลลดลง เพราะไม่มีการให้จัดกิจกรรม
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 20 เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การห้ามดำเนินการหรือจัดกิจกรรมหรือที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค - ห้ามการใช้อาคารหรือสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษา - ห้ามการจัดกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มกันมากกว่า 50 คน 2. การปิดสถานบริการหรือสถานที่เสี่ยง ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พิจารณาสั่งปิดสถานบริการ สถานประกอบการ สถานบันเทิง อย่างน้อย 40 วัน โดยให้ประเมินสถานการณ์ 3. กำหนดพื้นที่สถานการณ์ โดยกรุงเทพเป็น พื้นที่ควบคุมสูงสุด 4. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการจำแนกตามพื้นที่ (1) พื้นที่ควบคุมสูงสุด - การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านได้ไม่เกินเวลา 21.00 น. และจำหน่ายได้จนถึง 23.00 น.

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

- การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านได้ไม่เกินเวลา 21.00 น. และจำหน่ายได้ถึง 23.00 น. - ห้ามบริโภคหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในร้าน - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้ หรือสถานประกอบการอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน สามารถเปิดได้ถึง 21.00 น. โดยจำกัดผู้ใช้บริการ - ร้านสะดวกซื้อ ตลาดนัดกลางคืน ถนนคนเดินเปิดได้ไม่เกิน 23.00 น. และเปิดได้ตอน 04.00 น. - สนามกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกายเปิดได้ไม่เกิน 21.00 น. 4. งดหรือหลีกเลี่ยงการเดินทางในช่วงเวลาที่ไม่จำเป็น 5. การจัดกิจกรรมทางสังคมในลักษณะงานเลี้ยง งานรื่นเริง 6. มาตรการรองรับผู้ติดเชื้อ โดยขอความร่วมมือจากสถานศึกษา โรงแรม สถานที่เอกชน ฯลฯ ส่งผลให้ - รถที่มีการสัญจรบนท้องถนนส่วนใหญ่จะเป็น รถจักรยานยนต์ให้บริการสั่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มารอรับออเดอร์จากลูกค้า - ภายในย่านยังคงเจียบเหงา จากการปิดอาคาร ร้านค้าจำนวนมาก
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 21 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนดแก่ส่วนราชการและทหารกองประจำการเพื่อไม่ให้มีการรวมกลุ่ม
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 22 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การสวมหน้ากากอนามัย 2. การกำหนดพื้นที่สถานการณ์ ซึ่งให้กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 3. ห้ามมีการจัดกิจกรรมรวมกลุ่มจำนวนรวมกันมากกว่า 20 คน สำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 4. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด - ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ยกเว้นแอลกอฮอล์ และเปิดได้ถึง 21.00 น. - สถานที่ออกกำลังกาย ยิม ฟิตเนส ให้ปิดบริการ ส่วนสนามพื้นที่โล่งแจ้งเปิดได้ไม่เกิน 21.00 น. - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต ตลาด ให้เปิดได้ตามที่กำหนดไว้ใน ฉบับที่ 20 - งดการเดินทางออกนอกพื้นที่ ส่งผลให้ - ตลาดในพื้นที่เริ่มกลับมาเปิด แต่มีผู้คนเข้ามาใช้บริการน้อยลง - ยังคงเกิดความเจียบเหงาในพื้นที่

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 23 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2564 ขยายเวลา *โควิดกระจายอย่างรวดเร็วในกลุ่มสถานบันเทิง การเดินทางจากพื้นที่เสี่ยง ติดจาก ชุมชนแออัด สถานที่พักของแรงงาน หรือตลาด นายกออกข้อกำหนด 1. การกำหนดพื้นที่สถานการณ์ ซึ่งให้กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 2. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด - ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ให้บริโภคในร้านได้ไม่เกิน 21.00 น. โดยจำกัดจำนวนผู้นั่งบริโภคในร้านได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของจำนวนที่นั่งปกติ - โรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภท งดใช้อาคารหรือสถานที่ที่สุก ส่งผลให้ - ร้านอาหารปรับที่นั่งในร้านให้น้อยลง หรือดัดแปลงร้านไปเลย เป็นการซื้อกลับเท่านั้น - รถที่มีการสัญจรบนท้องถนนส่วนใหญ่จะเป็น รถจักรยานยนต์ให้บริการส่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มารอรับออเดอร์จากลูกค้า
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 24 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การกำหนดพื้นที่สถานการณ์ ซึ่งให้กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 2. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด - โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกประเภท งดการใช้สถานที่และอาคาร - ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ให้บริโภคในร้านได้ไม่เกิน 23.00 น. จำกัดจำนวนผู้นั่งบริโภคไม่เกินจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนที่นั่งปกติ - สถานที่ออกกำลังกาย ยิม ฟิตเนส ให้ปิดบริการ แต่สนามโล่งแจ้งเปิดได้ไม่เกิน 21.00 น. - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ ให้เปิดได้ถึง 21.00 น. 3. ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาดำเนินการตามพรบ.โรคติดต่อ 2558 โดยสั่งปิด จำกัด หรือห้ามการดำเนินการของสถานที่ หรือดกกิจกรรมในเขตพื้นที่ได้ 4. มาตรการเกี่ยวกับการเดินทางและเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานครพิจารณาอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเดินทาง ส่งผลให้ - รถที่มีการสัญจรบนท้องถนนส่วนใหญ่จะเป็น รถจักรยานยนต์ให้บริการส่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มารอรับออเดอร์จากลูกค้า - ย่านยังคงเกิดความเงียบ

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 25 เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2564 ขยายเวลา *ผู้ติดเชื้อสูงมากขึ้นและรุนแรง เริ่มชะลอและสกัดกั้นกิจกรรม นายกออกข้อกำหนด - มาตรการเร่งด่วนเพื่อสกัดกั้นระบาดในพื้นที่เป้าหมายเฉพาะ ในเขตพื้นที่สถานการณ์ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการต่อเนื่องไปเป็นเวลา 30 วัน - การควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดในกลุ่มแรงงานก่อสร้างเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพแรงงานก่อสร้าง ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยง ให้ผู้ว่าราชการอาศัยอำนาจกฎหมายโรคติดต่อสั่งปิดสถานที่ก่อสร้าง ดัดแปลงหรือรื้อถอนอาคาร หรือพื้นที่ดำเนินการก่อสร้าง และปิดสถานที่พักชั่วคราวสำหรับคนงานทั้งภายในและภายนอกสถานที่ก่อสร้าง อย่างน้อย 30 วัน - มาตรการควบคุมแบบบูรณาการเร่งด่วน ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร - การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ในสถานที่ทุกประเภทให้นำกลับไปบริโภคเท่านั้น - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตีมอลล์ ให้เปิดดำเนินการได้ถึงเวลา 21.00 น. - ห้ามจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มจำนวนรวมกันมากกว่า 20 คน - เมื่อพบการระบาดแบบกลุ่มก้อน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครดำเนินการปิดเขตชุมชนหรือสถานที่ดังกล่าวได้เป็นชั่วคราว - การงดกิจกรรมทางสังคมในลักษณะการสังสรรค์ จัดเลี้ยง หรืองานรื่นเริง ในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด สิ่งที่เกิดขึ้น - สීමเกิดการแพร่เชื้อเป็นแบบกลุ่มก้อน หรือในสถานที่ที่มีคนจำนวนมากอยู่ร่วมกัน เช่น ชุมชน ตลาด แคมป์คนงาน โรงงาน เป็นต้น ทำให้ผู้ว่าราชการเกิดการปิดเขตชุมชนหรือสถานที่ที่มีการระบาดแบบกลุ่มก้อน - กลุ่มแรงงานภายในพื้นที่บางส่วนกลับต่างจังหวัด
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 26 เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2564 ขยายเวลา โดยที่รัฐบาลเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการเปิดพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาจากต่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการในภาคธุรกิจท่องเที่ยวและภาคธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 27 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2564 ขยายเวลา *อัตราติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น และรุนแรง จึงต้องยกระดับเพิ่มอย่างจริงจัง - การปรับปรุงเขตพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์ - ห้ามบุคคลใดออกจากเคหสถานในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา 21.00 น. – 04.00 น. (เคอร์ฟิว) เป็นเวลาอย่างน้อย 40 วัน

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

3. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการเร่งด่วน เฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร - การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มทุกประเภท เปิดเน้นการได้ 20.00 น. และห้ามบริโภคในร้าน - ห้ามสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ หรือสถานประกอบการอื่นในลักษณะคล้ายกัน ให้เปิดได้ถึง 20.00 น. - ร้านสะดวกซื้อ ตลาด เปิดได้ถึง 20.00 น. และเปิดได้ 04.00 น. - สถานประกอบการนวดแผนไทย สปา สถานเสริมความงาม ให้ปิดดำเนินการ - ห้ามจัดกิจกรรมรวมกลุ่มเกินจำนวนมากกว่า 5 คน 4. การขนส่งสาธารณะ ให้กระทรวงคมนาคมหรือหน่วยงานกำกับดูแลการบริการขนส่งผู้โดยสารทุกประเภท จัดระบบ ระเบียบ จำนวนและช่วงเวลาการเดินทาง รวมทั้งลดและจำกัดการให้บริการ ระหว่าง 21.00 – 04.00 น. 5. หลีกเลี่ยงหรือชะลอการเดินทางข้ามพื้นที่จังหวัด ส่งผลให้ - สถานประกอบการ ปิดอีกรอบ และมีการเช่า/เช่าอาคารมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์เริ่มไม่แน่นอน - ประชาชนบางส่วนต้องหยุดงาน บางกิจการต้องปิด มีผลกระทบการว่างงาน และว่างงาน	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 28 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. ปรับปรุงเขตพื้นที่ ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ให้นำข้อกำหนดฉบับที่ 24 25 27 มาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อกำหนด 2. การลดและจำกัดการเคลื่อนย้ายการเดินทาง ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด โดยเลี่ยง จำกัด หรือ งดการเดินทางที่ต้องออกนอกเคหสถานโดยไม่จำเป็น 3. กำหนดพื้นที่ห้ามออกนอกเคหสถานเพิ่มเติม โดยห้ามออกนอกเคหสถาน 21.00 น. – 04.00 น. 4. การขนส่งสาธารณะ ให้กระทรวงคมนาคมกรุงเทพมหานคร จำกัดจำนวนผู้โดยสารทุกประเภท 5. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการเฉพาะเขตพื้นที่ ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ให้ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ โดยกำหนดให้เข้มงวดขึ้น - การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม เปิดได้ถึง 20.00 น. โดยห้ามบริโภคในร้าน - ห้ามสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ ให้เปิดได้เฉพาะแผนกซูเปอร์มาร์เก็ต แผนกยาและเวชภัณฑ์ ได้ถึง 20.00 น. - โรงแรมเปิดได้ปกติ และงดกิจกรรมการประชุม การสัมมนา การจัดเลี้ยง - ร้านสะดวกซื้อ และตลาด ให้ปิดบริการในเวลา 20.00 – 04.00 น. 6. ห้ามจัดกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่โรคในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ที่มีจำนวนรวมมากกว่า 5 คน ส่งผลให้ - สถานประกอบการ ปิดอีกรอบ และมีการเช่า/เช่าอาคารมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์เริ่มไม่แน่นอน
--	---

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 29 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2564 ขยายเวลา *มีการเผยแพร่ข้อความอันเป็นเท็จทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือน นายกออกข้อกำหนด 1. ห้ามผู้ใดเสนอข่าว จำหน่าย หรือทำให้แพร่หลาย ทำให้เกิดการเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉิน
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 30 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การปรับปรุงเขตพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์ 2. การขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด เพื่อบังคับการเคลื่อนย้าย และการรวมกลุ่ม โดย - การลดและจำกัดเคลื่อนย้ายเดินทาง - การห้ามออกจากเคหสถานระหว่างเวลา 21.00 – 04.00 น. 3. พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ห้ามจัดกิจกรรมซึ่งมีการรวมกลุ่มเกินมากกว่า 5 คน 4. ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่มที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ หรือสถานประกอบการอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ ให้เปิดได้ถึง 20.00 น. และจำหน่ายได้เฉพาะในรูปแบบสั่งอาหารผ่านบริการขนส่งอาหาร (Food Delivery Service) เท่านั้น - กลุ่มแรงงานก่อสร้างในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พิจารณาการปรับมาตรการเพื่อให้พื้นที่หรือสถานที่ก่อสร้าง ที่เคยมีการสั่งปิดในฉบับที่ 25 ได้เปิดดำเนินการได้ตามแนวทางการติดตาม หลักเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุขหรือทางราชการกำหนด ส่งผลให้ - รถที่มีการสัญจรบนท้องถนนส่วนใหญ่จะเป็น รถจักรยานยนต์ที่ให้บริการส่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มารอรับออเดอร์จากลูกค้า
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 31 เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2564 ขยายเวลา
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 32 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2564 ขยายเวลา *ปรับปรุงการบังคับใช้ในบางมาตรการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป นายกออกข้อกำหนด 1. พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ห้ามการจัดกิจกรรมรวมกลุ่มเกิน 25 คน 2. การขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด โดยห้ามออกจากเคหสถานระหว่าง 21.00 – 04.00 น. เป็นอย่างน้อย 40 วัน

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

	3. ปรับมาตรการควบคุมสูงสุดและเข้มงวด - โรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภท สามารถใช้อาคารหรือสถานที่ได้ - ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม เปิดได้ไม่เกิน 20.00 น. ห้ามบริโภคแอลกอฮอล์และจำกัดจำนวนผู้นั่ง กรณีเป็นพื้นที่อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี ให้มีจำนวนผู้บริโภคไม่เกิน 75 ของจำนวนที่นั่งปกติ หากเป็นห้องปรับอากาศไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนที่นั่งปกติ - สถานเสริมความงาม เปิดดำเนินการได้ - สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สถานประกอบการนวดแผนไทย เปิดได้ - ตลาดนัด เปิดได้ถึง 20.00 น. - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ เปิดได้ถึง 20.00 น. 4. การขนส่งสาธารณะ ให้กระทรวงคมนาคมกรุงเทพมหานคร กำกับดูแลการให้บริการขนส่งผู้โดยสารสาธารณะทุกประเภทในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด โดยจำกัดจำนวนการให้บริการไม่เกินร้อยละ 75
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 33 เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. ขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ในการห้ามออกเคสสถานระหว่าง 21.00 – 04.00 น.
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 34 เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. ปรับเวลาการห้ามออกเคสสถานสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ระหว่าง 22.00 – 04.00 น. 2. การขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 3. ปรับมาตรการควบคุมแบบบูรณาการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด - ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สามารถเปิดให้บริการได้ไม่เกิน 21.00 น. และจำกัดผู้บริโภค ห้องปรับอากาศไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนที่นั่งปกติ และพื้นที่เปิดอากาศถ่ายเทได้ดี ไม่เกินร้อยละ 75 - ร้านสะดวกซื้อ ตลาด เปิดได้ถึง 21.00 น. - โรงภาพยนตร์ เปิดได้ถึง 21.00 น. และจำกัดผู้ให้บริการไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนความจุที่นั่ง - สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สปา นวดแผนไทย สามารถเปิดได้และให้บริการผ่านการนัดหมาย โดยจำกัดรายละไม่เกิน 2 ชั่วโมง ยกเว้น การอบตัว กบไอน้ำ ยังไม่เปิดบริการ - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ สามารถดำเนินการได้จนถึง 21.00 น.
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 35 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2564 ขยายเวลา ปรับปรุงและผ่อนคลาย นายกออกข้อกำหนด 1. พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ห้ามการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มมากกว่า 50 คน

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

2. ปรับเวลาการห้ามออกนอกเคสสถานสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ระหว่างเวลา 23.00 – 03.00 น. - ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ สนามกีฬา สวนสาธารณะ เปิดได้ถึง 22.00 น. - ร้านสะดวกซื้อ ตลาดสด เปิดได้ถึง 22.00 น. - โรงแรม ศูนย์ประชุม สามารถเปิดการจัดประชุม สัมมนา และจัดงานตามประเพณีได้จนถึง 22.00 น. - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้ สามารถจัดการประชุม สัมมนา ได้ถึง 22.00 น. 3. การขนส่งสาธารณะ ให้ผ่อนคลายมาตรการจำกัดผู้โดยสารที่กำหนดไว้ในฉบับที่ 32 4. การเตรียมความพร้อมเพื่อการผ่อนคลายมาตรการสำหรับกิจการบางประเภท สถานบริการ สถานประกอบการสถานบริการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ คาราโอเกะ ยังคงให้ปิดอยู่ ส่งผลให้ - รถที่มีการสัญจรบนท้องถนนส่วนใหญ่จะเป็น รถจักรยานยนต์ที่ให้บริการส่งซื้ออาหารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มารอรับออเดอร์จากลูกค้า - ร้านค้าและธุรกิจต่าง ๆ ปิดสนิทพร้อมขึ้นป้ายปล่อยเช่าเพิ่มขึ้น
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 36 เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด - ยกเลิกการห้ามออกนอกเคสสถาน - การเตรียมความพร้อมในสถานบริการหรือสถานที่เสี่ยงในพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยว และกำหนดมาตรการเพิ่มเติม ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร ให้พิจารณาปรับระดับความเข้มข้นหรือการผ่อนคลายพื้นที่ในสถานการณ์ท้องที่ และสามารถสั่งปิด จำกัด และห้ามการดำเนินการของสถานที่ได้ถ้าพื้นที่นั้นมีความเสี่ยง
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 37 เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2564 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด - พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ห้ามจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มมากกว่า 50 คน - ห้ามมีการชุมนุม การทำกิจกรรม หรือการมั่วสุม ในสถานที่แออัดหรืออันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ - การห้ามออกนอกเคสสถานสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดระหว่าง 23.00 น. – 03.00 น. อย่างน้อย 15 วัน - ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม เปิดได้ไม่เกิน 22.00 น. และจำกัดผู้เข้าบริโภคในร้าน - ร้านสะดวกซื้อ ซูเปอร์มาร์เก็ต ตลาดสด สามารถเปิดได้ถึง 22.00 น. - ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ สามารถเปิดให้บริการจัดเลี้ยงหรือจัดประชุมได้ถึง 22.00 น. - โรงแรม ศูนย์ประชุม สามารถเปิดให้บริการได้ และมีการจำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมไม่เกิน 500 คน

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

	4. ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร ให้พิจารณาปรับระดับความเข้มข้นหรือการผ่อนคลายพื้นที่ในสถานการณ์ท้องที่ และสามารถสั่งปิด จำกัด และห้ามการดำเนินการของสถานที่ได้ถ้าพื้นที่นั้นมีความเสี่ยง
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 38 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2564 ขยายเวลา นายกอบโกยกำหนด 1. การห้ามออกนอกเคสสถานสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดระหว่างเวลา 23.00 – 03.00 น. ส่งผลให้ - สำนักงานเอกชน ราชการ สถานประกอบการบางรายเริ่มกลับมาทำงาน - สถานประกอบการกิจการร้านอาหารและเครื่องดื่ม ยังมีการปิดอยู่ - ร้านค้าหาบเร่แผงลอย เริ่มกลับมาเปิด - สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สปา นวดแผนไทย เริ่มกลับมาเปิด - และสถานบันเทิงเตรียมตัวในการเปิดร้าน
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 39 เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 ขยายเวลา นายกอบโกยกำหนด 1. การปรับปรุงพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์และการกำหนดพื้นที่นำร่องเพิ่มเติม ให้ศบค. มีคำสั่งปรับปรุงเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. การยกเลิกการห้ามออกนอกเคสสถานสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ส่งผลให้ - สถานประกอบการ สถานบันเทิง สถานบริการกลับมาเปิดได้ปกติ แต่ยังมีบางร้านที่ยังปิดอยู่ และมีการเซ็ง/เซ้า
	พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 40 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2564 ขยายเวลา นายกอบโกยกำหนด 1. การปรับปรุงพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์และการกำหนดพื้นที่นำร่องเพิ่มเติม ให้ศบค. มีคำสั่งปรับปรุงเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. การปรับมาตรการควบคุมแบบบูรณาการทั่วราชอาณาจักรเป็นกรณีเฉพาะช่วงเทศกาลปีใหม่ - ร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ร้านที่มีอากาศถ่ายเทสามารถเปิดได้ ในวันที่ 31 ธันวาคม 2564 ถึง 01.00 น. ของวันที่ 1 ธันวาคม 2565 - การจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มรวมจำนวนไม่เกิน 1,000 คน

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 41 เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2565 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การปรับปรุงพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์และการกำหนดพื้นที่นำร่องเพิ่มเติม ให้ศบค. มีคำสั่งปรับปรุงเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. การเตรียมความพร้อมของสถานบริการหรือสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่โรคทั่วราชอาณาจักร สถานบริการ สถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานบริการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ คาราโอเกะ หรือสถานที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายกันทั่วราชอาณาจักรยังคงมีความจำเป็นให้ปิดดำเนินการไว้ก่อน
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 42 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2565 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การปรับปรุงพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์และการกำหนดพื้นที่นำร่องเพิ่มเติม ให้ศบค. มีคำสั่งปรับปรุงเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. มาตรการเฝ้าระวังเพื่อควบคุมการระบาดของโรคในสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค การให้บริการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในร้านจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม ให้ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้ในฉบับที่ 41 3. สำหรับสถานบริการ สถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานบริการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ คาราโอเกะ หรือสถานที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายกันทั่วราชอาณาจักรยังคงมีความจำเป็นให้ปิดดำเนินการไว้ก่อน
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 43 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2565 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การปรับปรุงพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์และการกำหนดพื้นที่นำร่องเพิ่มเติม ให้ศบค. มีคำสั่งปรับปรุงเขตพื้นที่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. ขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการควบคุมและป้องกันโรค ได้แก่ การห้ามจัดกิจกรรมที่มีความเสี่ยงกิจกรรมการรวมกลุ่มของบุคคลที่สามารถจัดได้โดยไม่ต้องขออนุญาต 3. การปรับมาตรการควบคุมแบบบูรณาการเฉพาะรองรับช่วงเทศกาลสงกรานต์ - การจัดกิจกรรมได้ในลักษณะการสงฆ์ รดน้ำ การละเล่นตามประเพณี การแสดงดนตรี มารถทำได้ - ห้ามจัดกิจกรรมการเล่นปะแป้งและกิจกรรมปาร์ตี้ไฟ - ห้ามจำหน่ายและการบริโภคสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่กิจกรรม - ควบคุมผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่ให้แออัด โดยไม่น้อยกว่า 5 ตารางเมตร/1 คน

ตารางที่ 2.2

รายละเอียดกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 44 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2565 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การปรับปรุงเขตพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์และการกำหนดพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 2. ขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการควบคุมและป้องกันโรค 3. การปรับมาตรการควบคุมแบบบูรณาการ 4. การเตรียมความพร้อมการเปิดภาคเรียน
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ฉบับที่ 45 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2565 ขยายเวลา นายกออกข้อกำหนด 1. การปรับปรุงเขตพื้นที่จังหวัดตามพื้นที่สถานการณ์และการกำหนดพื้นที่นำร่องด้านการท่องเที่ยวเพิ่มเติม 2. ขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการควบคุมและป้องกันโรค 3. มาตรการควบคุมและป้องกันโรคสำหรับสถานบริการหรือสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่โรค ทั่วราชอาณาจักร สำหรับสถานบริการ สถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานบริการ สถานบันเทิง ผับ บาร์ คาราโอเกะ หรือสถานที่อื่นที่มีลักษณะคล้ายกันทั่วราชอาณาจักรยังคงมีความจำเป็นให้ปิดดำเนินการไว้ก่อน - เปิดให้บริการจำหน่ายและบริโภคสุราและแอลกอฮอล์ภายในร้าน สามารถทำได้ไม่เกินเวลา 24.00 น. และลดความแออัด - ผู้ประกอบธุรกิจต้องมีการตรวจคัดกรองผู้ใช้บริการ

หมายเหตุ. จากข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548. ปรับปรุงโดยผู้วิจัย. 2565.

จากการศึกษา พรก. ฉุกเฉินฯ ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ย่านในแต่ละฉบับ ซึ่งบางฉบับมีการประกาศต่างกันเพียงไม่กี่วัน หรือบางวันมีการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ถึง 2 ฉบับ ทำให้ผลกระทบต่อพื้นที่ย่านไม่ได้ต่างกันมากนัก ผู้วิจัยได้จำแนกความเข้มข้นของการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ และการผ่อนคลายของพรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อให้เกิดการเข้าใจได้ง่ายขึ้น (ดังตารางที่ 2.2) โดยจะแบ่งออกเป็น

ตารางที่ 2.3

สรุปช่วงเข้มข้นการประกาศบังคับใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ

พ.ร.ก. ฉุกเฉินที่มีการประกาศ บังคับใช้อย่างเข้มข้น	พ.ร.ก. ฉุกเฉินที่มีการเริ่ม ผ่อนคลายลง และมีการ ประกาศใช้ที่เริ่มเข้มข้นขึ้น	พ.ร.ก. ฉุกเฉินที่มีการผ่อน คลายแล้วแต่ยังไม่ยกเลิก การเคอร์ฟิว	พ.ร.ก. ฉุกเฉินที่มีการผ่อน คลายแล้ว
ข้อกำหนดของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครมีการ ประกาศใช้อย่างเข้มข้น	ข้อกำหนดของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครมีการผ่อน คลาย	นายกรัฐมนตรี ออกข้อกำหนด	ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ออกข้อกำหนด

ฉบับที่ 1	ฉบับที่ 2	ฉบับที่ 3	ฉบับที่ 4	ฉบับที่ 5	ฉบับที่ 6	ฉบับที่ 7	ฉบับที่ 8	ฉบับที่ 9	ฉบับที่ 10

ฉบับที่ 11	ฉบับที่ 12	ฉบับที่ 13	ฉบับที่ 14	ฉบับที่ 15	ฉบับที่ 16	ฉบับที่ 17	ฉบับที่ 18	ฉบับที่ 19	ฉบับที่ 20

ฉบับที่ 21	ฉบับที่ 22	ฉบับที่ 23	ฉบับที่ 24	ฉบับที่ 25	ฉบับที่ 26	ฉบับที่ 27	ฉบับที่ 28	ฉบับที่ 29	ฉบับที่ 30

ฉบับที่ 31	ฉบับที่ 32	ฉบับที่ 33	ฉบับที่ 34	ฉบับที่ 35	ฉบับที่ 36	ฉบับที่ 37	ฉบับที่ 38	ฉบับที่ 39	ฉบับที่ 40

ฉบับที่ 41	ฉบับที่ 42	ฉบับที่ 43	ฉบับที่ 44	ฉบับที่ 45

หมายเหตุ. โดยผู้วิจัย, 2565.

2.2.2.1 ข้อกำหนดการห้ามออกจากเคหสถานในสถานการณ์ฉุกเฉิน

จากตารางที่ 4.2 การระบาดโควิด-19 มีความไม่แน่นอนและมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังเสี่ยงอันตรายถึงชีวิต รัฐบาลได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.ก. เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และได้ออกข้อกำหนดการห้ามออกจากเคหสถานหรือการเคอร์ฟิว อีกทั้งนายกได้ออกข้อกำหนดให้อำนาจผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด ตาม พ.ร.บ. โรคติดต่อ 2558 เพื่อให้มีการพิจารณาปรับระดับความเข้มข้นหรือการผ่อนคลายพื้นที่ในสถานการณ์ท้องที่ และสามารถสั่งปิดจำกัด และห้ามการดำเนินการของสถานที่ได้ถ้าพื้นที่นั้นมีความเสี่ยง ตามมาตรา 35 แห่ง

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ 2558 ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ทำการสั่งปิดสถานที่เสี่ยงชั่วคราว ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ตามพ.ร.บ. โรคติดต่อ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19

1) การประกาศการห้ามออกจากเคหสถานในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ครั้งที่ 1 หลังประกาศเคอร์ฟิวเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2563 นายกรัฐมนตรีออกข้อกำหนดฉบับที่ 2 การห้ามออกนอกเคหสถานระหว่างเวลา 22.00 – 04.00 น. การห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครออกคำสั่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติโรคติดต่อ 2558 ในการปิดสถานที่เสี่ยง และมีข้อยกเว้นสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการแพทย์การขนส่งสินค้า การทำงานกะกลางคืน และเพิ่มเติมข้อกำหนดให้กว้างขึ้น ในวันที่ 8 เมษายน 2563 และให้กิจการที่จำเป็นยังคงสามารถดำเนินการต่อไปได้ เช่น การขนส่งหรือขนย้ายประชาชน การขนส่งสินค้า ผู้ส่งสินค้า ผู้บริการซ่อมไฟฟ้า น้ำประปา เก็บขยะ และผู้ประกอบอาชีพรักษาความปลอดภัย เป็นต้น ซึ่งจะต้องแสดงเอกสารรับรองความจำเป็นด้วย ต่อมาได้ขยายระยะเวลาการประกาศ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ครั้งที่ 1 โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2563 ถึง 31 พฤษภาคม 2563 ต่อมาได้ผ่อนคลายมาตรการในฉบับที่ 7 โดยห้ามออกจากเคหสถาน จาก 22.00 – 04.00 น. เป็น 23.00 – 04.00 น. ผ่อนคลายกิจกรรมบางอย่างได้ ยกเว้นสถานบริการ ผับ บาร์ และห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ สามารถเปิดดำเนินการได้ถึง 20.00 น. ต่อมาขยายระยะเวลาในการใช้บังคับ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ครั้งที่ 2 ตั้งแต่ 31 พฤษภาคม 2563 จนถึง 30 มิถุนายน 2563 และได้ผ่อนคลายบางส่วน โดยการห้ามออกจากเคหสถานระหว่างเวลา 23.00 – 03.00 น. กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ สามารถดำเนินการได้ถึง 21.00 น. ต่อมายกเลิกการห้ามออกนอกเคหสถาน ตั้งแต่เวลา 23.00 น. ของวันที่ 14 มิถุนายน 2563 เป็นต้นไป แต่ในส่วน of สถานบริการ สถานประกอบการที่มีลักษณะคล้ายสถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะ ยังไม่สามารถอนุญาตให้เปิดบริการ การประกาศเคอร์ฟิวครั้งที่ 1 สรุปได้ว่า

(1) นายกประกาศเคอร์ฟิวหรือการห้ามออกจากเคหสถาน ในฉบับที่ 2 ถึง ฉบับที่ 10 ยกเลิกการห้ามออกจากเคหสถาน รวมแล้วเป็นทั้งหมด 71 วัน

1. การห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง
2. ห้ามออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด
3. ห้ามมีการชุมนุม การกักตุนอาหาร

(2) นายกออกข้อกำหนดการห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ พิจารณาถึงการปิดสถานที่

1. ปิดสถานที่ เช่น สถานบริการ ผับ บาร์ สถานบันเทิง สวนน้ำ สนามเด็กเล่น สถานที่เล่นโบว์ลิ่งหรือตุ้เกม ร้านเกม ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานที่ออกกำลัง

กาย คลินิกเสริมความงาม สถานประกอบกิจการการอาบน้ำ อบไอน้ำ สถานประกอบการนวดแผนไทย สถานประกอบการกิจการอาบ อบ นวด

การประกาศเคอร์ฟิวครั้งที่ 1 เป็นการประกาศที่รวดเร็วทำให้ประชาชนไม่ได้ทันตั้งตัว ประชาชนยังคงปรับตัวในการใช้ชีวิตผ่านออนไลน์อย่างยากลำบาก จากการปิดสถาบันการศึกษา โรงเรียน สำนักงานขนาดใหญ่ ห้างสรรพสินค้า สถานประกอบการ สถานบริการ และสถานบันเทิง ผับ บาร์ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อปรับตัวในการใช้ชีวิตการทำงานและชีวิตประจำวันของประชาชนทุกระดับ จะเห็นได้ว่า การประกาศเคอร์ฟิวครั้งที่ 1 องค์กรและบริษัทเอกชนจึงมีนโยบายการ Work From Home การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการบริการ เช่น การเพิ่มขึ้นของ Food Delivery ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากปี 2562 มีมูลค่าธุรกิจการจัดส่งอาหารถึง 3.7 หมื่นล้านบาท และในปี 2563 เข้าสู่การระบาดโควิด-19 และการใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ มากถึง 5.2 หมื่นล้านบาท (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2565) เนื่องจากความสะดวกสบายในการใช้บริการและไม่จำเป็นต้องออกจากเคหสถาน ยังเป็นโอกาสให้ย่านเกิดความเงียบเหงา ด้วยความเป็นย่านสีลมที่ส่วนใหญ่เป็นสำนักงานขนาดใหญ่ และมีสถานประกอบกิจการร้านอาหารและเครื่องดื่มน สถานบันเทิง สถานบริการนวดแผนไทย ยิ่งเงียบไปกว่าเดิม เพราะการประกาศการปิดสถานที่เสี่ยงของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สีลมมีการปิดสถานที่เสี่ยงมากกว่า 50% และสถานที่ยังเปิดได้เป็นหาบเร่แผงลอยร้านอาหารบางร้านที่มีการเปลี่ยนให้มีการบริการจัดส่งอาหาร บางร้านค้ามีการเปิดหั่วค้ำจนถึงดึกก็ต้องปิดร้านเร็วขึ้นหรือไม่เปิดร้านอีกเลย ส่วนผู้บริโภคเองก็ต้องกลับบ้านเร็วขึ้นจากการประกาศเคอร์ฟิว ที่ทำให้การคมนาคมขนส่งต้องมีการปิดบริการที่เร็วขึ้นตาม

2) การกำหนดพื้นที่สถานการณ์ นายกออกข้อกำหนดและข้อปฏิบัติ โดยกำหนดระดับของพื้นที่สถานการณ์เพื่อบังคับใช้มาตรการควบคุมแบบบูรณาการ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด พื้นที่ควบคุมสูงสุด พื้นที่ควบคุม พื้นที่เฝ้าระวังสูง และพื้นที่เฝ้าระวัง และกรุงเทพมหานคร ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ควบคุมสูง ในฉบับที่ 18

3) การปรับการกำหนดพื้นที่สถานการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่และสถานการณ์นั้น โดยกรุงเทพมหานคร ได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ในฉบับที่ 24 ส่งผลให้ พื้นที่สถานการณ์ที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดจะมีมาตรการเฉพาะ จะมีการเปิด-ปิดอาคารสถานที่ต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่นั้น

4) การควบคุมและการป้องกันการแพร่ระบาดในกลุ่มแรงงานก่อสร้าง
เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานครพิจารณาการปิดสถานที่ก่อสร้าง ดัดแปลงหรือรื้อถอนอาคาร และปิดสถานที่พักอาศัยชั่วคราวสำหรับคนงานทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ก่อสร้าง ในฉบับที่ 25 ส่งผลให้ย่านสีลมบริเวณที่มีการก่อสร้าง และกลุ่มแรงงานต้อง

หยุดพักงาน และกลับไปต่างจังหวัด ซึ่งกลุ่มแรงงานเป็นกลุ่มเดียวที่ยังใช้จ่ายร้านค้า หาบแร่แผงลอย ในบริเวณนั้น ยิ่งทำให้พื้นที่ย่านเจียบเหงากว่าเดิม

5) การประกาศการห้ามออกจากเคหสถานในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ครั้งที่ 2 จากหลังจากการแพร่ระบาดโควิด-19 ได้มีความรุนแรงมากขึ้น โดยมีจำนวนผู้ติดเชื้อและแพร่กระจายได้ง่าย จึงได้ประกาศเคอร์ฟิวอีกครั้งในระลอกที่ 3 ในปี 2564 ฉบับที่ 27 เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2564 ห้ามออกจากเคหสถานในระหว่าง 21.00 – 04.00 น. เป็นระยะเวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 40 วัน นับตั้งแต่วันที่ข้อกำหนดฉบับที่ 27 ใช้บังคับ ซึ่งสถานประกอบการ ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ สวนสาธารณะ ร้านสะดวกซื้อ หรือตลาดนัด ฯลฯ สามารถเปิดได้ถึง 20.00 น. และมีการกำหนดการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มที่มีจำนวนรวมกันมากกว่า 5 คน โดยยังคงทำตามข้อกำหนดในฉบับที่ 25 อีกทั้งการขนส่งสาธารณะ ให้ลดหรือจำกัดรอบการให้บริการในระหว่างเวลา 21.00 – 04.00 น. ซึ่งจะทำให้ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทาง และใช้บังคับต่อเนื่องมาถึงข้อกำหนดอีกหลายฉบับโดยยังคงห้ามตามข้อกำหนดเดิม จนถึงฉบับที่ 34 วันที่ 29 กันยายน 2564 ได้ผ่อนคลายการห้ามออกจากเคหสถานในระหว่างเวลา 22.00 – 04.00 น. ต่อเนื่องไปถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2564 ได้มีการกำหนดเงื่อนไขเฉพาะสถานบริการเพื่อสุขภาพในกิจการสปา หรือสถานที่ที่มีการรวมกลุ่มจะต้องหลักฐานแสดงผลการตรวจยืนยันจาก RT-PCR หรือ ATK ก็ได้ ต่อมาได้ปรับเวลาการห้ามออกนอกเคหสถานระหว่างเวลา 23.00 – 03.00 น. ต่อเนื่องไปถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2564 ในฉบับที่ 35 โดยยังคงข้อกำหนดเดิมในการอนุญาตให้สถานที่ กิจการ หรือ กิจกรรมก่อนหน้านี้ไว้ และการคมนาคมขนส่งได้ผ่อนคลายมาตรการจำกัดจำนวนผู้โดยสารที่ใช้บริการตามที่เคยประกาศไว้ในฉบับที่ 32 จนกระทั่งมายกเลิกการห้ามออกจากเคหสถานในข้อกำหนดฉบับที่ 39 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 การประกาศเคอร์ฟิวครั้งที่ 2 สรุปได้ว่า

(1) นายกประกาศเคอร์ฟิวหรือการห้ามออกจากเคหสถานอีกครั้ง เนื่องจากสถานการณ์ยังมีความรุนแรงเพิ่มสูง ในฉบับที่ 27 ถึง ฉบับที่ 36 ยกเลิกการห้ามออกจากเคหสถาน รวมแล้วเป็นทั้งหมด 104 วัน

1. การห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง
2. ห้ามออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด
3. การลดและจำกัดการเคลื่อนย้ายการเดินทาง
4. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการจำแนกตามพื้นที่สถานการณ์
5. การห้ามการดำเนินการหรือจัดกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการระบาด

(2) นายกออกข้อกำหนดการห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ พิจารณาถึงการปิดสถานที่

1. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการเร่งด่วนเฉพาะในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด

2. ปิดสถานบริการหรือสถานที่เสี่ยง อย่างน้อย 40 วัน แต่มีการขยายเวลาการปิดสถานที่อย่างต่อเนื่อง

6) การประกาศการห้ามออกจากเคหสถานสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด จากการกำหนดพื้นที่สถานการณ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้กำหนด ข้อห้าม และข้อปฏิบัติสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 40 วัน ในฉบับที่ 28

(1) นายกออกข้อกำหนดห้ามจัดกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่โรคในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด โดยจำกัดจำนวนการรวมกลุ่ม

(2) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาการปิดสถานที่หรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยง โดยดำเนินการอย่างน้อยเป็นระยะเวลา 40 วัน

1. ห้ามบุคคลในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดออกนอกเคหสถาน
2. การจำหน่ายอาหารหรือเครื่องดื่ม เปิดได้ถึง 20.00 น. โดยห้ามบริโภคในร้าน

3. ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า คอมมูนิตี้มอลล์ ให้เปิดได้เฉพาะแผนกซูเปอร์มาร์เก็ต แผนกยาและเวชภัณฑ์ ได้ถึง 20.00 น.

4. โรงแรมเปิดได้ปกติ และงดกิจกรรมการประชุม การสัมมนา การจัดเลี้ยง

5. ร้านสะดวกซื้อ และตลาด ให้ปิดบริการในเวลา 20.00 – 04.00 น.

6. มาตรการควบคุมแบบบูรณาการเร่งด่วนเฉพาะในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด

ในข้อ 4 และ 5 เป็นสถานการณ์ห้ามออกจากเคหสถานที่ทับซ้อนกัน ซึ่งการประกาศของนายกเป็นการประกาศห้ามออกเคหสถานแบบครอบคลุมทั้งประเทศ จากพรก.ฉุกเฉินฯ ที่ประกาศลงมาในแต่ละพื้นที่ และให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พิจารณามาตรการควบคุมแบบบูรณาการเร่งด่วนเฉพาะในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด และได้มีการห้ามออกจากเคหสถานในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ส่งผลให้การประกาศนี้ได้ขยายระยะเวลาออกไปนานถึง 136 วัน จากที่ได้กำหนดไว้อย่างน้อย 40 วัน ทำให้ย่านสีลมยังคงมีบรรยากาศเงียบเหงา ไม่มีผู้เข้าใช้บริการ เนื่องจากพื้นที่สีลมมีการใช้ประโยชน์ที่ดินของสีลมเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ รวมไปถึงกิจการในพื้นที่ส่วนมากมีร้านอาหาร ร้านคาเฟ่ สถานบันเทิง และสถานบริการที่ต้องมีการสัมผัสกัน เกิดการปิดสถานที่เสี่ยงเพื่อไม่ให้เกิดการแพร่เชื้อขยาย

เป็นวงกว้าง ดังนั้น การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ทำให้เกิดผลกระทบถึงการเข้าออกพื้นที่ของประชาชนจากการชะลอการเดินทาง อีกทั้งยังเกิดความไม่ปลอดภัยต่อพื้นที่ รายได้ลดน้อยลง การปิดตัวลงของร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการต่าง ๆ ในพื้นที่หลังไม่มีผู้คนอย่างนักท่องเที่ยวและพนักงานบริษัทเข้ามาใช้ในพื้นที่ และเป็นผลที่ทำให้ผู้ประกอบการหลายรายย้ายออกจากอาคารในย่านสีลม รวมไปถึงการเช่า/เช่าร้านค้าเป็นจำนวนมาก ทำให้ย่านยังคงความเจียบของพื้นที่ ทั้งความสดใส ชีวิตชีวาของพื้นที่ ความปลอดภัย รวมไปถึงการใช้ประโยชน์อาคารที่บางกิจการจะต้องเปลี่ยนไป

2.3 บทความ งานวิจัย และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 วรรณกรรมเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19

เมือง เป็นศูนย์กลางการเติบโตทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม ซึ่งความหนาแน่นของผู้คนและกิจกรรมต่าง ๆ ในเมืองทำให้ผู้คนเสี่ยงต่อความเครียดต่าง ๆ เช่น ภัยธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เกิดจากไวรัสโคโรนากลุ่มอาการทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV-2) ซึ่งประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขของความกังวลระหว่างประเทศและการระบาดทั่วโลก จึงได้นำบทความในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโควิด-19 และเมืองต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบของการระบาดใหญ่ในเมือง และเพื่อเน้นบทเรียนสำคัญที่สามารถเรียนรู้ได้สำหรับการวางแผนเมืองหลังโควิด เพื่อให้หนักฝั่งเมืองและผู้กำหนดนโยบายทราบถึงมาตรการที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาเมืองให้มีความยืดหยุ่นต่อการระบาดมากขึ้น พบว่ามีประเด็นสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) คุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการความอยู่รอดและการแพร่กระจายของโควิด-19 และสามารถช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายในเมืองออกแบบมาตรการป้องกันและการตอบสนองที่เหมาะสมมากขึ้น เช่น มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมที่คำนึงถึงบริบทพื้นที่ การออกแบบกฎระเบียบที่เหมาะสมเพื่อลดผลกระทบของมนุษย์ที่เป็นอันตรายต่อทรัพยากรน้ำ (2) ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคม การระบาดทำให้เกิดความตึงเครียดทางสังคมระหว่างกลุ่มผู้อพยพแรงงานและกลุ่มเจ้าบ้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการเดินทางของชุมชนแรงงานและก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพจิต อีกทั้งในบางบริบทการเว้นระยะห่างทางสังคมและมาตรการอื่น ๆ นำไปสู่ความรู้สึกการเหยียดผิว ดังนั้นการลดความไม่เท่าเทียมกันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือและตอบสนองของเมืองต่าง ๆ นอกจากนี้ควรควบคู่ไปกับการวัดผลเพื่อปรับปรุงความรู้สึกของชุมชนเพื่อป้องกันความตึงเครียดในสังคม ส่งผลกระทบอย่างมากต่อเศรษฐกิจในเมือง จะเห็นได้ว่าการระบาดของโรคมีอิทธิพลอย่างมากต่ออาชีพ รายได้ของประชาชน การท่องเที่ยว และการบริการธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมไปถึงอุปทานอาหารใน

เมืองและแรงงานข้ามชาติ (3) การจัดการและภาครัฐ การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเมืองอัจฉริยะโดยการเพิ่มขึ้นของการทำงานทางไกล การแพทย์ ระบบเฝ้าระวัง การค้าออนไลน์ และการศึกษา ทำให้เห็นถึงประโยชน์หลายประการของการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแง่ของการระบุตัวบุคคลที่ติดเชื้อ การแพร่กระจาย การลดการติดต่อระหว่างคนสู่คน การบังคับใช้ การติดตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม และการกักตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนในการออกแบบมาตรการตอบสนองและการฟื้นฟูเมืองให้มีประสิทธิภาพ (4) การคมนาคมขนส่งและการออกแบบเมือง สามารถส่งผลกระทบต่อโครงสร้างในระยะยาวและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเดินทางและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ดังนั้นคมนาคมขนส่งควรได้รับการส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการปั่นจักรยานและทางเดินเท้าให้มากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการพึ่งพายานพาหนะส่วนตัว ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเมืองแบบกระทัดรัด ดังนั้นการแพร่ระบาดของโควิด-19 ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่โดยรอบ และขึ้นอยู่กับการจัดการและภาครัฐที่มีความสำคัญอย่างมากในการกำหนดว่าในอนาคตหรือหลังโควิด-19 เมืองจะได้รับการพัฒนาและการจัดการอย่างยั่งยืนอย่างไร โดยเริ่มจากการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพิจารณาวิถีทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพัฒนาวิธีการแบบบูรณาการตามบริบทที่เฉพาะเจาะจงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาและดำเนินการตามการวางแผนการตอบสนองการฟื้นฟูและการปรับตัว (Sharifi and Khavarian-Garmir, 2020)

การควบคุมการแพร่ระบาดในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่มีทรัพยากรอย่างจำกัด อย่างในธารวี (มุมไบ) ประเทศอินเดีย ที่มีความหนาแน่นประชากรสูง จึงต้องมีการควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันระหว่างมุมไบ และธารวี 1) Case Fatality Rate (CFR) 2) Case Recovery Rate (CRR) ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม 2563 ถึง 31 กรกฎาคม 2563 เพื่อศึกษาลักษณะทางการระบาดเชิงพื้นที่ จากจำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยัน การฟื้นตัว และการเสียชีวิตสามารถบ่งบอกถึงสถานะตกต่ำทางการเงินและการค้าของอินเดีย เนื่องจากมุมไบอยู่ใกล้กับเมืองหลวงของประเทศอินเดียที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจและมีชนชั้นสูงอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้มีแนวทางแบบจำลอง 4-Ts (Tracing, Tracking, Testing, Treating) นำมาใช้ในธารวี เพื่อการควบคุมการระบาดของโควิด-19 ที่แพร่กระจายเชิงพื้นที่ไปยังจุดสำคัญ ๆ และใช้มาตรการเชิงปฏิบัติเพื่อควบคุมโรค โดยการกักกันคนใน COVID Care Centers ส่งผลให้อัตราการเติบโตของโรคลดลง ซึ่งธารวีไม่มีมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม แต่ธารวีเป็นตัวอย่างของการควบคุมการแพร่กระจายของไวรัสและการควบคุมอัตราการเสียชีวิตอีกด้วย ทำให้เห็นถึงการจัดการและแนวทางที่ชัดเจนของภาครัฐและเอกชนที่มีประสิทธิภาพ และความร่วมมือของชุมชนในธารวี อีกทั้งยังได้เปิดโอกาสให้ผู้กำหนดนโยบายสร้างนโยบายด้านสุขอนามัยที่ครอบคลุม

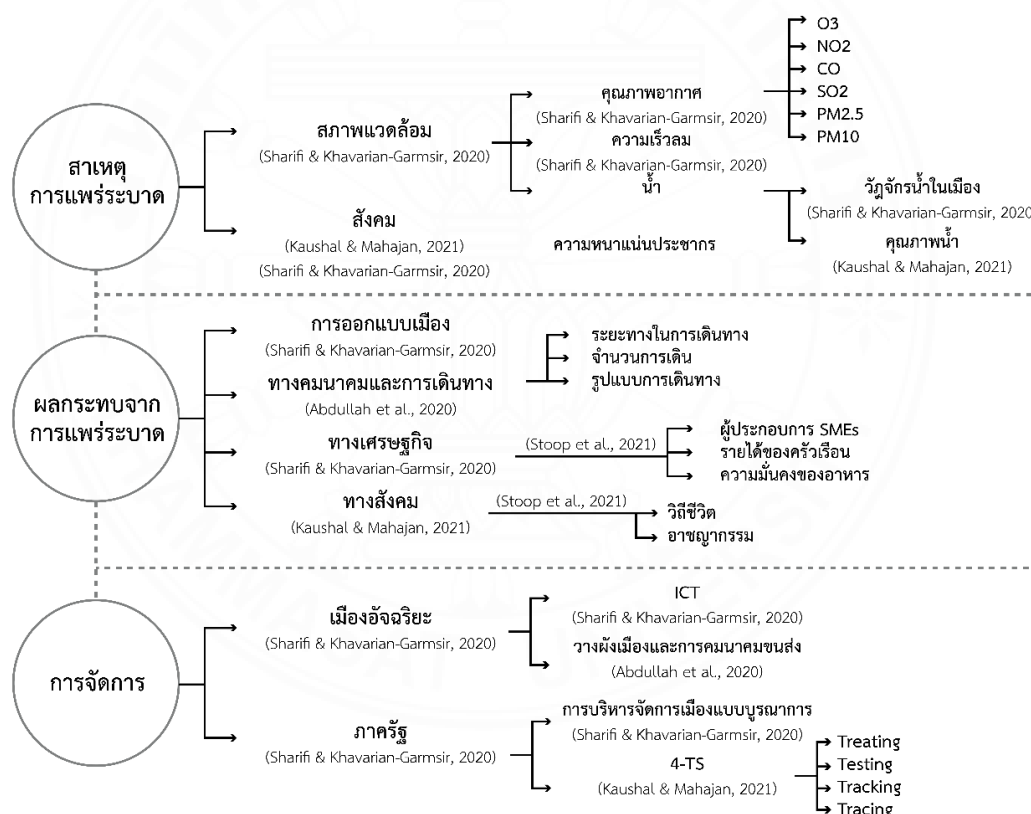
และยืดหยุ่นมากขึ้นในเมือง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเข้มแข็งด้านสาธารณสุขช่วยเพิ่มมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น (Kaushal & Mahajan, 2021)

การมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นในปัจจุบันยังส่งผลให้พฤติกรรมการเดินทางต่อยานพาหนะมีความแตกต่างกันอย่างมากในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดเมื่อเทียบกับก่อนการแพร่ระบาดสาเหตุหลักมาจากข้อจำกัดที่กำหนดโดยเจ้าหน้าที่และความกลัวการติดเชื้อของแต่ละคน ซึ่งการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางพบว่า การเดินซื้อของตามร้านค้า หรือห้างสรรพสินค้ากลายเป็นจุดประสงค์หลักของการเดินทางในช่วงโควิด ซึ่งก่อนการระบาดจุดประสงค์ในการเดินทางคือการทำงานและเรียน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างรถยนต์ส่วนตัวและ Non-motorized มีการเลือกใช้เพื่อการเดินทางมากในช่วงการระบาด จะเห็นได้ว่าผู้คนคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด ความกังวลเรื่องการติดเชื้อ ระยะห่างทางสังคม และผู้โดยสารที่มีหน้ากาก ซึ่งการศึกษานี้พบว่า การเปลี่ยนจากรถยนต์ส่วนตัวไปยัง Non-motorized เช่น การเดินเท้าและปั่นจักรยาน ยังมีผลต่อระยะทางอย่างมากแม้จะเป็นระยะสั้นก็ตาม เนื่องจากหลายเมืองทั่วโลกยังไม่มีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับคนเดินเท้าและจักรยานที่เหมาะสม แม้การจราจรในเมืองลดลงในช่วงการระบาดแต่ถนนกว้างฝั่งเมืองและการคมนาคมขนส่งได้ส่งเสริมรูปแบบการเดินทางเดิมที่มีอยู่อย่างระบบขนส่งสาธารณะ (Abdullah et al., 2020)

การเปรียบเทียบผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของโรคอีโบล่า (EVD) และโควิด-19 แตกต่างกัน พบว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยตรงของโควิด-19 ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผู้ป่วย และค่าใช้จ่ายทางอ้อมที่เกิดจากนโยบายการกักตัว เช่น การปิดโรงเรียน การติดตาม การสัมผัส และการตอบสนองทางพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการติดต่อ การบริโภคและการเลื่อนการลงทุน สำหรับโรคที่แพร่เชื้อได้สูงผลกระทบทางอ้อมอาจเป็นหลายเท่าของต้นทุน การศึกษาดังกล่าวได้เปรียบเทียบผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมกับการระบาดของโรคระดับสูงสองโรคที่ส่งผลกระทบต่อ North Kivu พร้อมกัน ในการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์กับกลุ่มตัวอย่าง 1,000 ครอบครัวและผู้ประกอบการ เพื่อทำความเข้าใจผลกระทบทางเศรษฐกิจให้ดีขึ้นและดำเนินการดังกล่าวในบริบทของ North Kivu ใน DRC ซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 ที่เลวร้ายที่สุด และมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นจุดสำคัญของโรคติดเชื้อจากสัตว์สู่คน พบว่าการแพร่กระจายที่สูงขึ้นซึ่งนำไปสู่มาตรการกักกันที่รุนแรงและการแพร่กระจายของโรคอย่างรวดเร็วทั่วโลกทำให้ผลกระทบทางเศรษฐกิจทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ทำให้โควิด-19 ส่งผลกระทบกับวิถีชีวิตสูงกว่าอีโบล่าอย่างมาก เนื่องจากรายได้ต่อครัวเรือนลดลง เกิดความต้องการทางด้านอาหารเพิ่มขึ้น จาการราคาของสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และการเกิดอาชญากรรมสูงขึ้น และในส่วนของ ผู้ประกอบการ (SMEs) ได้มีการไล่พนักงานออกตั้งแต่เริ่มมีโควิด-19 และประกาศหยุดกิจกรรมชั่วคราว ซึ่งผลกระทบนี้ได้นำไปสู่มาตรการป้องกันที่เข้มงวด แต่ยังสะท้อนถึงความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจที่สูงในแง่ของการค้าข้ามพรมแดนและภาคบริการในเมือง อีกทั้งยังส่งผล

กระทบถึงพฤติกรรมและความเสี่ยงต่อการเดินทางระบบขนส่งสาธารณะ ซึ่งสะท้อนถึงการตอบสนองต่อนโยบายที่เข้มงวดต่อสถานการณ์โควิด-19 ในเขตเมือง ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายในระยะสั้นควรกำหนดเป้าหมายและมาตรการด้านสาธารณสุขที่เฉพาะเจาะจงตามบริบทพื้นที่ โดยการเพิ่มการสนับสนุนรายได้และอาหารที่มีเสถียรภาพ และสร้างความคงในการศึกษาที่ยั่งยืนสำหรับเด็กทุกคนในระยะยาววิกฤตอาจนำไปสู่การปรับตัวของโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้นที่คำนึงถึงการติดต่อของโรคไวรัส รวมถึงเศรษฐกิจกับความเชื่อมโยงระหว่างในประเทศและต่างประเทศ เพื่อป้องกันความเปราะบางและเพิ่มความยืดหยุ่น (Stoop et al., 2021)

การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับโควิด-19 และเมืองนั้น จะเห็นได้ว่าการแพร่ระบาดของโรคสามารถเกิดได้จากบริบทของพื้นที่ สู่ผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้คน ผู้วิจัยจึงนำมาแยกประเด็นต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดของการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับโควิด-19. โดยผู้วิจัย, 2564.

สาเหตุการแพร่ระบาดโควิด-19 เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มาจากคุณภาพอากาศ ความเร็วลม และน้ำทั้งคุณภาพน้ำและวัฏจักรของน้ำ รวมไปถึงความหนาแน่นประชากร ซึ่งการแพร่ระบาดจะขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่โดยรอบ การแพร่ระบาดส่งผลให้ผลกระทบของคมนาคม เศรษฐกิจ และสังคม จากการเปลี่ยนวิถีชีวิตเพื่อให้เกิดความอยู่รอด รายได้ของครัวเรือนที่ลดลง รวมไปถึงการค้าในประเทศและต่างประเทศเกิดความเสียหายอย่างรุนแรง เพื่อให้เกิดการจัดการเมือง หลังการได้รับผลกระทบนั้น อาจจะต้องมีการจัดการภาครัฐแบบบูรณาการตามบริบทที่เฉพาะเจาะจง เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาและดำเนินการตามการวางแผนการตอบสนองการฟื้นฟูและการปรับตัว โดยผู้กำหนดนโยบายสามารถกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเมืองอัจฉริยะโดยการเพิ่มขึ้นของ การทำงานทางไกล การแพทย์ ระบบเฝ้าระวัง การค้าออนไลน์ และการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแง่ของการระบุตัวบุคคลที่ติดเชื้อ การแพร่กระจาย การลดการติดต่อระหว่างคนสู่คน การบังคับใช้ การติดตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคม และการกักตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนในการออกแบบมาตรการตอบสนองและการฟื้นฟูเมืองให้มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงเพิ่มมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยได้นำการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นช่วยส่งเสริมองค์ความรู้ใหม่ของเมือง นำไปสู่การปรับตัวของเมือง เพื่อให้เมืองมีความสามารถพร้อมรับมือไปกับทุกสถานการณ์

2.3.2 วรรณกรรมเกี่ยวกับการปรับตัวของเมือง

Mannakkara and Wilkinson (2018) ได้ศึกษา Building Back Better in the Cook Islands: A Focus on the Tourism Sector พบว่า Building Back Better เป็นวลีติดปากที่ได้รับความนิยมเพื่อการฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ เป็นโอกาสในการปรับปรุงความยืดหยุ่นของย่าน Mannakkara และ Wilkinson ได้พัฒนา Framework for Building Back Better (BBB) ในปี 2014 เพื่อเป็นการสนับสนุนการนำแนวทางปฏิบัติของ BBB ไปปรับตัวหลังเกิดภัยพิบัติ ซึ่งกรอบการทำงานนี้ทำหน้าที่เป็นแนวทางในการปรับปรุงกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม และเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่สามารถช่วยในการวางแผนและดำเนินการกู้คืนแบบองค์รวมเพื่อปรับปรุงความยืดหยุ่นในระดับชุมชนและระดับภาคสำหรับภัยพิบัติทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นผ่านกรอบการทำงาน Build Back Better

Luscher, (2020) ได้ศึกษาการปรับตัวของเมืองในช่วงการแพร่ระบาดโควิด-19 ด้วยโครงการเมือง 15 นาที โดยวางแผนเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลงเมือง พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองควรได้รับบริการที่จำเป็นอย่างเท่าเทียมกัน โอกาสที่จะเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในเมือง ความหลากหลายของการเดินทาง ในแนวคิดเมือง 15 นาที ได้นำแนวคิด Building Back Better มาปรับใช้เน้นความสามารถในการเดินทางและการเข้าถึงทุกช่วงวัย ซึ่งกรณีศึกษาประเทศฝรั่งเศส เมืองปารีส กับแนวคิดเมือง 15 นาที ได้นำมาใช้กับช่วงระบาดโควิด-19 ในประเทศฝรั่งเศส

เป็นที่แรกจากการวางแผนนโยบายที่จะเปลี่ยนมหานครปารีสที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ ความเครียด และความกดดัน ให้กลายเป็น “เมืองสิบห้านาที” (15 Minute City) โดยทุกอย่างในชีวิตประจำวัน สามารถเข้าถึงได้ในระยะการเดินไม่เกิน 15 นาที เพื่อให้เมืองปารีสมีอากาศที่สะอาด และมีประสิทธิภาพตอบโต้ภัยกับการอยู่อาศัยที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมถึงสนับสนุน ชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้ด้วยการสร้างเมืองให้น่าอยู่ น่าเดิน น่าปั่น ร้านต่าง ๆ ของคนในชุมชน สามารถอยู่ในระยะเพียงแค่นั่งหรือปั่นจักรยานได้ ซึ่งเมือง 15 นาที ได้ตระหนักถึงเวลาเป็นอย่างแรก สร้างและปรับให้ย่านเกิดการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น และเน้น การเข้าถึงพื้นที่สีเขียว ซึ่งเป็นการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมทำให้ผู้อยู่อาศัยสุขภาพดีมากขึ้น

เมืองซานตาโมนิกา เป็นใจกลางเมืองของแหล่งท่องเที่ยวและการค้าของ แคลิฟอร์เนีย จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เมืองซานตาโมนิกาได้อนุมัติกฎหมายการ Zoning ชั่วคราว เพื่อให้ธุรกิจเปิดใหม่และธุรกิจที่มีอยู่สามารถดำเนินการได้ตามปกติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวของเมืองหลังจากการได้รับผลกระทบโควิด-19 อย่างหนัก การเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ชั่วคราวเป็นการลดอุปสรรคทางด้านกฎระเบียบเพื่อบรรเทาผลกระทบได้ทันทีและกฎที่กำหนดไว้ อย่างชัดเจนเพื่อธุรกิจขนาดเล็กในพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้เกิดการปรับตัวด้านกฎระเบียบสำหรับธุรกิจ ภายใน Third Street Promenade โดยเทศบาลซานตาโมนิกาได้ให้คนในพื้นที่ระบุถึงปัญหาเกี่ยวกับ ธุรกิจขนาดเล็กที่กำลังเผชิญ รวมไปถึงระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกำหนดในการให้บริการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมาตรการการจอดรถยนต์และการบรรทุกสินค้าในเชิงพาณิชย์ ซึ่งการ เปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลต่อธุรกิจที่มีอยู่ในพื้นที่ Third Street Promenade มีข้อกำหนดได้แก่ 1) การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการค้าปลีกและร้านอาหาร 2) ข้อกำหนดในการจัดหาที่จอดรถ เพิ่มเติมและพื้นที่บรรจุสัมภาระใหม่ 3) ลดข้อจำกัดเกี่ยวกับขนาดร้านอาหาร 4) การจัดระเบียบ การให้บริการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อการผ่อนคลาย เป็นต้น ทั้งนี้ ซานตาโมนิกาได้ให้ความสำคัญ กับการปรับตัวของเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยมีส่วนร่วมกับประชาชนและภาครัฐ

2.3.3 การศึกษาต่างประเทศในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ

มาตรการป้องกันโควิด-19 ไม่ได้มีเพียงประเทศไทยที่ได้ประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ซึ่งสังคมโลกทั่วประเทศก็ได้กำลังเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์นี้เช่นเดียวกัน แต่แต่ละประเทศก็ตัดสินใจใช้ แนวนโยบายที่แตกต่างกัน บางประเทศอาจใช้นโยบายแบบ “อำนาจนิยม” เช่น จีน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ที่เน้นการควบคุมพฤติกรรมประชาชน ด้วยการออกกฎหมายมาสั่งห้ามอย่างเด็ดขาด ซึ่งย่อม สร้างผลกระทบต่อเสรีภาพ เศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ และผลกระทบทางสังคมในระยะยาว ขณะเดียวกันบางประเทศเลือกใช้นโยบายแบบ “เสรีนิยม” ที่เน้นให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ พยายามคงสภาพการใช้ชีวิตให้ปกติเท่าที่เป็นไปได้ และลดผลกระทบทางสังคมให้น้อย แต่ก็อาจแลก มาด้วยจำนวนผู้ติดเชื้อที่สูง ดังตารางที่ 2.5 ดังนั้น แนวทางแบบไหนจะประสบความสำเร็จและเป็น

ประโยชน์กับสังคมนั้น ๆ อย่างแท้จริง อาจจะต้องมีการติดตามและพิจารณากันในระยะยาวทั้งในด้าน
กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของเมือง

ตารางที่ 2.4

การเปรียบเทียบการศึกษาต่างประเทศในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ

	ไทย	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ไต้หวัน	สวีเดน	อเมริกา
จำนวนผู้ติดเชื้อ	4,752,782	2,213,435	31,841,452	29,955,366	9,284,494	2,690,473	101,721,576
จำนวนผู้เสียชีวิต	34668	1,719	64,228	33,134	15,977	23,020	1,110,971
จำนวนประชากร (ล้านคน)	66	5.9	125.9	51	24	10.2	334
ใช้กฎหมายสถานการณ์ฉุกเฉินฯ	✓		✓			✓	
มาตรการ Lock down	✓	✓	✓				
ห้ามออกจากที่พักอาศัย	22.00-04.00						
Work from home	✓	✓	✓	✓		✓	✓
ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
หลีกเลี่ยงการรวมกลุ่ม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การงดจัดกิจกรรมสาธารณะ	✓	✓	✓	✓		✓	✓

ตารางที่ 2.4

การเปรียบเทียบการศึกษาต่างประเทศในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ต่อ)

	ไทย	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	ไต้หวัน	สวีเดน	อเมริกา
การปิดสถานที่เสี่ยง	✓	✓	✓	✓		✓	✓
การยกเลิกมาตรการป้องกันโควิด-19	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

หมายเหตุ. จาก เปรียบเทียบมาตรการรับมือโควิดของไทย กับของชาวโลก. iLaw, 2563, ปรับปรุงโดยผู้วิจัย, 2565.

จากการศึกษาพบว่า การประกาศพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เข้ามาใช้ในสถานการณ์วิกฤตการระบาดโควิด-19 ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เนื่องจากสาระสำคัญของการประกาศคือ การห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด ห้ามมิให้มีการชุมนุม หรือมั่วสุมกัน ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคม หรือยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทาง ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไป หรืออยู่ในสถานที่ใด ๆ ซึ่งข้อกำหนดมีความจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการห้ามทำทุกกิจกรรม ทำให้ผู้คนเกิดภาวะความเครียด และปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตลอดหลายปี ทำให้ย่านเศรษฐกิจเสื่อมเกิดความเครียดของพื้นที่ ความเป็นย่านและความโดดเด่นในพื้นที่หายไปชั่วคราว และความไม่เกิดความต่อเนื่องของกิจกรรมได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของบริการสาธารณะในเมืองจากภาครัฐที่ต้องมีการเอื้ออำนวยความสะดวก เนื่องจากมีผู้คนพึ่งพาบริการสาธารณะอย่างการคมนาคมขนส่ง พื้นที่สวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมไปถึงมาตรการการปรับตัวที่สามารถให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างปกติ

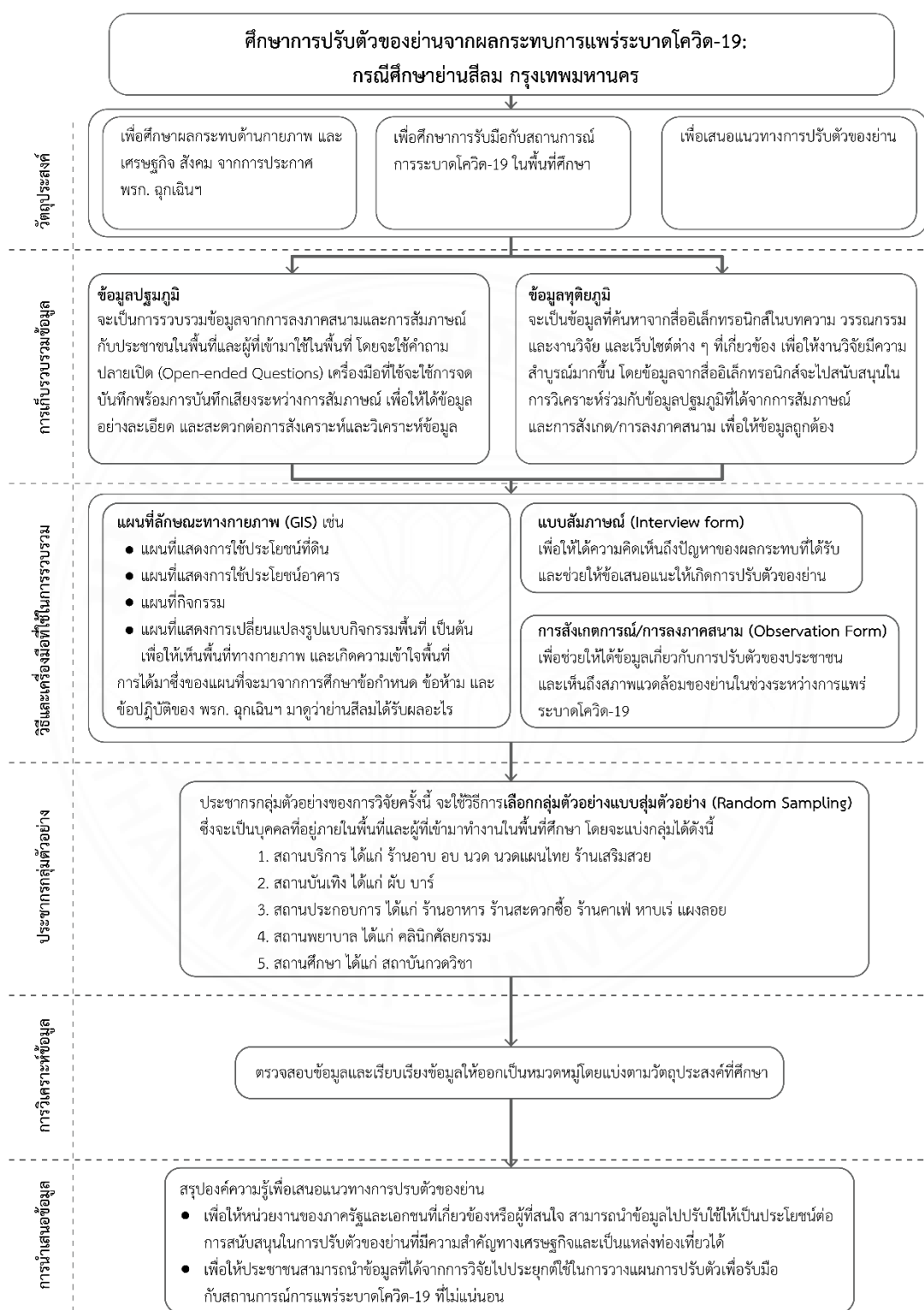
บทที่ 3

ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

การกำหนดระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยของการศึกษาการปรับตัวของย่านจากผลกระทบการแพร่ระบาดโควิด-19 กรณีศึกษา: ย่านสีลม กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Approach) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบด้านกายภาพและเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และเพื่อศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ในพื้นที่ศึกษา และเสนอแนวทางการปรับตัวของย่าน โดยวิธีการศึกษาจะวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ผ่านการนำเสนอรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Research) จึงสามารถสรุปกระบวนการระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

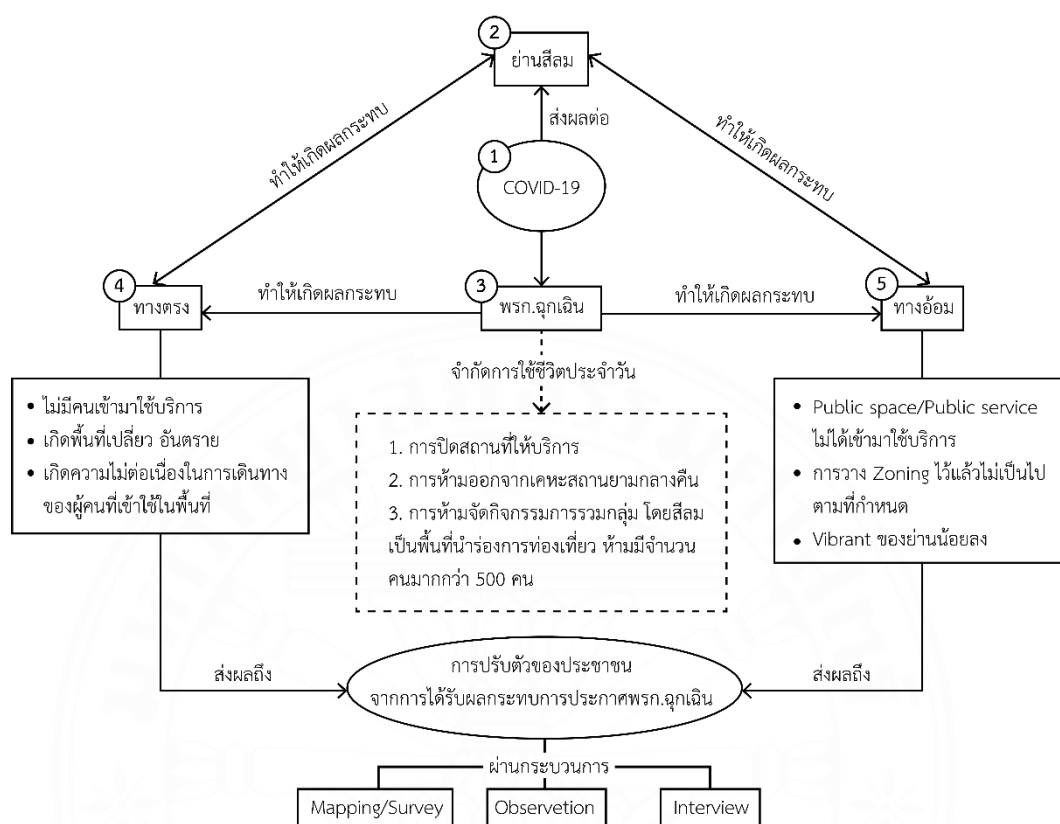

3.1 ระเบียบวิจัย

ภาพที่ 3.1 แผนภาพแสดงระเบียบวิจัย. โดยผู้วิจัย, 2565.

3.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3.2 แผนภาพแสดงกรอบวิจัย. โดยผู้วิจัย, 2565.

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศึกษาการปรับตัวของย่านจากผลกระทบการแพร่ระบาดโควิด-19 กรณีศึกษา: ย่านสีลม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับย่าน แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจเมือง มาตรการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการนำองค์ความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมนำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัย

สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ในประเทศไทยส่งผลต่อย่านอย่างมากในการเข้าไปใช้พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของผู้คนที่อาจจะก่อให้เกิดการแพร่เชื้อขยายเป็นวงกว้าง ในขณะเดียวกันสถานการณ์วิกฤตนี้ภาครัฐได้ออกข้อบัญญัติและข้อปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเคร่งครัด โดยการประกาศพรก. ฉุกเฉินฯ มีการประกาศออกมาทั้งหมด 47 ฉบับ ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิ์ในการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนจากการปิดสถานที่ให้บริการ เช่น สถานบริการ สถานบันเทิง สถานประกอบการ สถานศึกษา สถานพยาบาล เป็นต้น การห้ามออกจากเคหสถานยามกลางคืน การห้ามจัดกิจกรรมการรวมกลุ่มในพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวมากกว่า 500 คน ซึ่งย่านสีลมเป็นพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผลกระทบทางตรงทำให้เกิดการหายไปของผู้คนที่เข้ามาใช้

กิจกรรมและการบริการภายในพื้นที่อย่างมาก เกิดพื้นที่เปลี่ยนอันตราย รวมไปถึงความไม่ต่อเนื่องในการเดินทางของผู้คนที่ยังอยู่ในพื้นที่และผู้ที่เข้ามาในพื้นที่ และผลกระทบทางอ้อมทำให้พื้นที่สาธารณะหรือการบริการสาธารณะในพื้นที่ไม่มีคนเข้ามาใช้บริการเท่าที่เคยเป็น ความเป็นย่าน ความมีชีวิตชีวาของย่านลดลง และการวางแผนการโซนนิ่งของพื้นที่อาจจะไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อมเป็นผลกระทบที่ทำให้ประชาชนเกิดการปรับตัวต่อการได้รับผลกระทบจากการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ โดยใช้กระบวนการการจัดทำแผนที่ (Mapping/ Survey) และการสังเกต (Observation) สู่การเสนอแนวทางการปรับตัวของย่านมาตการทางผังเมือง เพื่อให้หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจ สามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนในการปรับตัวของย่านที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

3.3 ขั้นตอนการศึกษา

1. สังเกตสถานการณ์ในปัจจุบันที่ยังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเมือง และกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย เลือกพื้นที่ศึกษาที่เป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นทางเศรษฐกิจสูง สู่การทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ในวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 โดยศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ผลกระทบด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม และศึกษาข้อกำหนด ข้อห้าม และข้อปฏิบัติของ พรก. ฉุกเฉินฯ และนำมาวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับย่านสีลม จากการสังเกต/การลงภาคสนาม (Observation/ Survey) และจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผ่านรูปแบบแผนภูมิภาพ (Pictograph) และแผนที่ (Mapping) ในเชิงการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงผลกระทบต่อย่านในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

3. ในวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ในพื้นที่ศึกษา เป็นการสัมภาษณ์ภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร โดยมีนักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ นักผังเมืองปฏิบัติการ และนักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ สำนักการวางแผนและพัฒนาเมือง รวมไปถึงภาคเอกชนและประชาชน

4. สรุปประเด็นในแต่ละวัตถุประสงค์ และเสนอแนวทางการปรับตัวของย่าน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม และการสัมภาษณ์กับประชาชนในพื้นที่และผู้ที่ใช้ในพื้นที่ โดยจะใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นที่ตั้งไว้ และเกิดความยืดหยุ่นในประเด็นคำถามตามสถานการณ์ในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะเครื่องมือการจดบันทึกพร้อมการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด และสะดวกต่อการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่ค้นหาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในบทความ วรรณกรรมและงานวิจัย และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์จะไปสนับสนุนในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต/การลงภาคสนาม เพื่อให้ข้อมูลถูกต้อง

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนที่ลักษณะทางกายภาพ (GIS) เป็นการจัดทำแผนที่ (Mapping) เช่น แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร แผนที่กิจกรรม แผนที่แสดงการเปิดปิดกิจกรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือช่วงกลางวัน และกลางคืน แผนที่แสดงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมพื้นที่ เป็นต้น เพื่อให้เห็นพื้นที่ทางกายภาพ และเกิดความเข้าใจพื้นที่

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เกี่ยวกับการปรับตัวของประชาชนจากการได้รับผลกระทบการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อให้ได้ความคิดเห็นถึงปัญหาของผลกระทบที่ได้รับ และช่วยให้ข้อเสนอแนะให้เกิดการปรับตัวของย่าน

3. การสังเกตการณ์ (Observation Form) ซึ่งจะเก็บข้อมูลจากการสังเกต เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของประชาชน และเห็นถึงสภาพแวดล้อมของย่านในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของโควิด-19

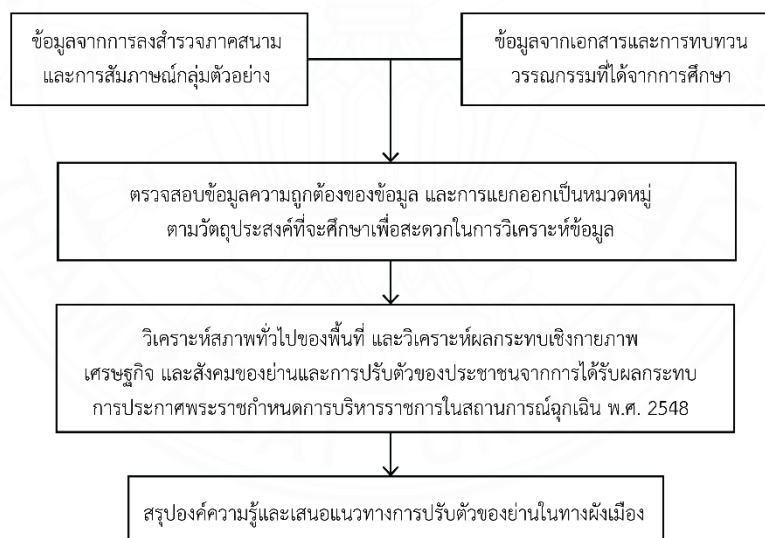
3.6 ประชากรกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ข้อมูลในการวิจัยจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม และข้อมูลทุติยภูมิมาประกอบอ้างอิงในการวิจัย

- (1) ประกาศพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ทั้งหมด 47 ฉบับ
- (2) การจัดทำแผนที่ (Mapping/Survey)
- (3) การสังเกต (Observation)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสัมภาษณ์ภาคีรัฐ 4 คน โดยมีนักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ 1 คน นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ 1 คน นักผังเมืองปฏิบัติการ 1 คน และนักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ 1 คน สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง รวมไปถึงภาคเอกชนและประชาชน

3.7 ประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 3.3 แผนภาพแสดงกรอบประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูล. โดยผู้วิจัย, 2565.

การศึกษาวิจัยนี้จะนำข้อมูลจากการลงสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำมาตรวจสอบข้อมูลและเรียบเรียงข้อมูลให้ออกเป็นหมวดหมู่โดยแบ่งตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และในวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ในพื้นที่ศึกษาและนำไปสรุปองค์ความรู้เพื่อเสนอแนวทางการปรับตัวของย่าน

3.8 ข้อจำกัดในการวิจัย

ข้อจำกัดในการลงสำรวจภาคสนามและเก็บแบบสอบถาม เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ยังไม่มีความแน่นอน ทำให้เกิดความลำบากในการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างภายในพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะต้องมีการเว้นระยะห่างทางสังคม ทำให้การลงภาคสนามและเก็บแบบสอบถามอาจไม่ได้มีการลงสำรวจพื้นที่อย่างละเอียด

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

4.1.1 ความเป็นมาของย่านสีลม

ถนนสีลม แต่เดิมเริ่มสร้างจากคันดินขนานไปตามแนวคลองสีลม ในสมัยรัชกาลที่ 4 เรียกได้ว่าเป็นย่านที่เริ่มมีความเจริญด้านการค้าและธุรกิจต่าง ๆ มากขึ้น เพราะมีการตั้งถิ่นฐานของผู้คนหลายเชื้อชาติ ต่อมาในรัชกาลที่ 5 มีการตัดถนนใหม่ คือ ถนนสาทร ได้ขนานควบคู่ไปกับถนนสีลม การพัฒนาถนนสีลมจึงได้เปลี่ยนแปลงเป็นถนนสายธุรกิจเมื่อปี 2506 จนถึงปัจจุบัน ตามแนวถนนสีลมได้ก่อสร้างอาคาร ตึกแถว และอาคารพาณิชย์ที่มีความสูงน้อย (Low Rise) สู่การพัฒนาเป็นตึกสำนักงาน โรงแรม ห้างสรรพสินค้าที่มีความสูง (Medium & High Rise) (วทัญญู เทพหัสดิ, 2563) ทำให้ถนนสีลมจึงเป็นถนนที่มีร้านค้ามากมาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เป็นตัวดึงดูดให้กับผู้คนเข้าไปทำงานและอยู่อาศัย เนื่องจากสีลมเป็นย่านที่อยู่ใจกลางเมืองกรุงเทพมหานคร เมื่อเกิดการพัฒนาตามช่วงเวลาทั้งด้านการค้าและธุรกิจบริษัททั้งไทยและต่างชาติเพิ่มขึ้น สีลมจึงได้เป็นย่านที่ผู้คนรู้จักกันในนามของคำว่า “ย่านที่ไม่เคยหลับใหล” เนื่องจากมีแสง สี เสียงของย่านจากสถานบันเทิง สถานบริการ และสถานประกอบการ ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ปัจจุบันสีลมมีการกระจุกตัวของธุรกิจที่มีความสำคัญของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีร้านอาหารและสถานบันเทิงต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายให้เลือกตามความต้องการ

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ

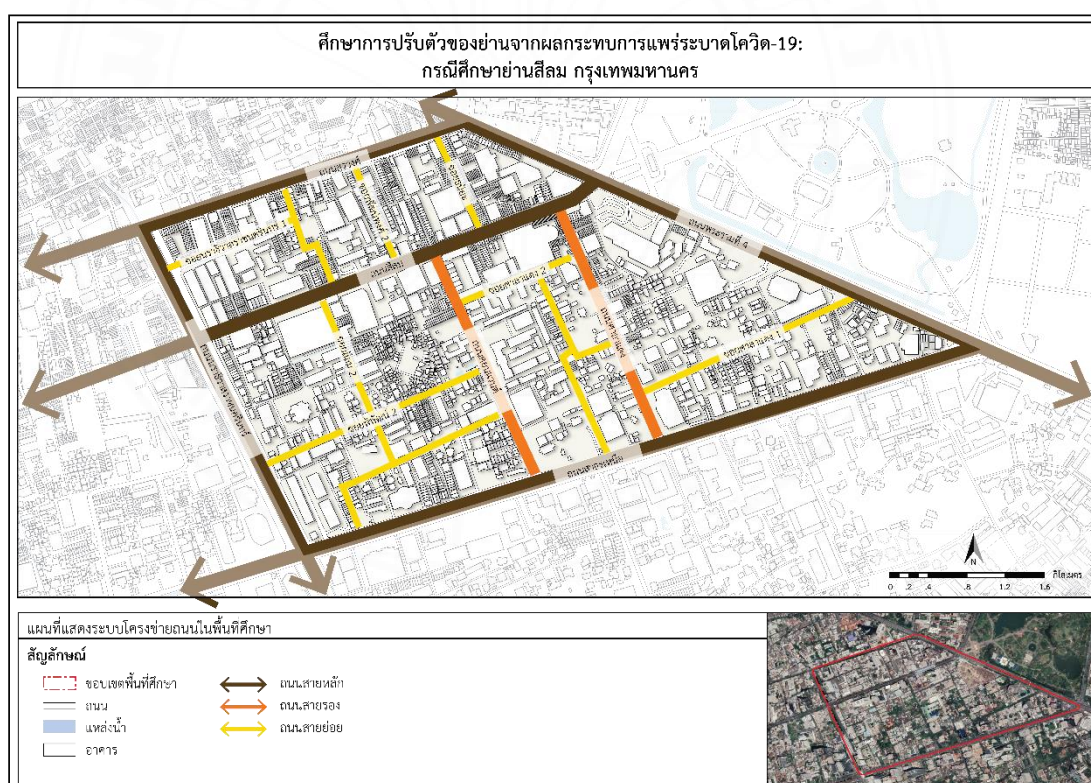
4.1.2.1 การคมนาคมและการขนส่ง

การคมนาคมและการขนส่งของย่านสีลมมีคมนาคมทั้งทางบกและทางราง โดยคมนาคมจะมีโครงข่ายที่เชื่อมต่อกันด้วยสกายวอล์ค (Skywalk) และทางเดินเท้าที่มีการเชื่อมต่อทั้งสถานีขนส่งรถไฟฟ้าและในพื้นที่ย่านทำให้เกิดการเข้าถึงง่ายและสะดวกต่อการเดินทาง ย่านสีลมมีความโดดเด่นด้านการคมนาคมอีกด้วยเนื่องจากคมนาคมของย่านเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายของสถานีรถไฟฟ้า BTS และ MRT จึงเป็นย่านที่มีประชากรแวะเวียนเข้า-ออกพื้นที่เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้แบ่งการคมนาคมและการขนส่งทางบกที่เป็นการสัญจรหลักของประเทศไทย คือ ถนน ผู้วิจัยแบ่งถนนย่านสีลมออกเป็น 3 ประเภท คือ ถนนสายหลัก ถนนสายรอง และถนนสายย่อย โดยพิจารณาจากกิจกรรมและปริมาณการจราจรในย่านสีลม ดังนี้

(1) **ถนนสายหลัก** เป็นถนนสายสำคัญภายในพื้นที่และเชื่อมต่อกับสายรอง สายย่อยภายในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ 1) ถนนสีลม เป็นถนนสำคัญในเขตบางรัก 2) ถนนพระรามที่ 4 ที่เชื่อมต่อไปยังสถานีหัวลำโพง สามย่าน และถนนสุขุมวิท 3) ถนนสาทรเหนือ ที่เชื่อมระหว่างถนนพระรามที่ 4 เข้ากับถนนเจริญกรุง 4) ถนนสุรวงศ์ ที่เชื่อมระหว่างถนนเจริญกรุงกับถนนพระรามที่ 4 เป็นถนนคู่ขนานกับถนนสีลม และ 5) ถนนนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นเส้นทางการคมนาคมในท้องที่เขตบางรัก เขตสาทร และเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร

(2) **ถนนสายรอง** เป็นถนนสายสำคัญภายในพื้นที่ศึกษาที่เชื่อมกับสายหลัก และมีการใช้สัญจรเป็นจำนวนมากรองจากถนนสายหลัก ได้แก่ 1) ถนนคอนแวนต์ เป็นถนนที่เชื่อมต่อถนนสีลมกับถนนสาทรเหนือ 2) ถนนศาลาแดง เป็นถนนที่เชื่อมต่อถนนที่สำคัญ 3 สาย คือ ถนนสีลม ถนนพระรามที่ 4 และถนนสาทรเหนือ

(3) **ถนนสายย่อย** เป็นถนนภายในย่าน ที่เชื่อมกับถนนสายรอง และเป็นถนนที่มีการสัญจรน้อย เช่น ซอยธนียะ ซอยสีลม 2 และซอยพิพัฒน์พงศ์ 2 เป็นต้น

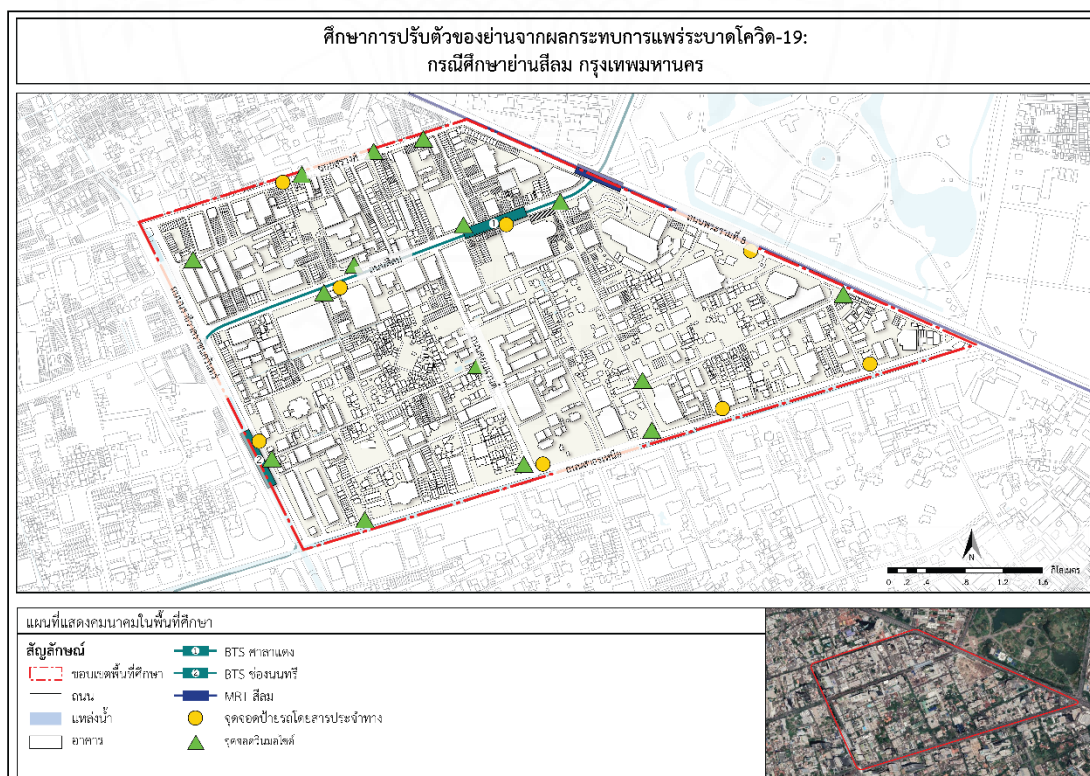

ภาพที่ 4.1 แผนที่แสดงระบบโครงข่ายถนนในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2564.

4.1.2.2 รูปแบบการเดินทางของย่าน

(1) รูปแบบการเดินทางภายในของย่านสีลม จากจุดสถานีรถไฟฟ้ากระจายไปยังสถานที่ต่าง ๆ ภายในของย่านนั้นสามารถเดินทางได้ 2 แบบ คือ วินมอเตอร์ไซด์และการเดินเท้า (ภาพที่ 4.2) โดยส่วนใหญ่ผู้คนที่เข้ามาจะใช้บริการเดินเท้าเพราะย่านสีลมมีทางเท้าที่เชื่อมต่อทั้งพื้นที่ จึงทำให้ย่านสีลมได้ขึ้นชื่อว่าเป็นย่านถนนคนเดินของกรุงเทพมหานครอีกแห่ง ถนนที่ถูกรายล้อมไปด้วยร้านค้าและอาคารสำนักงาน ทำให้ปริมาณการจราจรค่อนข้างหนาแน่นตลอดเวลา การเดินทางเท้าจึงเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการเดินทางภายในพื้นที่

(2) รูปแบบการเดินทางภายนอกเพื่อเข้าสู่พื้นที่หรือภายในเพื่อออกสู่พื้นที่ของย่านสีลม ในพื้นที่ศึกษามีระบบขนส่งมวลชนเร็ว หรือที่เรียกว่า รถไฟฟ้า 3 สถานี (ภาพที่ 4.2) ได้แก่ สถานีศาลาแดง (BTS) สถานีช่องนนทรี (BTS) และสถานีสีลม (MRT) จะเห็นว่าสถานีศาลาแดงได้อยู่บริเวณใจกลางย่านธุรกิจสีลมใกล้กับทางแยกศาลาแดง และเป็นจุดเชื่อมต่อกับรถไฟฟ้ามหานครสายสีน้ำเงินสถานีสีลม ที่ตั้งอยู่ใต้ผิวนถนนพระรามที่ 4 บริเวณแยกศาลาแดง โดยมีการเชื่อมต่อกันด้วยสกายวอล์ค (Skywalk) และยังสามารถซึ่งสามารถเชื่อมต่อไปยังรถโดยสารประจำทางได้อีกด้วย ทั้งนี้รูปแบบการเดินทางยังมีรถโดยสารประจำทางสาย 115, 15, 163A, 172, 177, 504, 514, 544, 547, 76, 77, ปอ.พ.17 ทำให้รูปแบบการเดินทางของย่านสีลมมีความหลากหลาย

ภาพที่ 4.2 แผนที่แสดงคมนาคมในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2565.

4.1.2.3 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้ประโยชน์ที่ดินของย่านสีลม โดยนำข้อมูลจากการลงสำรวจพื้นที่ภาคสนามเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2565 โดยผู้วิจัยเก็บการใช้ประโยชน์อาคารแต่ละหลังคาเรือน เพื่อให้ได้การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการใช้จริงในปี 2565 ซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินของย่านสีลมสามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท มีจำนวนอาคารทั้งสิ้น 1,353 หลังคาเรือน (ภาพที่ 4.3) มีรายละเอียดดังนี้

(1) การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย จะเกาะกลุ่มบริเวณซอยพิพัฒน์ 2 เนื่องจากมีลักษณะอาคารเป็นอาคารบ้านเดี่ยว และมีชุมชนซอยพิพัฒน์ 2 ตั้งอยู่บนที่ดินราชพัสดุ ปัจจุบันชุมชนแห่งนี้มีโครงการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ชุมชน 414 หลังคาเรือน

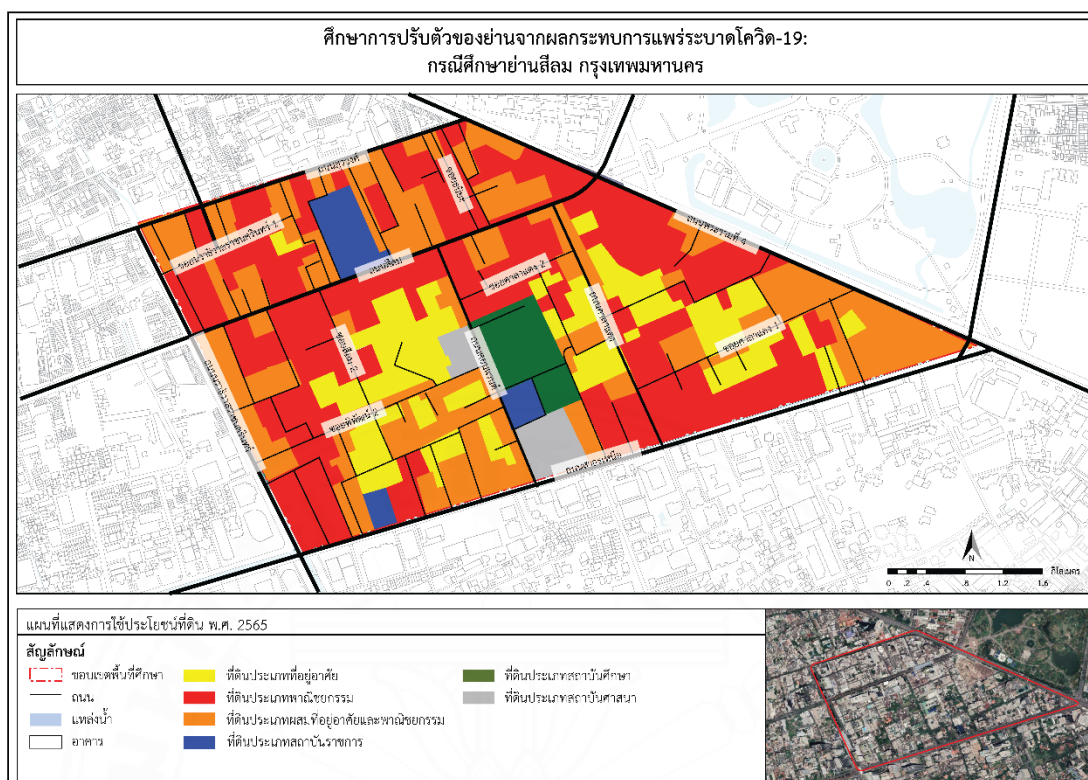
(2) การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม ส่วนใหญ่จะตั้งกระจุกตัวหนาแน่นตามบริเวณถนนสายหลักของถนนสีลมทั้งสองฝั่ง ซึ่งมีการประกอบกิจการสำนักงานขนาดใหญ่ ธนาคาร โรงแรม คอนโดมิเนียม และสถานประกอบการห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร ร้านคาเฟ่ ซึ่งอาคารไม่สามารถอยู่อาศัยได้ เป็นเพียงร้านค้าเท่านั้น

(3) การใช้ประโยชน์ที่ดินผสมประเภทที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม จะอยู่บริเวณตามถนน ตรอก และซอยต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น ถนนศาลาแดง ถนนคอนแวน ซอยพิพัฒน์ 2 เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีลักษณะอาคารตึกแถว และบ้านเดี่ยวที่สามารถใช้บริเวณของชั้น 1 และบริเวณลานหน้าบ้านจัดทำเป็นพื้นที่ร้านอาหาร ร้านคาเฟ่ เพื่รองรับนักท่องเที่ยว กลุ่มวัยทำงานตามบริษัทต่าง ๆ เข้ามาใช้บริการ

(4) การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันราชการ เป็นสถานที่ตั้งของกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ตั้งอยู่ถนนสาทรเหนือ โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน ตั้งอยู่ถนนสีลม และโรงพยาบาลบีเอ็นเอช ตั้งอยู่ถนนคอนแวนต์

(5) การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถานศึกษา โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ตั้งอยู่ถนนคอนแวนต์

(6) การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทศาสนสถาน เป็น คริสตจักรโครสต์เซิร์ช กรุงเทพฯ และอารามคาร์แมล ตั้งอยู่ถนนคอนแวนต์

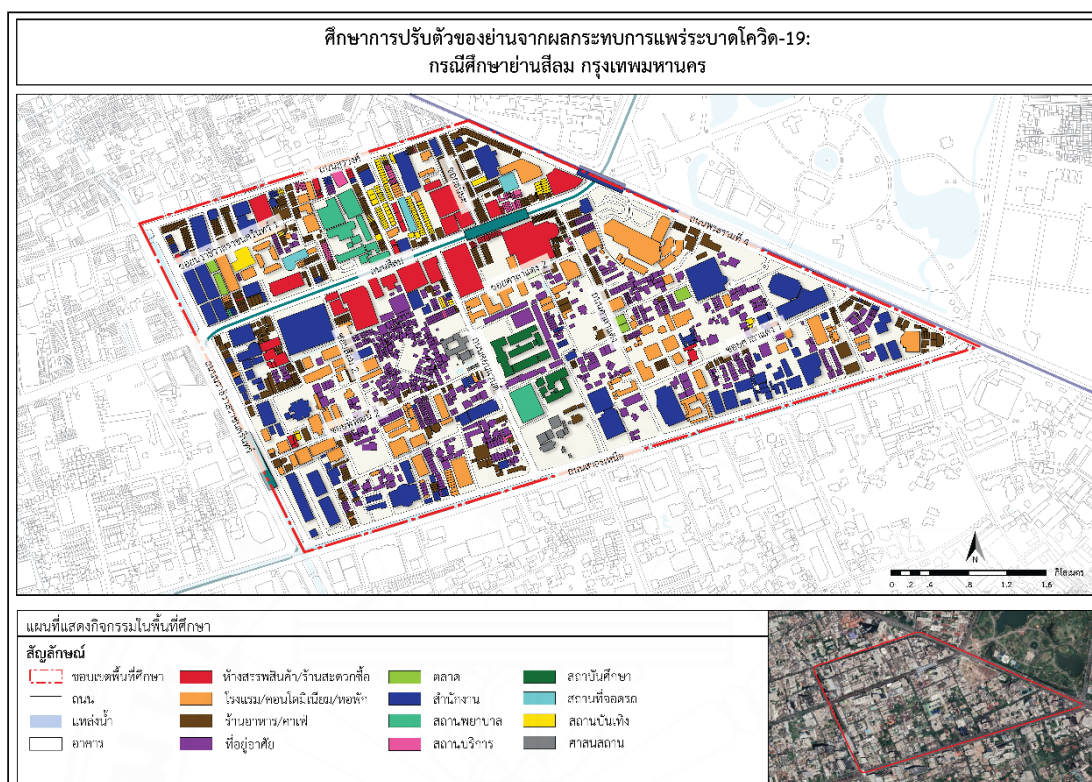
ภาพที่ 4.3 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2565. โดยผู้วิจัย, 2565.

4.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

4.1.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของย่านสีลม พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของด้านธุรกิจ และการค้าและสถานบันเทิง เนื่องจากพื้นที่ทิศใต้มีสำนักงานขนาดใหญ่ ห้างสรรพสินค้า โรงแรม อพาร์ทเมนต์อยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับทิศเหนือของพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นร้านอาหาร สถาน บันเทิง และสถานบริการ จึงทำให้สีลมมีผู้คนเข้า-ออกพื้นที่จำนวนมากเพื่อเข้าไปทำงาน พักผ่อน หรือช้อปปิ้งก็ตาม สีลมจึงได้ขึ้นชื่อว่าเป็นพื้นที่ทำเลทองทั้งการลงทุนและที่อยู่อาศัย (ภาพที่ 4.4)

การระบาดโควิด-19 ทำให้วิถีชีวิตของคนเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป จากการเข้าพื้นที่เพื่อไปทำงานหรือเพื่อจับจ่ายใช้สอยร้านค้าต่าง ๆ เปลี่ยนเป็นการทำงานอยู่ที่บ้าน (Work Form Home) หรือการสั่งอาหารออนไลน์ (Food Delivery) การเข้า-ออกพื้นที่ย่านสีลม ในช่วงการระบาดโควิด-19 จึงลดน้อยลง อีกทั้ง มีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์อาคารจริงในพื้นที่ อย่างเห็นได้ชัดจากการลงพื้นที่ภาคสนาม เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2565 พบว่า มีการใช้ประโยชน์อาคารประเภทที่อยู่อาศัย เปลี่ยนเป็นการใช้ประโยชน์อาคารผสมประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย เป็น จำนวน 5 หลังคาเรือน อยู่บริเวณซอยพิพัฒน์ 2

ภาพที่ 4.4 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคารโดยแยกเป็นกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2565.

4.1.3.2 ด้านสังคม

พื้นที่ศึกษาตั้งอยู่ในแขวงสีลม ซึ่งมีจำนวนประชากรลดลง เมื่อเทียบกับปี 2562 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 18,713 คน และปี 2565 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 16,835 คน โดยลดลง 1,878 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ลักษณะทางสังคมของพื้นที่ศึกษา เชื่อว่าได้รับวัฒนธรรมจากวัดพระศรีมหาอุมาเทวี หรือ “วัดแขกสีลม” สร้างขึ้นประมาณปี 2422 ก่อนสีลมจะเป็นย่านธุรกิจและย่านการค้าอย่างปัจจุบัน เนื่องจากวัฒนธรรมของชาวเกย์และสาวประเภทสอง (LGBTQ+) ที่นิยมบูชาเทพเจ้าฮินดูเพศหญิงด้วยความเชื่อว่าพระแม่เมตตาต่อเพศสภาพเพศวิถีที่หลากหลายมากกว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์และคำสอน ยิ่งในช่วงเทศกาล “นวราตรี” ค่ำขึ้น 1-9 ค่ำ เดือน 11 ตามปฏิทินจันทรคติ ที่วัดแขกมีขบวนแห่พระแม่มาลีอัมมันบนถนนสีลม ตลอดระยะทางของขบวนแห่อันยาวไกลจะแน่นไปด้วยเกย์กะเทยตั้งโต๊ะบูชาตกแต่งเป็นซุ้มต้อนรับขบวนแห่และขอพรอย่างวิจิตรพิสดาร หลายคนคอสเพลย์เป็นเทพเจ้าฮินดู ระบายสีหน้าเพื่อแสดงความเคารพพระแม่ และประกวดแข่งขันความอลังการกันเองกลายเป็นอีกเทศกาลหนึ่งที่ชาว LGBTQ มาร่วมกันอย่างคับคั่ง (สำนักงานเขตบางรัก, 2565) ทำให้ย่านสีลมเป็นสถานที่ที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติและหลากหลายเพศสภาพเพศวิถี

ประเพณีและวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษาที่มีความหลากหลายพิเศษสภาพเทศวิถีนั้น ทำให้กิจกรรมทางสังคมเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากย่านอื่นในกรุงเทพมหานคร คือ งานเทศกาลขบวนพาเหรด และเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งเทศกาลดังกล่าวทำให้มีความสำคัญต่อย่านเป็นอย่างมากเพราะมีผู้คนหลั่งไหลเข้า – ออกจำนวนมาก และดึงดูดเศรษฐกิจเข้าสู่ผู้ประกอบการในพื้นที่ อย่างในเทศกาลสงกรานต์ เป็นการรวมตัวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพื่อมารวมตัวเล่นน้ำในพื้นที่บริเวณนี้ตั้งแต่ช่วงแยกศาลาแดงถึงแยกถนนราชีวาสราชนครินทร์ รวมระยะทางทั้งหมด 800 เมตร ในปี 2561 จากการสถิตินักท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า จำนวนผู้เดินทางมาเล่นน้ำสงกรานต์ในย่านสีลม มีนักท่องเที่ยวเข้าพื้นที่สูงสุดมากถึง 60,000 คน ต่อวัน และมีการจำหน่ายอาหารสินค้าต่าง ๆ ตลอดแนวถนนสีลม มากถึง 600 แผงร้านค้า เมื่อเกิดการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อป้องกันการระบาดโควิด-19 เป็นเวลานาน ทำให้เทศกาลต้องหยุดลง ทั้งนักท่องเที่ยวและรายได้ในพื้นที่ลดน้อยลงตามไปด้วย

4.2 ผลกระทบจากการประกาศพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

4.2.1 สถานการณ์วิกฤตในประเทศไทย

การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีจุดเริ่มต้นจากเมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐจีน เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562 ได้มีการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสขยายออกเป็นวงกว้างทั่วโลก ซึ่งเชื้อไวรัสสามารถแพร่จากคนสู่คนได้ด้วยการสัมผัส การผ่านละอองฝอยขนาดเล็ก จึงทำให้สถานที่ที่มีการรวมกลุ่มอาจเป็นสถานที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสได้ สำหรับประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรก เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 และยังมีการระบาดอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งระยะการแพร่ระบาดโควิด-19 ออกเป็น 5 ระลอก พิจารณาจากการพบเชื้อสายพันธุ์ใหม่ในโควิด-19 ที่ระบาดในประเทศไทย ซึ่งการระบาดในแต่ละครั้งได้สร้างบาดแผลให้กับสภาพแวดล้อมของพื้นที่เมือง ความมีชีวิตชีวา (Vibrance) ของเมืองทำให้กิจกรรมของเมืองหายไปชั่วขณะ ซึ่งอาจจะเกิดได้ในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจหรือพื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่เมืองกับคนหรือคนกับคน ดังนั้น การแพร่ระบาดโควิด-19 จึงส่งผลกระทบต่อสภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเมืองอย่างมาก

เมืองหลวงของประเทศไทยอย่างกรุงเทพมหานคร มีการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงย่านศูนย์กลางธุรกิจมีความน่าสนใจในการศึกษาลักษณะพื้นที่จากการได้รับผลกระทบการแพร่ระบาดโควิด-19 เนื่องจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รายงานว่า ในปี 2563 เศรษฐกิจไทยลดลงร้อยละ 6.1 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 2.3 ของปี 2562 ซึ่งย่านเศรษฐกิจในกรุงเทพมหานครได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดโควิด-19 อย่างเห็นได้ชัดจากนักท่องเที่ยวและกลุ่มการค้าใน GDP ลดลง รัฐบาลไทยจึงได้

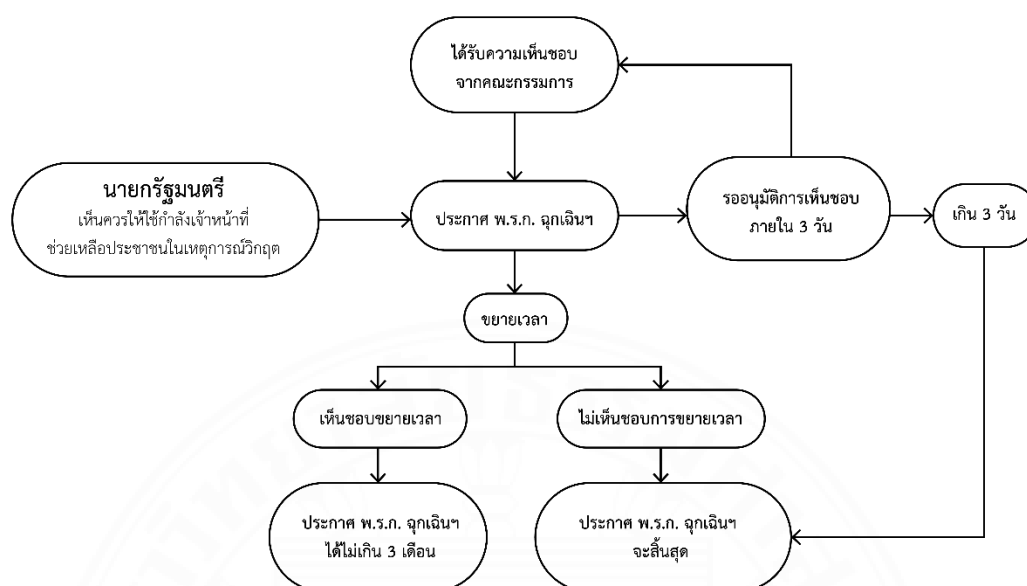
ยกระดับการป้องกันการระบาดของเชื้อไวรัสโดยการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพื่อควบคุมสถานการณ์ฉุกเฉินจากโควิด-19 ซึ่งมีใจความสำคัญกล่าวว่า “การระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวเป็นสถานการณ์อันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งต้องใช้มาตรการเข้มงวดและเร่งด่วน เพื่อควบคุมมิให้โรคแพร่ระบาดออกไปในวงกว้าง ประกอบกับการมีการกักตุนสินค้าจำเป็นต่อการเฝ้าระวังและควบคุมติดตามการระบาด การป้องกันและการรักษาโรค ตลอดจนการกักตุนเครื่องบริโภคและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งต้องป้องกันมิให้เกิดภาวะขาดแคลน อันจะเป็นการซ้ำเติมความเดือดร้อนของประชาชน” ผู้วิจัยจึงเห็นถึงพื้นที่เมืองที่มีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกิดการหยุดชะงัก ความต่อเนื่องของกิจกรรมและการเดินทางของประชาชนสะดุด ส่งผลให้กิจกรรมและความเป็นย่านที่มีการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจอย่างเสื่อมได้หายไปชั่วขณะ

4.2.2 พระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

พระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 หรือ พรก. ฉุกเฉินฯ เป็นกฎหมายความมั่นคงของรัฐบาลที่ใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐที่มีหลายรูปแบบ ซึ่งพรก. ฉุกเฉินฯ ได้นำมาใช้ในปัจจุบันเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 ถึง 30 กันยายน 2565 โดยกฎหมายนี้ไม่สามารถตรวจสอบได้จึงเกิดความไม่โปร่งใสกับประชาชนเพราะการให้อำนาจเบ็ดเสร็จแก่นายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ จึงเป็นการขัดต่อภารกิจของรัฐที่ต้องอำนวยความสะดวกความต้องการให้กับประชาชน (สาธารณประโยชน์) และยังจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการเดินทาง การเข้าถึง ความปลอดภัย รวมไปถึงการดำเนินชีวิต เป็นต้น

4.2.2.1 กระบวนการขั้นตอนการประกาศพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ จะประกาศในสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือ เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย จำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อให้เกิดการปกป้องความปลอดภัย การดำรงชีวิตของประชาชน ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการขั้นตอนการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเข้าใจถึงการประกาศและกระบวนการขั้นตอนก่อนจะมีการประกาศออกมาใช้บังคับ โดยกระบวนการขั้นตอนการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ มีรายละเอียดดังนี้ (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 กระบวนการขั้นตอนการประกาศ พ.ร.ก. อุกฉินฯ. โดยผู้วิจัย, 2565.

(1) กระบวนการขั้นตอนการประกาศ พ.ร.ก. อุกฉินฯ พบว่า เมื่อมีสถานการณ์วิกฤตในประเทศ นายกรัฐมนตรีสามารถเห็นควรให้ใช้กำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ที่นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยต้องได้รับการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้มีอำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้ทั่วประเทศได้ทันที ในขณะเดียวกันนายกรัฐมนตรีสามารถประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปก่อนแล้วมาดำเนินการให้ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายใน 3 วัน หากไม่ได้มีการดำเนินการถือว่าประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวจะสิ้นสุดลง

(2) การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินให้ใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดแต่ต้องไม่เกิน 3 เดือนนับตั้งแต่วันประกาศ ในกรณีที่ต้องมีการขยายระยะเวลาให้มีความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนประกาศขยายระยะเวลาในการใช้บังคับคราวละไม่เกินสามเดือน หากสถานการณ์ฉุกเฉินสิ้นสุดลงแล้วหรือคณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบหรือสิ้นสุดการประกาศ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นทันที

การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในสถานการณ์วิกฤตการแพร่ระบาดของโควิด-19 ของประเทศไทย นายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2563 และมีการเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 ซึ่งอยู่ภายในระยะเวลา 3 วันหลังจากมีการประกาศ พ.ร.ก. อุกฉินฯ

4.2.2.2 สรุปข้อกำหนดพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ. 2548

พระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มีทั้งสิ้น 47 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 ประกาศเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 จนถึงฉบับที่ 47 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565 ระยะเวลา 2 ปี 51 วัน พบว่า การระบาดโควิด-19 ในช่วงที่เข้มข้นเพื่อให้เกิดการควบคุมเฉพาะพื้นที่ จึงมีการกำหนดพื้นที่สถานการณ์ขึ้นมา จึงมีการกำหนดพื้นที่สถานการณ์ให้กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดโดยอาศัยอำนาจกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อในการยับยั้งการแพร่ระบาด ซึ่งพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดมีข้อห้ามและข้อปฏิบัติในการทำกิจกรรมในพื้นที่ ได้แก่ การสั่งปิดสถานที่เสี่ยง จำพวกสถานบริการ สถานบันเทิง สถานที่ออกกำลังกาย สถานีขนส่งสาธารณะ การห้ามจัดกิจกรรมการรวมกลุ่ม และการจำกัดจำนวนผู้บริโภคในสถานประกอบการ เป็นต้น และจะเห็นได้จากตารางที่ 4.1 ในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ฉบับที่ 18 เป็นต้นไปจะเป็นการกำหนดพื้นที่สถานการณ์โดยกำหนดสัญลักษณ์ที่แสดง ดังนี้

(1) สัญลักษณ์ ✓

คือ นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ออกข้อกำหนด และบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

(2) สัญลักษณ์ ✕

คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ออกข้อห้ามและข้อปฏิบัติ และบังคับใช้อย่างเคร่งครัด

(3) สัญลักษณ์ ○

คือ ผ่อนคลายข้อกำหนด ข้อห้ามและข้อปฏิบัติ แต่มีเงื่อนไข

(4) สัญลักษณ์ +

คือ ยกเลิกข้อกำหนด ข้อห้ามและข้อปฏิบัติ

ตารางที่ 4.1

สรุปข้อกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ทั้งหมด 47 ฉบับ

พรก. ฉุกเฉินฯ ฉบับที่	พื้นที่ควบคุม สูงสุดและ เข้มงวด	การห้าม ออกนอก เคหะสถาน	การห้าม การรวมกลุ่ม	ปิด สถานที่เสี่ยง	การงด การเดินทาง	การห้ามเข้า ออกนอก จังหวัด
1			✓	✓×		✓
2		✓				
3						
4						
5		✓		✓×	✓	✓
6				○		
7		○		○		
8						
9				○	○	
10		+		○	○	
11					○	○
12			○			+
13				○		+
14				○		
15			✓	✓		✓
16		✓	✓	✓		
17						
18	✓			✓×		
19				✓×		
20	✓		✓×	✓×	✓	
21					✓	
22	✓		✓	✓×		
23	✓			✓×		

ตารางที่ 4.1

สรุปข้อกำหนดในการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ทั้งหมด 47 ฉบับ (ต่อ)

พรก. ฉุกเฉินฯ ฉบับที่	พื้นที่ควบคุม สูงสุดและ เข้มงวด	การห้าม ออกนอก เคหะสถาน	การห้าม การรวมกลุ่ม	ปิด สถานที่เสี่ยง	การงด การเดินทาง	การห้ามเข้า ออกนอก จังหวัด
24	✓	✓	✓	✓ X		
25	✓	✓	✓	✓ X	✓	✓
26						○
27		✓	✓	✓ X	✓	
28	✓	✓	✓		✓	
29	✓	✓	✓	✓ X	○	
30	✓		○	✓ X	○	
31						
32	✓	✓		✓ X	✓	
33	✓	✓				
34	✓			✓ X		
35	✓	○		○	✓	
36		○	○	○		
37	✓	○	○	○		
38		○				
39		+				
40			○		○	○
41						
42				○		
43			○			
44						
45				○		
46				+	+	
47			+			

หมายเหตุ. โดยผู้วิจัย, 2565.

4.2.3 ผลกระทบด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

จากการระบาดโควิด-19 เป็นวงกว้างทำให้ภาครัฐได้ประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อป้องกันโควิด-19 เนื่องด้วย พรก. ฉุกเฉินฯ มีข้อห้ามและข้อปฏิบัติที่กำหนดออกมานั้นได้ทำให้วิถีชีวิตของคนเมืองเปลี่ยนแปลง การคมนาคมขนส่งต้องหยุดชะงักซึ่งเป็นผลตามมาที่ผู้วิจัยเห็นอย่างได้ชัด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลกระทบจากการประกาศพรก. ฉุกเฉินฯ ให้เห็นว่าจากข้อสรุปของข้อกำหนดในการห้ามและปฏิบัติในช่วงระหว่างโควิด-19 ส่งผลกระทบอย่างไรในพื้นที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลกระทบด้านกายภาพ และผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

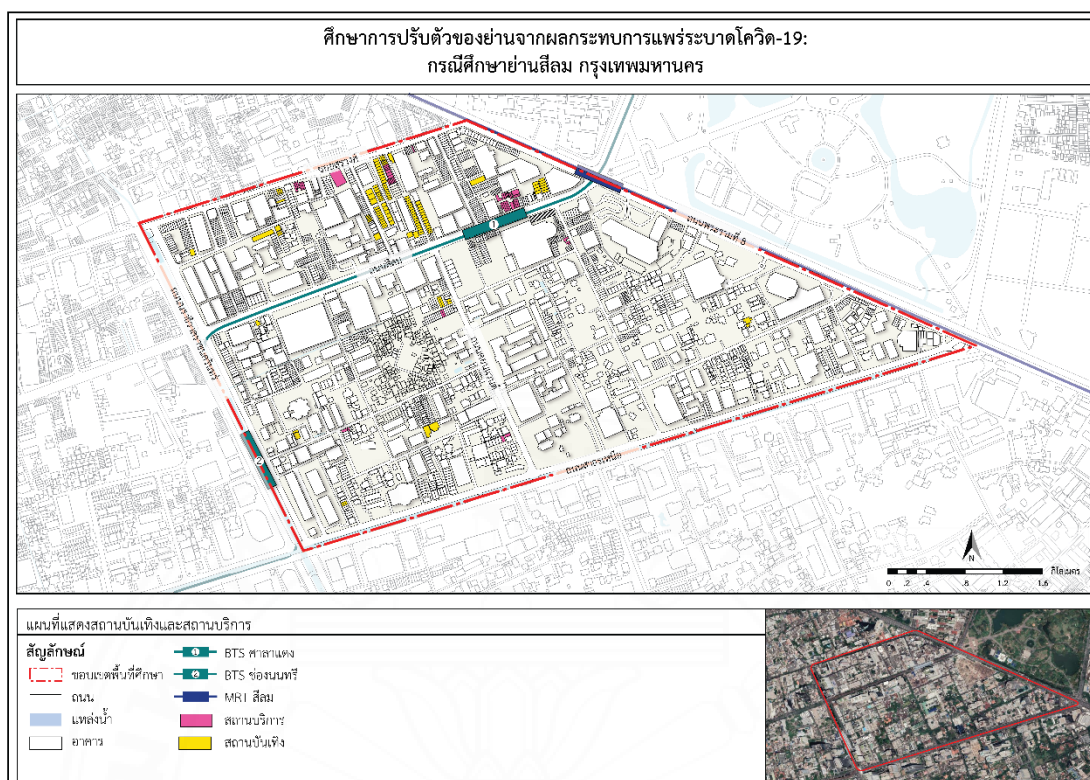
4.2.3.1 ผลกระทบด้านกายภาพ

ผลกระทบด้านกายภาพในพื้นที่ศึกษาระหว่างการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ผู้วิจัยจะนำข้อกำหนด (ตารางที่ 4.1) มาวิเคราะห์ร่วมกันกับการเก็บข้อมูลด้วยลงพื้นที่ภาคสนาม และการเก็บแบบสอบถามของผู้คนที่เข้าใช้บริการและผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง ณ ช่วงระยะเวลานั้น

การกำหนดพื้นที่สถานการณ์ในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดโควิด-19 กรุงเทพมหานครจัดให้เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ทำให้มาตรการในข้อกำหนดและข้อปฏิบัติมีความเข้มข้น เช่น การห้ามออกจากเคหสถาน การงดรับประทานอาหารในบ้าน การห้ามจัดกิจกรรมรวมคนมากกว่า 20 คน และการปิดสถานที่เสี่ยง ได้แก่ สถานบันเทิง สถานบริการ เป็นต้น

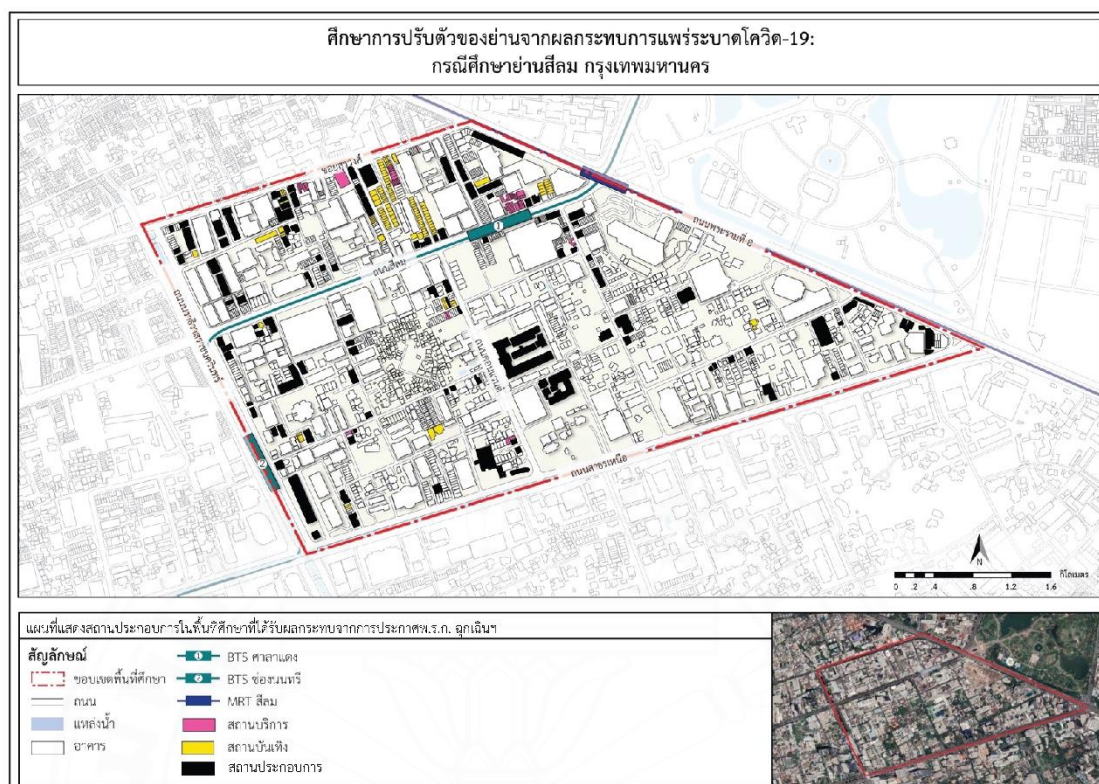
(1) การห้ามออกเคหสถานและการปิดสถานที่เสี่ยง ย่านสีลม มีความสำคัญทางด้านธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยวทั้งกลางวันและกลางคืน ในพื้นที่ศึกษามีสถานบันเทิงและสถานบริการมากถึง 52 ร้าน โดยแบ่งเป็นสถานบันเทิง 38 ร้าน และสถานบริการ 24 ร้าน (ภาพที่ 4.6) ซึ่งทิศเหนือของพื้นที่ศึกษามีสถานบันเทิงและสถานบริการกระจุกตัวอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้ชื่อว่าเป็นแหล่งสถานบันเทิงของนักท่องเที่ยวและเป็นเศรษฐกิจหลักของคนในพื้นที่ การมีแหล่งสถานบันเทิงจะดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกด้วย

เมื่อมีการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ การกำหนดห้ามออกจากเคหสถาน และปิดสถานที่เสี่ยง ได้ส่งผลให้ย่านสีลมต้องปิดสถานบันเทิงและสถานบริการทั้งหมด 52 ร้าน และห้ามให้ผู้คนออกจากเคหสถานตามเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้คนไม่เข้า-ออกย่านสีลม นักท่องเที่ยวลดน้อยลงและเกิดการขาดรายได้ตามมา

ภาพที่ 4.6 แผนที่แสดงสถานบันเทิงและสถานบริการในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2564.

ผู้วิจัยได้ลงสำรวจภาคสนาม เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2564 พบว่า การปิดสถานที่เสี่ยงในพื้นที่ศึกษาไม่ได้ส่งผลกระทบเพียงสถานบริการและสถานบันเทิงเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบทางอ้อมให้กับสถานประกอบการบริเวณโดยรอบอีกด้วย (ภาพที่ 4.7) แม้ข้อกำหนดการห้ามออกจากเคหะสถานและการปิดสถานที่เสี่ยงเป็นเพียงการจำกัดจำนวนคนเข้าใช้บริการ แต่ย่านธุรกิจและการค้าอย่างสีลมยังต้องมีการขับเคลื่อนด้วยนักท่องเที่ยวและพนักงานออฟฟิศที่เข้ามาทำงานในย่าน ดังนั้น ข้อกำหนดการห้ามออกจากเคหะสถานและการปิดสถานที่เสี่ยงได้ส่งผลให้สถานประกอบการหยุดชะงัก เกิดการปิด เซ้ง เช่าของพื้นที่ร้านค้าและสำนักงาน

ภาพที่ 4.7 แผนที่แสดงการปิดสถานประกอบการในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2564.

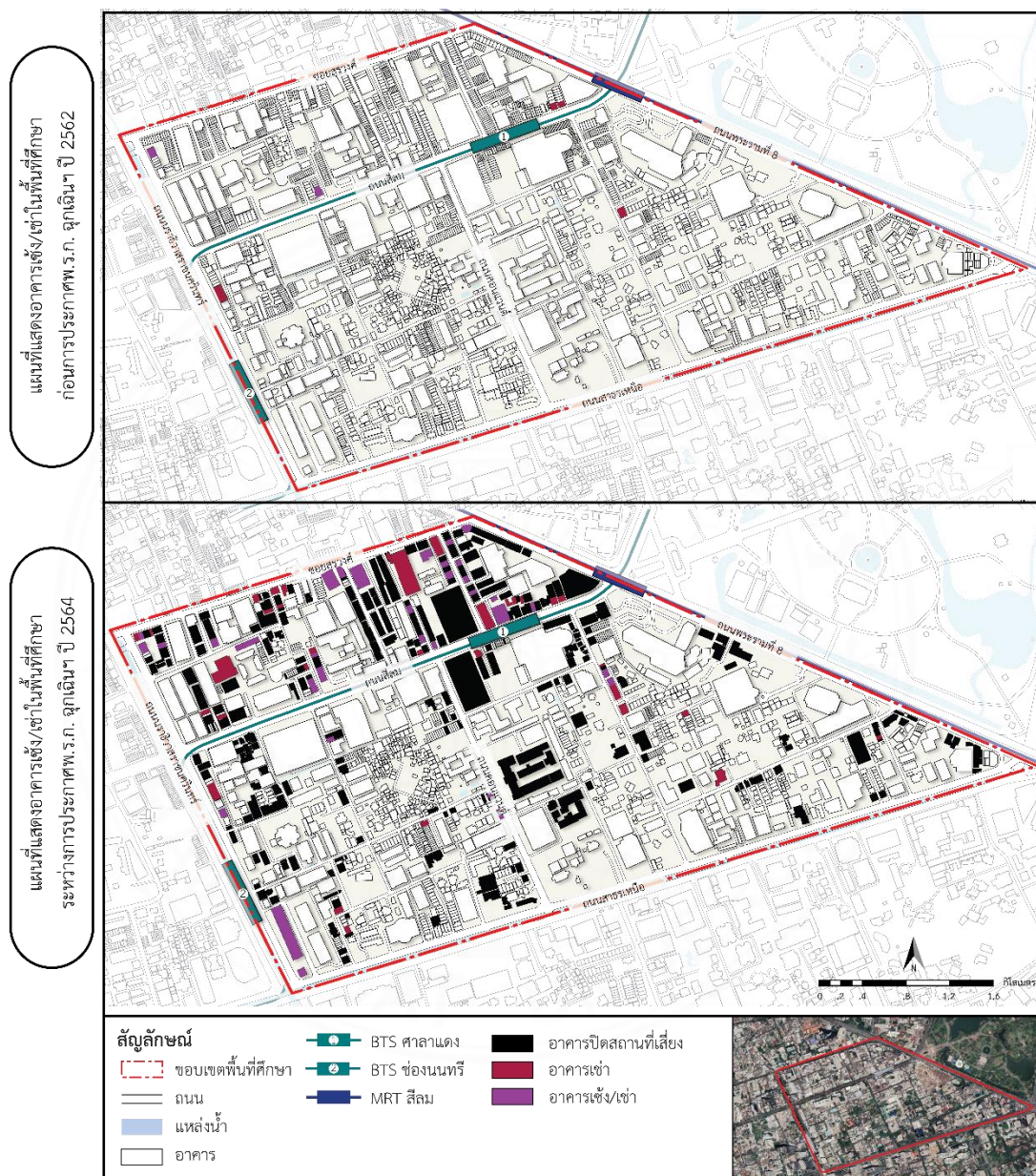
หลังจากเกิดการปิดสถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการ (ภาพที่ 4.7) เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ลงสำรวจภาคสนาม เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564 พบว่า

1. ย่านเกิดความเงียบ
2. กิจกรรมหยุดชะงักทั้งกลางวันและกลางคืน
3. มีการเช่า ร้านอาหาร และอาคารสำนักงาน จำนวนมาก

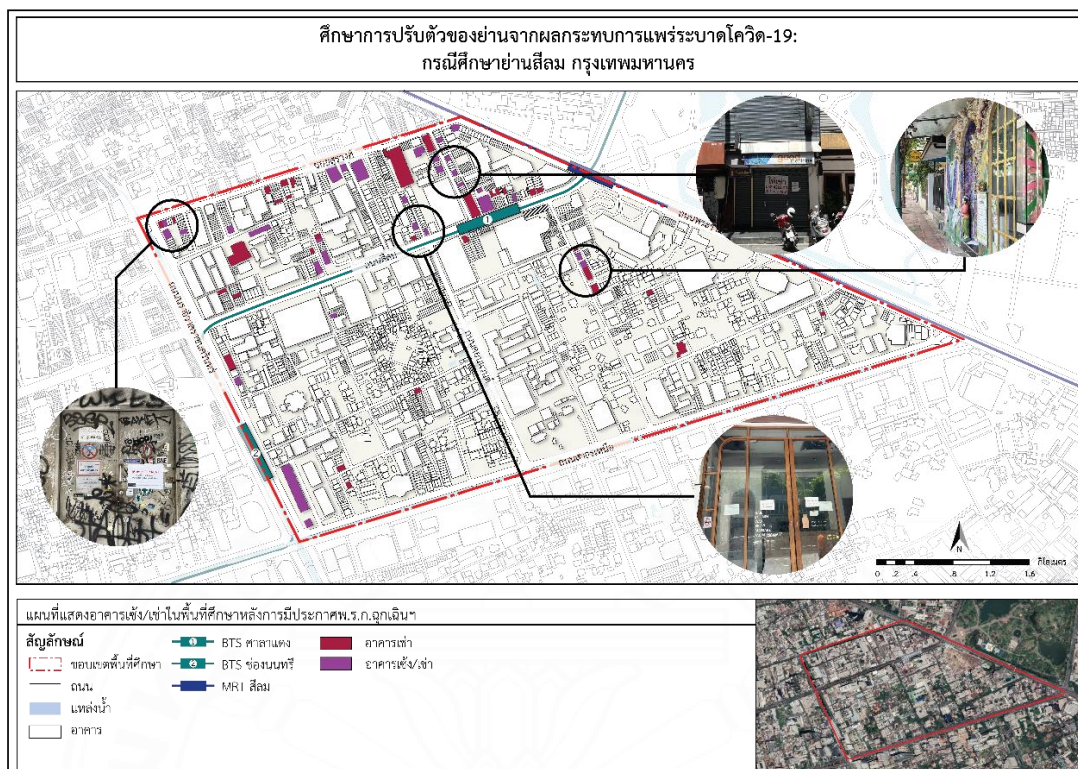
เมื่อนำข้อมูลแผนที่การปิดสถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการ ซ้อนทับการข้อมูลแผนที่ที่แสดงอาคารเช่า เข้าในพื้นที่ศึกษา (ภาพที่ 4.9) จะเห็นว่าทิศเหนือของพื้นที่ศึกษาติดกับถนนสีลมมีการเช่า/เช่าอาคาร มากกว่าทิศใต้ของพื้นที่ เนื่องจากทิศใต้ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัย โรงแรม อพาร์ทเมนต์ และศูนย์การค้าขนาดใหญ่

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลการเช่า เช่าอาคาร ในปี 2562 ด้วยการลงสำรวจย้อนหลังผ่าน Google Earth มาเปรียบเทียบกับปี 2564 ช่วงระหว่างการระบาดโควิด-19 และมีการบังคับใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ (ภาพที่ 4.8) พบว่า ปี 2562 มีการปล่อยเช่า เช่า อาคารน้อย โดยส่วนใหญ่เป็นอาคารร้างซึ่งบางอาคารยังมีให้เช่า เช่า อาคารนั้นอยู่ และปี 2564 มีอาคารปล่อยเช่า เช่าอาคาร

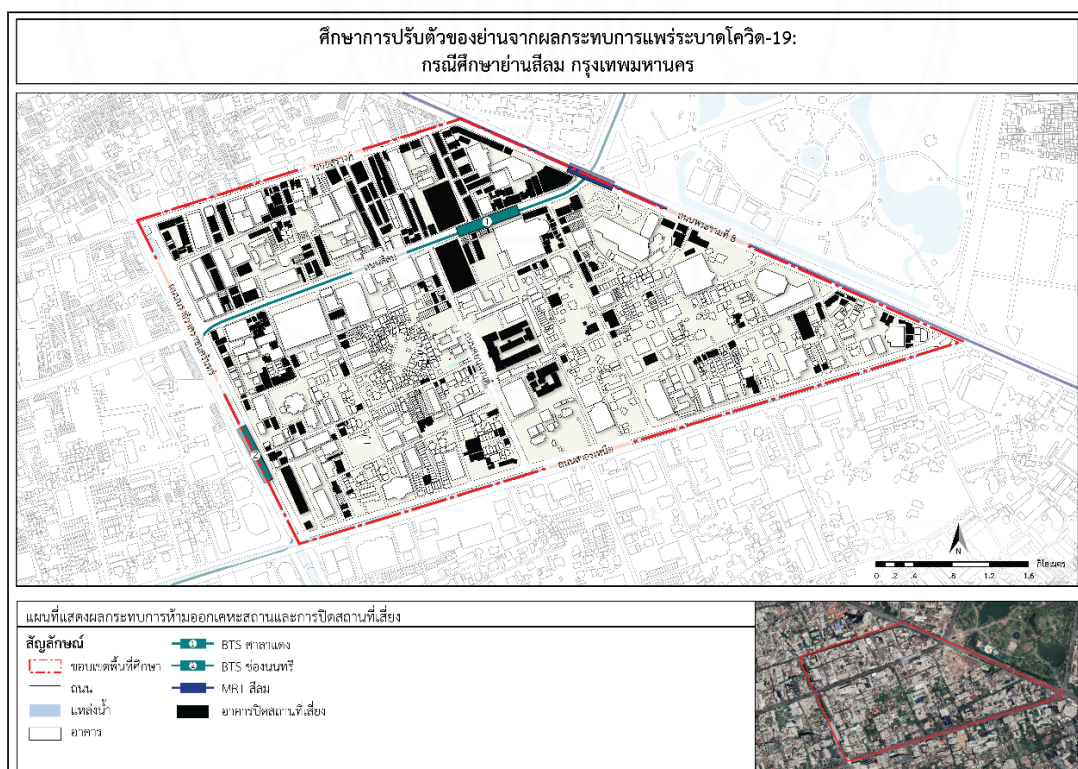
บริเวณริมถนนสุขุมวงศ์และถนนราธิวาสราชนครินทร์ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของ
สถาบันบันเทิงและสถานบริการ

ภาพที่ 4.8 เปรียบเทียบอาคารเช่า/เช่าในพื้นที่ศึกษาก่อนและระหว่างการประกาศ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ.
โดยผู้วิจัย, 2565.

ภาพที่ 4.9 แผนที่แสดงอาคารเชิง เช่าในพื้นที่ศึกษาระหว่างการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ. โดยผู้วิจัย, 2564.

ภาพที่ 4.10 แผนที่แสดงอาคารที่ได้รับผลกระทบการห้ามออกจากเคหสถานและการปิดสถานที่เสี่ยง. โดยผู้วิจัย, 2565.

ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงแผนที่ทั้ง 3 แผนที่ มาซ้อนทับกัน (ภาพที่ 4.10) ได้แก่ (1) แผนที่แสดงสถานบันเทิงและสถานบริการ (2) แผนที่แสดงสถานประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศพ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ และ (3) แผนที่แสดงเชิง เช้าอาคาร พบว่า อาคารที่ไม่ได้มีการเปิดให้บริการในช่วงระหว่างประกาศ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ จะกระจุกตัวอยู่บริเวณทิศเหนือของพื้นที่ศึกษา เพราะเป็นแหล่งสถานบันเทิง และสถานบริการ ซึ่งสถานประกอบการส่วนใหญ่จะได้รับผลกระทบจากการปิดสถานบันเทิง และสถานบริการ เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ต้องรองรับของผู้นั่งพักงานออฟฟิศ แรงงาน และนักท่องเที่ยว จึงมีประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่น้อยและจะอยู่บริเวณทิศใต้ของพื้นที่ศึกษา

สรุปผลกระทบด้านกายภาพในข้อห้ามการห้ามออกเคหะสถานและปิดสถานที่ มีดังนี้

1. การปิดสถานบริการและสถานบันเทิงที่เป็นเศรษฐกิจหลักในพื้นที่
2. การปิดสถานประกอบการอื่น ๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม
3. การเข้าใช้พื้นที่น้อยลงจากการหายไปของผู้คนทั้งนักท่องเที่ยว

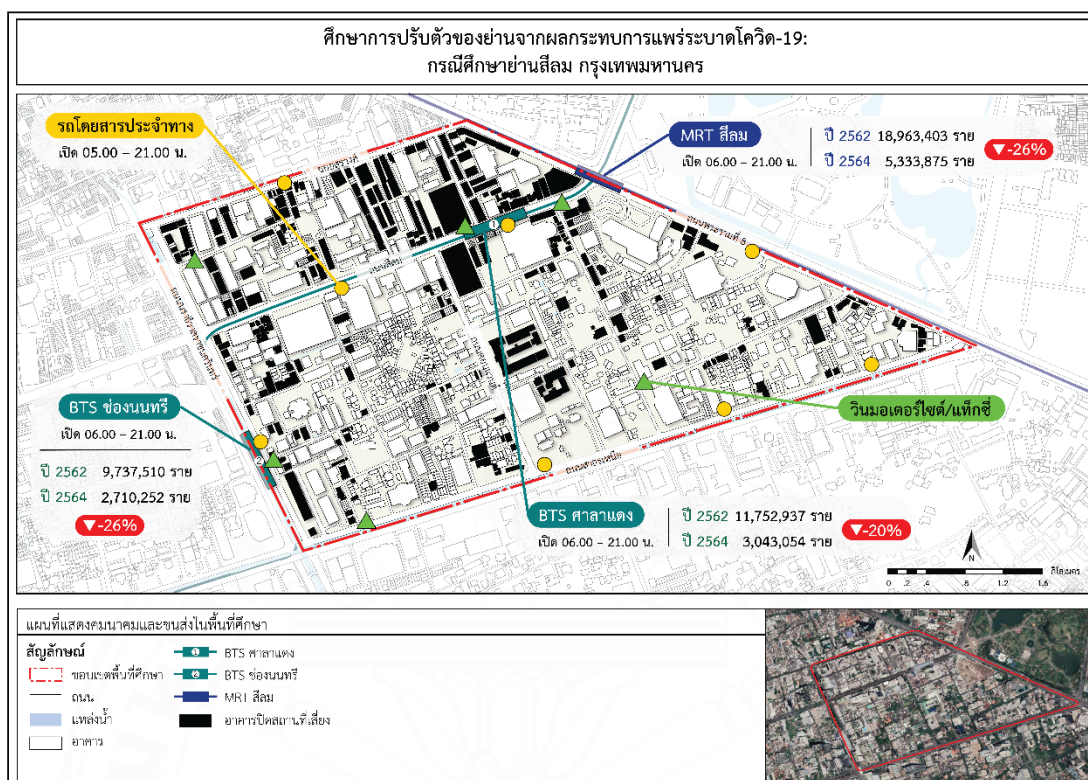
และคนทำงาน

4. การเพิ่มขึ้นของการแข่ง/เช่าพื้นที่
5. ความเป็นย่านหายไปชั่วคราว จากกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่องดังเดิม

การประกาศพ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ ในข้อกำหนดการห้ามออกเคหะสถาน และการปิดสถานที่เสี่ยง ทำให้ความต่อเนื่องของกิจกรรมเศรษฐกิจหลักด้านธุรกิจและการค้าของพื้นที่หยุดชะงัก เนื่องจากสถานบันเทิง และสถานบริการปิดตัวลงไป และอาคารสำนักงานมีมาตรการการทำงานทางไกล (Work From Home) ทำให้ย่านเสื่อมเกิดความเงียบทั้งพนักงานออฟฟิศและนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การห้ามออกเคหะสถานและการปิดสถานที่เสี่ยงส่งผลกระทบต่อความเป็นย่านหายไปชั่วคราว จากการไม่ต่อเนื่องของกิจกรรมเศรษฐกิจหลักในย่าน

(2) การห้ามออกจากเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทาง

การห้ามออกเคหะสถานช่วงเวลาที่กำหนดในการแพร่ระบาดหนัก มีข้อกำหนดและข้อปฏิบัติที่เข้มข้น คือ การห้ามออกเคหะสถาน 21.00 น. – 04.00 น. และการงดและชะลอการเดินทางในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด และลดจำนวนผู้โดยสารไม่เกินร้อยละ 20 ของความจุเพื่อลดการแพร่ระบาดโควิด-19 ส่งผลให้คมนาคมขนส่งทั่วประเทศมีการปรับเวลาในการบริการรถสาธารณะทั้งรถโดยสารประจำทางและการไฟฟ้าขนส่งมวลชน โดยกรมขนส่งทางบกปรับการให้บริการรถโดยสารประจำทาง 05.00 – 21.00 น. โดยมีเที่ยวสุดท้ายให้บริการ 20.00 น. และการไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยปรับการให้บริการ 06.00 – 21.00 น. และมีเที่ยวสุดท้ายให้บริการ 20.00 น.

ภาพที่ 4.11 แผนที่แสดงคมนาคมขนส่งในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2565.

ในพื้นที่ศึกษามีโครงข่ายคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบ (ภาพที่ 4.11) ได้แก่ (1) รถไฟฟ้า 3 สถานี โดยแบ่งเป็น รถไฟฟ้า BTS 2 สถานี คือ สถานีศาลาแดง และสถานีชongนนทบุรี รถไฟฟ้า MRT 1 สถานี คือ สถานีสีลม (2) รถโดยสารสาธารณะ ซึ่งกระจายอยู่ตามบริเวณพื้นที่ จะเห็นว่า พื้นที่ศึกษามีการเดินทางเข้า-ออกพื้นที่สะดวก และเป็นจุดเชื่อมต่อไปยังพื้นที่อื่น ๆ ได้ง่าย

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลสถิติจำนวนผู้โดยสารรถไฟฟ้า ปี 2562 และปี 2564 มาเปรียบเทียบกับ (ตารางที่ 4.2) เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้ใช้บริการในช่วงการประกาศใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ ว่าข้อกำหนดการห้ามออกจากเคหสถานและการงดและชะลอการเดินทางได้ส่งผลกระทบอย่างไรในด้านกายภาพพื้นที่ศึกษา

จากข้อมูลระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน) อัปเดต ณ เดือนธันวาคม 2564 (ตารางที่ 4.2) ในปี 2564 มีจำนวนผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าเข้ามาในย่านสีลมทั้ง 3 สถานี จำนวน 11,087,181 คน เมื่อเทียบกับปี 2562 มีจำนวน 40,453,850 ราย มีอัตราลดลงร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าทั้ง 3 สถานี

ตารางที่ 4.2

เปรียบเทียบสถิติจำนวนผู้โดยสารรถไฟฟ้า ปี 2562 และปี 2564

สถานี	2562	2564	การเปลี่ยนแปลง %
BTS ศาลาแดง	11,752,937	3,043,054	-20%
BTS ช่องนนทรี	9,737,510	2,710,252	-26%
MRT สีลม	18,963,403	5,333,875	-26%
รวมทั้งสิ้น	40,453,850	11,087,181	-80%

หมายเหตุ. จากระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร จำกัด (มหาชน). ปรับปรุงโดยผู้วิจัย, 2565.

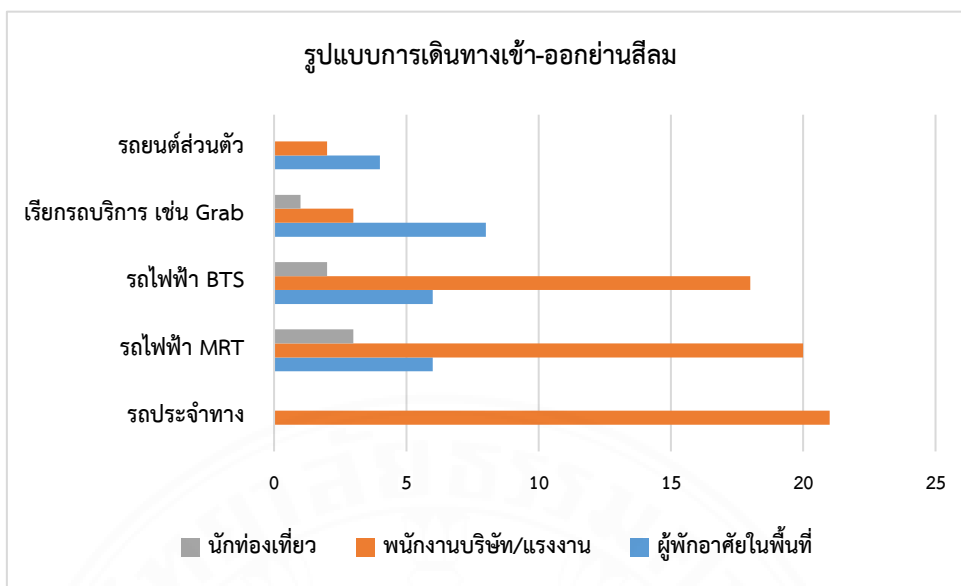
จากการลงสำรวจภาคสนาม เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564 มีการสัมภาษณ์กับผู้คนที่ใช้บริการและที่อยู่อาศัยในพื้นที่เรื่องรูปแบบการเดินทางเข้า-ออกย่านสีลมทั้งหมด 100 คน โดยแยกออกเป็น (1) ผู้พักอาศัยในพื้นที่ 29 คน (2) พนักงานบริษัท แรงงาน 64 คน และ (3) นักท่องเที่ยว 7 คน (ภาพที่ 4.12)

รูปแบบการเดินทางเข้า-ออกย่านสีลมของผู้พักอาศัยในพื้นที่ ทั้งหมด 29 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้บริการรถไฟฟ้า 12 คน แบ่งเป็น MRT 6 คน BTS 6 คน เรียกใช้บริการ Grab แท็กซี่ 8 คน และใช้รถส่วนตัว 4 คน ตามลำดับ

รูปแบบการเดินทางเข้า-ออกย่านสีลมของ พนักงานออฟฟิศ แรงงาน ทั้งหมด 64 คน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง 31 คน ใช้บริการรถไฟฟ้า 33 คน แบ่งเป็น MRT 14 คน รถไฟฟ้า BTS 16 คน และเรียกใช้บริการ Grab แท็กซี่ 3 คน ตามลำดับ

รูปแบบการเดินทางเข้า-ออกย่านสีลมของ นักท่องเที่ยวชาวไทย ทั้งหมด 7 คน พบว่า ทั้ง 7 คน มีการใช้บริการด้วยรถไฟฟ้า โดยแบ่งเป็น MRT 6 คน และ BTS 1 คน

จากภาพที่ 4.12 สรุปได้ว่า ในพื้นที่ศึกษามีรูปแบบการเดินทางเข้า-ออกย่านที่มีการใช้รถสาธารณะทั้งรถโดยสารประจำทางและรถไฟฟ้าทั้งหมด 83 คน จากผู้ให้สัมภาษณ์ 100 คน ดังนั้น ช่วงเวลาในการให้บริการรถสาธารณะมีผลอย่างมากในการใช้ชีวิตประจำวันของย่านที่มีการกระจุกตัวของธุรกิจและการค้า

ภาพที่ 4.12 แผนภูมิรูปแบบการเดินทางเข้า-ออกย่านสีลม. โดยผู้วิจัย, 2564.

จากการสัมภาษณ์ข้างต้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หัวข้อต่อไปคือ การบริหารจัดการการเดินทางในช่วงการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ซึ่งสอบถามในกลุ่มคนที่มีการเดินทางเข้า-ออกย่านโดยใช้รถสาธารณะทั้งรถโดยสารประจำทางและรถไฟฟ้าทั้งหมด 83 คน (ตารางที่ 4.3)

ข้อกำหนดการห้ามออกจากเคหสถานและการงดและชะลอการเดินทาง ทำให้รถไฟฟ้าส่วนภูมิภาคและกรมขนส่งทางบก ได้มีการปรับเวลาให้บริการลดลง โดยมีเที่ยวสุดท้ายในการให้บริการ คือ 20.00 น. ในขณะที่ห้างสรรพสินค้ามีการปิดให้บริการในเวลาเดียวกันทำให้พนักงาน แรงงานบางคนไม่สามารถกลับที่พักอาศัยได้ทันเวลาเที่ยวสุดท้ายของรถสาธารณะ

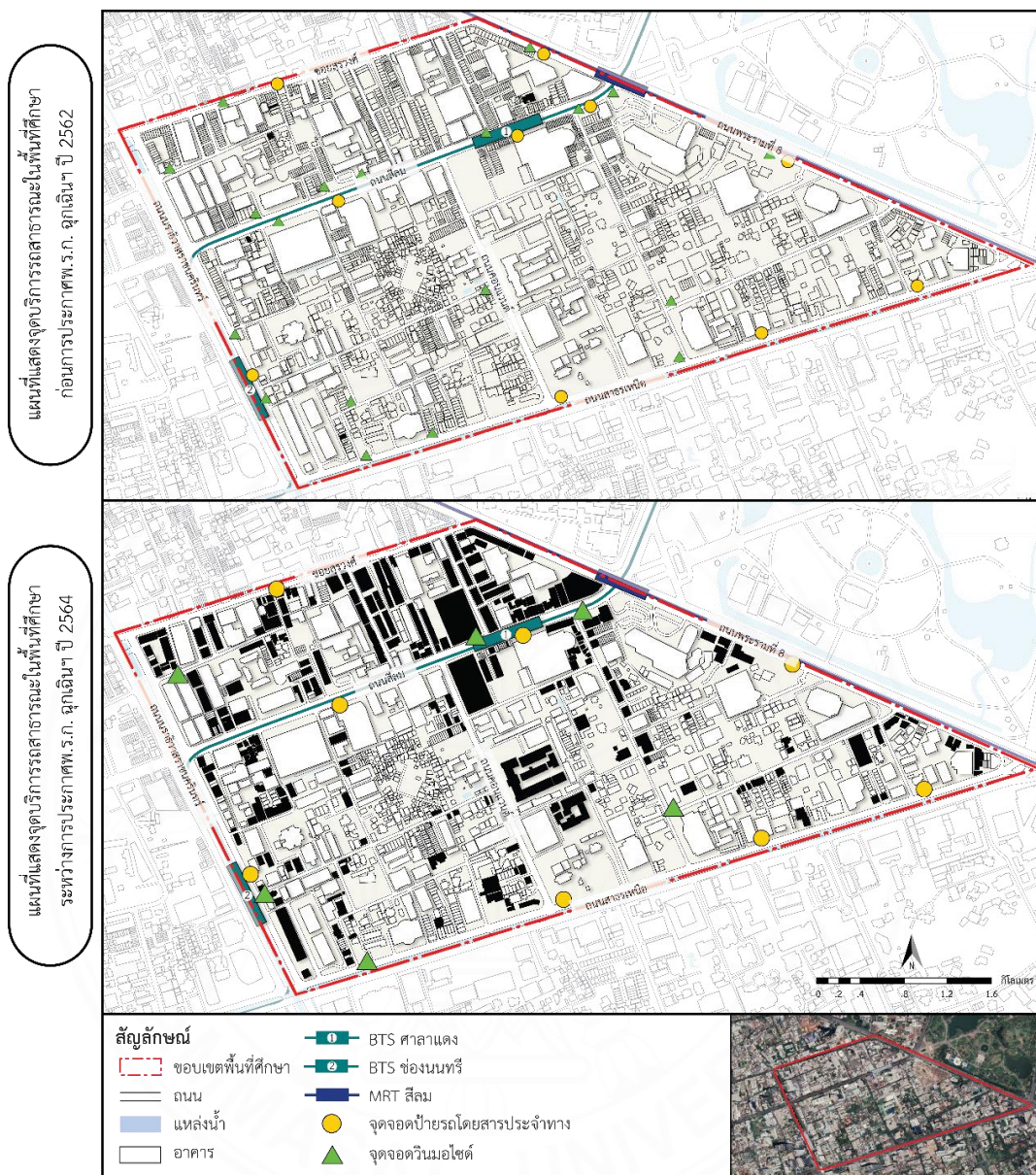
ตารางที่ 4.3

จำนวนคนที่ได้รับผลกระทบจากการปิดให้บริการรถสาธารณะเร็ว

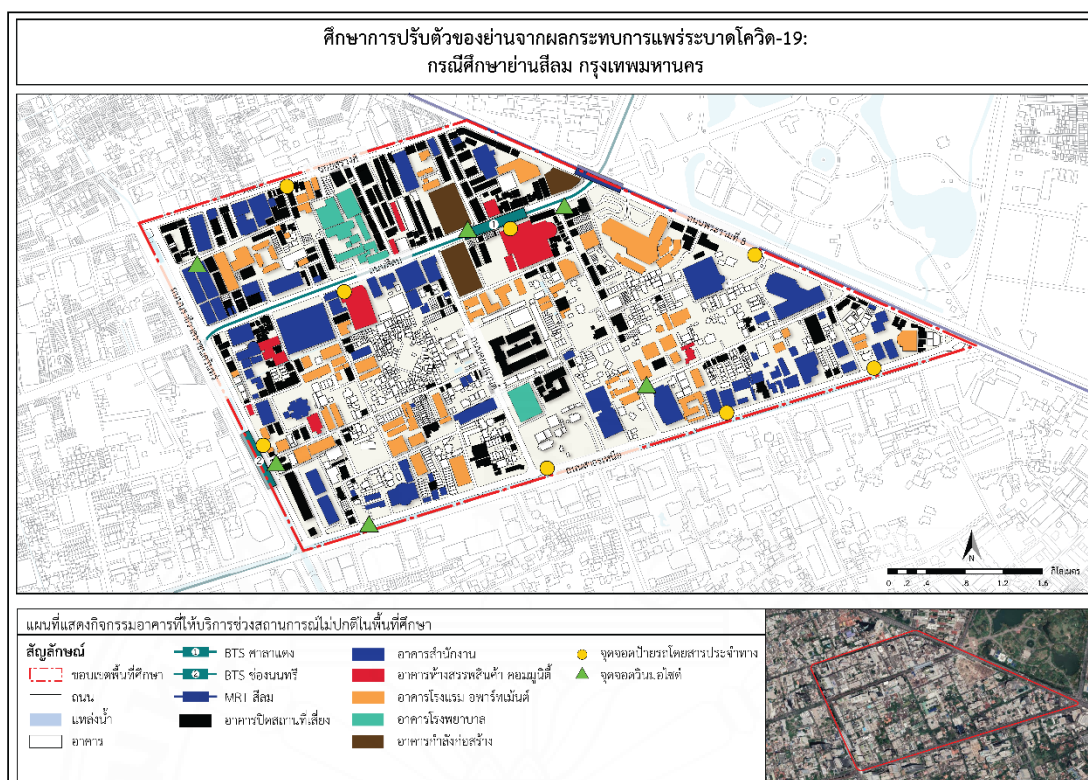
	จำนวนคน	กลับที่พัก เที่ยวรถสุดท้าย		หากไม่ทันเลือกใช้รูปแบบ การเดินทางใด		
		ทัน	ไม่ทัน	แท็กซี่	Grab	รถส่วนตัว
พนักงานออฟฟิศ	15	5	10	1	6	3
พนักงาน ห้างสรรพสินค้า	8	2	6	0	0	6
พนักงานโรงแรม	6	1	5	0	3	2
แรงงานก่อสร้าง	3	3	0	0	0	0
รวมทั้งสิ้น	32	11	21	1	9	11

หมายเหตุ. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ณ วันที่ 13 ตุลาคม 2564, โดยผู้วิจัย, 2565.

ผู้วิจัยจึงนำภาพที่ 4.10 แสดงอาคารที่ได้รับผลกระทบการห้ามออกจากเคหสถานและการปิดสถานที่เสี่ยง เปรียบเทียบกับจุดบริการสาธารณะของวินมอเตอร์ไซด์และแท็กซี่ในปี 2562 ด้วยวิธีการสำรวจผ่าน Google map (ภาพที่ 4.13) พบว่า จุดบริการสาธารณะของวินมอเตอร์ไซด์และแท็กซี่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นผลมาจาก (1) สถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการหยุดชะงัก และ (2) ผู้คนเข้า-ออกในพื้นที่ลดลง ทำให้จุดบริการสาธารณะของวินมอเตอร์ไซด์และแท็กซี่ต้องลดลงตามปริมาณความต้องการ

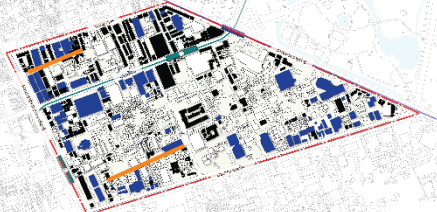
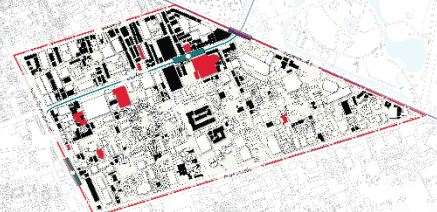
ภาพที่ 4.13 เปรียบเทียบจุดจอดรถสาธารณะในย่านสีลมก่อนและระหว่างประกาศ พ.ร.ก. อุทกภัย. โดยผู้วิจัย, 2565.

ภาพที่ 4.14 แผนที่แสดงกิจกรรมอาคารที่ให้บริการช่วงสถานการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2565.

ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลทั้ง 3 ส่วน เข้ามาวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่ส่งผลด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษา โดยมีข้อมูลดังนี้ (1) ภาพที่ 4.10 แสดงอาคารที่ได้รับผลกระทบการห้ามออกจากเคหะสถานและการปิดสถานที่เสี่ยง (2) ข้อมูลกิจกรรมอาคารที่ยังมีการให้บริการในระหว่างประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ จากการสำรวจภาคสนาม เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564 (3) จุดบริการสาธารณะของวินมอเตอร์ไซด์และแท็กซี่ ในปี 2565 เข้าไปซ้อนทับกันในเชิงแผนที่ (ภาพที่ 4.14)

พบว่า เมื่อการเดินทางส่วนใหญ่ในช่วงระหว่างประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เป็นพนักงาน แรงงานที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ตอนเช้าและกลับที่พักตอนเย็น ซึ่งกิจกรรมอาคารที่มีการเปิดให้บริการระหว่างประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ในขณะที่พื้นที่ศึกษามีการปิดสถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการ ซึ่งมีกิจกรรมบางส่วนยังคงต้องเปิดให้บริการต่อ แม้จะมีมาตรการการทำงานทางไกลแล้ว (WFH) โดยส่วนใหญ่เป็นอาคารสำนักงาน โรงแรมและอพาร์ทเมนต์ ห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า โรงพยาบาล และพื้นที่ก่อสร้าง เพื่อให้พนักงาน แรงงานเข้ามาทำงานในพื้นที่ซึ่งเป็นการผลักดันเข้ามาทำงานในอาคารนั้น ๆ

	อาคารสำนักงาน กิจกรรมอาคารสำนักงานในพื้นที่ศึกษา มีทั้งหมด 73 แห่ง ความคิดเห็นของพนักงานบริษัทเกี่ยวกับการห้ามออกจากเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทาง - ค่าใช้จ่ายในการเดินทางยังคงเท่าเดิม แต่ต้องรอรถโดยสารสาธารณะนานขึ้น - เวลาเลิกงานของบริษัทเท่ากับรถเที่ยวสุดท้ายของรถโดยสาร ● กลางคืนซอยเปลี่ยวมากไม่สามารถเดินไปยังรอรถโดยสารหรือรถไฟฟ้าได้ จึงต้องใช้บริการแท็กซี่กลับบ้านแทน
	อาคารห้างสรรพสินค้า คอมมูนิตี้ กิจกรรมอาคารห้างสรรพสินค้า คอมมูนิตี้ในพื้นที่ศึกษา มีทั้งหมด 8 แห่ง ความคิดเห็นของพนักงานห้างฯ เกี่ยวกับการห้ามออกจากเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทาง พนักงานกลับไม่ทันเที่ยวสุดท้าย เพราะห้างสรรพสินค้าปิด 20.00น. หรือบางโซนปิด 20.30 น. - เดินทางกลับที่พักระหว่างเที่ยว วิมมอเตอร์ไซด์ และรถมอเตอร์ไซด์ส่วนตัวแทนการใช้รถสาธารณะ - ค่าเดินทางแพงขึ้นกว่าสถานการณ์ปกติ - รอรถโดยสารสาธารณะนาน เพราะมีจำนวนเที่ยวที่น้อยลง
	อาคารโรงแรม อพาร์ทเม้นต์ กิจกรรมอาคารโรงแรม อพาร์ทเม้นต์ในพื้นที่ศึกษา มีทั้งหมด 56 แห่ง ความคิดเห็นของพนักงานโรงแรมเกี่ยวกับการห้ามออกจากเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทาง - ขอกลับที่พักอาศัยเร็วขึ้น เพื่อให้ทันรถสาธารณะเที่ยวสุดท้าย ● วิมมอเตอร์ไซด์ และแท็กซี่ในพื้นที่น้อยลง หายาก
	อาคารสถานพยาบาล กิจกรรมอาคารสถานพยาบาลในพื้นที่ศึกษา มีทั้งหมด 2 แห่ง 1 โรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร 2 โรงพยาบาลบีเอ็นเอช
	อาคารกำลังก่อสร้าง กิจกรรมอาคารกำลังก่อสร้างในพื้นที่ศึกษา มีทั้งหมด 3 แห่ง ความคิดเห็นของพนักงานบริษัทเกี่ยวกับการห้ามออกจากเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทาง - รอรถโดยสารนาน ไม่ค่อยมี - บางรายมีรถรับส่งแรงงานอยู่แล้ว แต่บางรายเป็นแรงงานจ้างรายวันต้องใช้รถสาธารณะ

**ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พนักงานและแรงงานในพื้นที่ศึกษา ณ วันที่ 13 ตุลาคม 2565

ภาพที่ 4.15 ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อกำหนดการห้ามออกเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทางโดยแยกตามประเภทกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2565.

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ผลกระทบด้านกายภาพของข้อกำหนดการห้ามออกเคหะสถานและการงดและชะลอการเดินทาง ได้ส่งผลกระทบทางอ้อมด้วย โดยผู้วิจัยจึงแยกตามประเภทกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา (ภาพที่ 4.15) สรุปได้ว่า

การไม่ต่อเนื่องของการเดินทางภายในและภายนอกพื้นที่ ในพื้นที่ศึกษา มีรูปแบบการเดินทางทั้งเข้า – ออกพื้นที่ที่หลากหลาย จากภาพที่ 4.14 แสดงจุดจอดรถสาธารณะ การให้บริการของรถสาธารณะในพื้นที่ ซึ่งจะมีการให้บริการกระจายรอบพื้นที่ศึกษา ซึ่งผู้ใช้บริการลดน้อยลงและไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้ในระยะเวลาหลังเลิกงาน

สำนักงานและห้างสรรพสินค้าที่มีการปิดการให้บริการไม่สอดคล้องกับการเดินทางในช่วงการประกาศ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลอาคารสำนักงานและห้างสรรพสินค้าที่มีการเปิดให้ใช้อาคารอยู่ เนื่องจากยังมีกลุ่มวัยทำงานบางส่วนไม่ได้มีการทำงานทางไกล (Work From Home) ซึ่งเป็นพนักงานแรงงานในอาคารสำนักงานหรือเป็นพนักงานห้างสรรพสินค้าหรือพนักงานสถานประกอบการทั่วไปที่หันไปจับธุรกิจแบบยุค New Normal ในการบริการจัดส่งถึงที่หรือเรียกว่า เดลิเวอรี่ ซึ่งพนักงานอาจจะต้องมีการให้บริการถึงช่วงเวลากลางคืน ซึ่งในช่วงการระบาดห้างสรรพสินค้าจะเปิดให้บริการถึง 20.00 น. และเปิดเพียงแค่อาคารอาหาร ซูเปอร์มาร์เก็ตเท่านั้น และยังมีอาคารสำนักงานขนาดใหญ่ในสถานการณ์ปกติจะเปิดทำการ 24 ชั่วโมง จะปิดในช่วงเวลา 19.00 – 20.00 น.

รายการของค่าบริการการเดินทางเพิ่มขึ้นดังภาพที่ 4.14 เมื่อนำข้อมูลจุดจอดรถสาธารณะและข้อมูลจากแผนที่สำนักงานและห้างสรรพสินค้าที่มีการเปิดให้บริการช่วงการระบาดโควิด-19 พบว่า พนักงานบริษัท/ แรงงาน 21 คน จาก 31 คน จะกลับที่พักอาศัยไม่ทันเที่ยวรถสุดท้าย ซึ่งข้อกำหนดการห้ามออกเคสสถานในเวลาที่กำหนดเป็นการจำกัดเวลาของประชาชนในการใช้บริการการเดินทาง โดยผู้คนส่วนใหญ่จะหันไปเลือกใช้การเดินทางที่แพงขึ้น คือ การเรียกแท็กซี่ และการเรียกรถบริการ เช่น Grab Uber เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การเดินทาง ช่วงสถานการณ์ปกติ รายการของการเดินทางเข้า-ออกพื้นที่เสียค่าบริการประมาณ 20 – 60 บาท เมื่อมีการประกาศ พรก.ฉุกเฉินฯ รายการของการเดินทางเข้า-ออกพื้นที่เสียค่าบริการประมาณ 50 – 200 บาท

ผลกระทบด้านกายภาพของการห้ามออกจากเคสสถาน และการงดและชะลอการเดินทาง มีดังนี้

1. การไม่ต่อเนื่องของการเดินทางภายในและภายนอกพื้นที่
2. สำนักงานและห้างสรรพสินค้าที่มีการปิดการให้บริการไม่สอดคล้องกับการเดินทางในระหว่างการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ
3. รายการของค่าบริการการเดินทางเพิ่มขึ้น

การประกาศ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ในข้อกำหนดการห้ามออกเคสสถานและการงดและชะลอการเดินทาง ส่งผลให้ยานสื่อบุคคลเกิดความไม่ต่อเนื่องของการเดินทาง เนื่องจากการจำกัดเวลาในการเดินทางที่น้อยลง ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คน ทำให้ประชาชนในกลุ่มคนพนักงานออฟฟิศ แรงงานไม่สามารถเข้าถึงการขนส่งสาธารณะในรูปแบบเดิมได้

4.2.3.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และสังคม

(1) การห้ามออกจากเคหะสถาน การปิดสถานที่เสี่ยง และการงดและชะลอการเดินทาง

การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นย่านหายไปในชั่วขณะ จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักของย่านไม่ต่อเนื่อง จากข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ พบว่าพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของอาคารสำนักงาน ห้างสรรพสินค้า คอมมูนิตี้มอลล์ สถานประกอบการสถานบันเทิง และสถานบริการ มากกว่าที่พักอาศัย จึงเป็นสาเหตุที่ย่านมิต้องมีการขับเคลื่อนด้วยผู้คน ทั้งนักท่องเที่ยว พนักงานออฟฟิศ แรงงาน เป็นต้น

จากสถิติการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวประเทศไทย ในปี 2562 กรุงเทพมหานคร มีการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรวมทั้งปีเป็น 62,534,281 คน ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลการเข้าใช้บริการรถไฟฟ้าที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา ทั้ง 3 สถานี (ตารางที่ 4.2) พบว่า ปี 2562 มีจำนวนการเข้าใช้บริการ 40,453,850 คน เมื่อเทียบกับปี 2564 ที่มีจำนวนผู้เข้าใช้บริการ 11,087,181 คน มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 78 จึงเห็นได้ว่าความเงียบของย่านเสื่อมที่หายไปชั่วขณะ เพราะ (1) การหยุดชะงักกิจกรรมของพื้นที่ (2) ผู้คนเข้าใช้บริการในพื้นที่น้อยลง

การศึกษาด้านกายภาพทำให้เห็นว่าย่านมิกิจกรรมและผู้คนที่ลดลง จาก พรก. ฉุกเฉินฯ ส่วนในด้านเศรษฐกิจ และสังคม ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลรายได้ของผู้ประกอบการในแต่ละกิจกรรม (ตารางที่ 4.4) จากการลงสำรวจภาคสนามและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ เมื่อวันที่ 11 – 12 มิถุนายน 2565 และข้อมูลจากข่าวออนไลน์ด้านเศรษฐกิจ เพื่อมาเปรียบเทียบรายได้ก่อนสถานการณ์ปกติ คือ ปี 2562 และระหว่างสถานการณ์วิกฤต คือ ช่วงที่มีโควิด-19 และมี พรก. ฉุกเฉินฯ พบว่า

สถานประกอบการ เช่น ร้านอาหาร และร้านเครื่องดื่ม มีรายได้ในสถานการณ์ปกติ 240,000 – 1.05 ล้านบาท/ เดือน รายได้ในสถานการณ์ไม่ปกติ 10,000 – 50,000 บาท/ เดือน สถานบันเทิง มีรายได้ในสถานการณ์ปกติ 12 – 20 ล้านบาท/ เดือน สถานบริการ มีรายได้ในสถานการณ์ปกติ 1 – 2 ล้านบาท/ เดือน ห้างสรรพสินค้า มีรายได้ในสถานการณ์ปกติ 47.5 – 207.9 ล้านบาท/ เดือน รายได้ในสถานการณ์ไม่ปกติ 1.98 – 9.9 ล้านบาท/ เดือน และโรงแรม อพาร์ทเมนต์ มีรายได้ในสถานการณ์ปกติ 991.4 ล้านบาท/ เดือน และรายได้ในสถานการณ์ไม่ปกติ 104.3 ล้านบาท/ เดือน

การห้ามออกจากเคหะสถาน การปิดสถานที่เสี่ยง และการงดและชะลอการเดินทางทำให้หลายกิจกรรมต้องปิดตัวลงไป (ภาพที่ 4.14) จากตารางเปรียบเทียบรายได้ในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ศึกษา (ตารางที่ 4.4) จำนวนอาคารในพื้นที่ศึกษา มีทั้งหมด 939 หลัง แบ่งออกเป็นสถานประกอบการ เช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่ม 815 ร้านค้า

สถานบันเทิง 38 หลัง สถานบริการ 24 หลัง ห้างสรรพสินค้า คอมมูนิตี้ 8 หลัง และโรงแรม อพาร์ทเมนต์ 56 หลัง พบว่า มีรายได้ในช่วงสถานการณ์ไม่ปกติมีรายได้ 991,400,000 ล้านบาท เมื่อเทียบกับรายได้ในช่วงสถานการณ์ปกติ 104,370,000 ล้านบาท มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลง ร้อยละ 85

ตารางที่ 4.4

ตารางเปรียบเทียบรายได้ในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ไม่ปกติในพื้นที่ศึกษา

กิจกรรม	จำนวน อาคาร (หลัง)	รายได้ใน สถานการณ์ปกติ (ล้านบาท/ เดือน)	รายได้ใน สถานการณ์ไม่ปกติ (ล้านบาท/ เดือน)	การ เปลี่ยนแปลง %
สถานประกอบการ เช่น ร้านอาหารและ ร้านเครื่องดื่ม	815	195,600,000	40,750,000	-38%
สถานบันเทิง	38	456,000,000	0	-100%
สถานบริการ	24	24,000,000	0	-100%
ห้างสรรพสินค้า คอมมูนิตี้	8	285,000,000	59,000,000	-38%
โรงแรม อพาร์ ทเมนต์	56	30,800,000	4,620,000	-57%
รวมทั้งหมด	939	991,400,000	104,370,000	-85%

หมายเหตุ. โดยผู้วิจัย, 2565.

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และสังคมของข้อกำหนดการห้ามออกจาก
เคหสถาน การปิดสถานที่เสี่ยง และการงดและชะลอการเดินทาง มีดังนี้

1. ผู้คนใช้บริการรถไฟฟ้าที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา ทั้ง 3 สถานี มีอัตรา
การเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 78 เมื่อเทียบกับปี 2562 และ ปี 2564
2. รายได้ของผู้ประกอบการในแต่ละกิจกรรม มีอัตราการเปลี่ยนแปลง
ลดลงร้อยละ 78 เมื่อเทียบกับปี 2562 และ ปี 2565

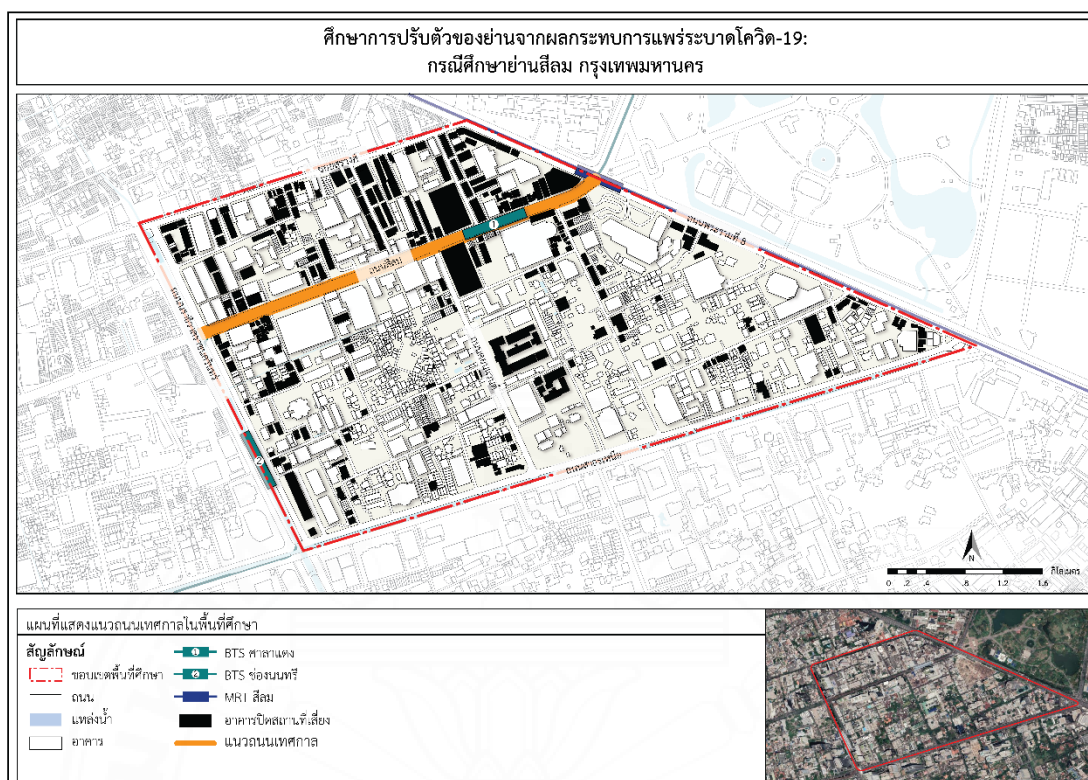
3. ช่วงการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เกิดการปรับรูปแบบการค้าให้อยู่ในรูปแบบเดลิเวอรี่ ทำให้เกิดการแข่งขันสูงทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ส่งผลให้รายได้ในช่วงสถานการณ์ไม่ปกติ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 85 เมื่อเทียบกับช่วงสถานการณ์ปกติ

(2) การห้ามการรวมกลุ่ม

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีการเฉลิมฉลองกิจกรรมสังสรรค์ในทุกปี ไม่ว่าจะเป็น เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลลอยกระทง ฯลฯ ซึ่งการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งจะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เดินทางไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ย่านสีลม ได้เป็นสถานที่สำคัญอีกแหล่งที่มีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลทุกปีบนถนนสีลม เมื่อก้าวถึงเทศกาลสำคัญของพื้นที่ศึกษา คือ เทศกาลสงกรานต์ จากข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ย่านมีเอกลักษณ์เชิงพื้นที่เกี่ยวกับเพศทางเลือก จึงแหล่งกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวหลากหลายเพศและเชื้อชาติ

พื้นที่ศึกษาได้ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ซึ่งมีข้อห้ามและข้อปฏิบัติโดยห้ามมีการรวมกลุ่มไม่เกิน 20 คน และงดกิจกรรมการสังสรรค์ทุกประเภท ทำให้ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่มีการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 จนถึงฉบับที่ 47 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565 ระยะเวลา 2 ปี 51 วัน ผู้คนไม่สามารถจัดกิจกรรมใดได้อีก ส่งผลความเป็นย่านและรายได้ของพื้นที่หายไปชั่วขณะ

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าข้อกำหนดการห้ามการรวมกลุ่มได้ส่งผลให้ทั่วประเทศงดกิจกรรมการสังสรรค์ทุกประเภท จึงได้มีการลงสำรวจภาคสนามและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ เมื่อวันที่ 11 – 12 มิถุนายน 2565 พบว่า ในสถานการณ์ปกติหรือช่วงก่อนการระบาดโควิด-19 พื้นที่ศึกษามีการจัดงานเทศกาลสงกรานต์สองข้างทางถนนสีลม (ภาพที่ 4.16) มีร้านค้าและแผงตั้งร้านทั้งอาหารและเครื่องดื่ม เปิดบริการมากกว่า 500 ร้านค้า ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยวันละ 50,000 บาทต่อ 1 ร้านค้า หรือมีรายได้หมุนเวียนในพื้นที่ช่วงเทศกาลมากกว่า 25 ล้านบาทต่อวัน ในขณะที่มีการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ที่มีระยะเวลายาวนานทำให้นักท่องเที่ยวและรายได้หายไป

ภาพที่ 4.16 แผนที่แสดงแนวถนนเทศบาลในพื้นที่ศึกษา. โดยผู้วิจัย, 2565.

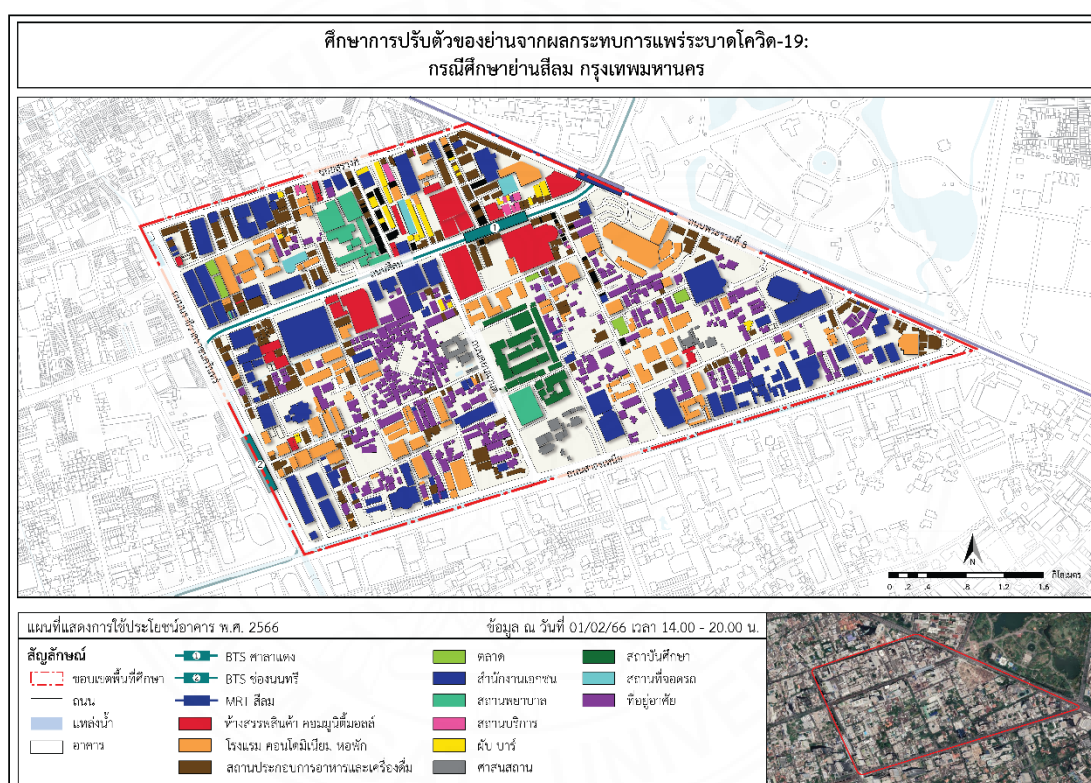
ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และสังคมของข้อกำหนดการห้ามการรวมกลุ่ม มีดังนี้

1. ผู้คนใช้บริการรถไฟฟ้าที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา ทั้ง 3 สถานี มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับปี 2562 และ ปี 2564
2. รายได้ของผู้ประกอบการในแต่ละกิจกรรม มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 85 เมื่อเทียบกับปี 2562 และ ปี 2565

4.2.4 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคาร

เป็นการศึกษาต่อจากข้างต้นโดยศึกษาผ่านการใช้ประโยชน์อาคาร ผ่านข้อมูลเชิงแผนที่ ด้วยการลงสำรวจภาคสนามให้เป็นข้อมูลการใช้ประโยชน์อาคารระหว่างและหลังการประกาศพรก. ฉุกเฉินฯ และลงสำรวจด้วย Google Map ที่เป็นข้อมูลการใช้ประโยชน์อาคารก่อนการประกาศพรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อให้เห็นว่าการระบาดโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์อาคาร รวมไปถึงกิจกรรมของย่าน

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น การระบาดโควิด-19 และการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ส่งผลกระทบต่อความเป็นย่านหายไปชั่วคราว จากกิจกรรมเศรษฐกิจหลักของย่านที่ไม่ต่อเนื่อง หลังการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2565 กิจกรรมทุกประเภทสามารถกลับมาเปิดกิจการได้ปกติ ผู้วิจัยจึงทำการลงพื้นที่สำรวจภาคสนามอีกครั้ง เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566 ช่วงระยะเวลา 14.00 – 20.00 น. (ดังแผนที่ 4.17) พบว่า ในพื้นที่ศึกษา (1) ซอยธนียะและถนนพัฒนพงศ์ 1 มีสถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการบางอาคารยังคงปิดให้บริการ (2) นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติลดลง คนไม่พลุกพล่านเหมือนช่วงก่อนโควิด-19

ภาพที่ 4.17 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2566. โดยผู้วิจัย, 2566.

ผู้วิจัยนำพื้นที่ที่เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษามากที่สุดมา 2 พื้นที่ คือ บริเวณซอยธนียะ และถนนพัฒนพงศ์ 1 ทั้งสองบริเวณเป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของแหล่งการค้าและบริการ หมายความว่า เป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของผู้คน นำบริเวณดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับพื้นที่ 3 ช่วง คือ ช่วงก่อน ช่วงระหว่าง และช่วงหลังการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (ตารางที่ 4.5 และ 4.6)

ตารางที่ 4.5

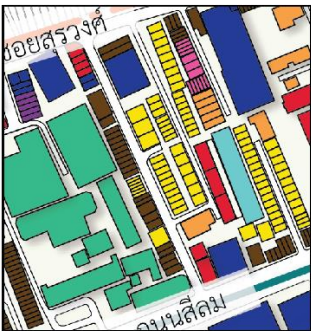
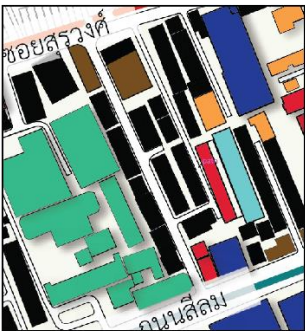
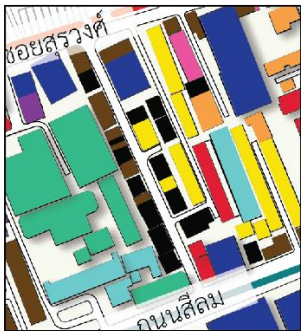
เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณหัวมุมถนนสีลมและถนนศาลาแดง

การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2562 การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2564 การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2566	
การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2562 ก่อนประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	
การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2564 ระหว่างประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	
การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2566 หลังยกเลิกประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 16.00 – 20.00 น.	
พบว่า การใช้ประโยชน์อาคารบริเวณหัวมุมถนนสีลมและถนนศาลาแดง ส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการร้านอาหาร และคาเฟ่ ซึ่งใกล้กับห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลสีลม และเป็นบริเวณที่สามารถเดินทางเข้าถึงได้ง่าย เพราะมีการเชื่อมต่อกับคมนาคมขนส่งสาธารณะทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ได้ง่าย พบว่า การใช้ประโยชน์อาคารบริเวณหัวมุมถนนสีลมและถนนศาลาแดงในระหว่างมีการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ จากข้อกำหนดได้มีการปิดสถานบันเทิง และสถานบริการเป็นจำนวนมาก เพราะได้รับผลกระทบโดยตรงจากข้อกำหนด ในขณะที่สถานประกอบการต้องปิดตัวลงไปด้วย เพราะไม่มีนักท่องเที่ยวหรือพนักงานออฟฟิศเข้ามาในพื้นที่ แม้จะเป็นบริเวณจุดเปลี่ยนถ่ายของ MRT และ BTS ก็ตาม พบว่า การใช้ประโยชน์อาคารบริเวณหัวมุมถนนสีลมและถนนศาลาแดงได้กลับมาเปิดให้บริการแล้วดังเดิม และมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารไปแล้วบางประการ จากสถานบริการเป็นที่อยู่อาศัยบริเวณถนนศาลาแดง และสถานบริการเป็นกิจกรรมสถานบันเทิงบริเวณถนนสีลม และยังมีบางสถานประกอบการยังไม่เปิดให้บริการ	

หมายเหตุ. โดยผู้วิจัย, 2566.

ตารางที่ 4.6

เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณซอยธนียะ และถนนพัฒน์พงศ์ 1

การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2562	การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2564	การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2566
		
4.3.2.2 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณซอยธนียะ และถนนพัฒน์พงศ์ 1		
การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2562 ก่อนประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	พบว่า การใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ. 2562 บริเวณซอยธนียะ และถนนพัฒน์พงศ์ 1 เป็นบริเวณที่มีการกระจุกตัวของอาคารสถานบริการ สถานบันเทิง รวมไปถึงสถานประกอบการร้านอาหารที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ได้แก่ อาหารสัญชาติไทย จีน ญี่ปุ่น และอินเดีย เป็นต้น ทำให้บริเวณส่วนบนของพื้นที่ศึกษาเป็นจุดศูนย์รวมของเหล่านักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และย่านมีความครึกครื้นมากในช่วงกลางคืน	
การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2564 ระหว่างประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ	พบว่า การใช้ประโยชน์อาคารบริเวณซอยธนียะ และถนนพัฒน์พงศ์ 1 ได้มีการปิดบริการสถานบริการและสถานบันเทิงลงไป ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงจากข้อห้ามของ พรก. ฉุกเฉินฯ ที่มีการปิดสถานที่เสี่ยง จึงทำให้สถานประกอบการที่เป็นร้านอาหารบริเวณโดยรอบได้รับผลกระทบทางอ้อมตามไปด้วย เนื่องจากย่านสีลมเป็นย่านที่ยังต้องพึ่งพานักท่องเที่ยวเข้ามาบริการในพื้นที่ การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ความเป็นย่านเริ่มหายไป	

ตารางที่ 4.6

เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อาคารบริเวณซอยนิยะ และถนนพัฒน์พงศ์ 1 (ต่อ)

การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2566 หลังยกเลิกประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 16.00 – 20.00 น.	พบว่า การใช้ประโยชน์อาคาร 2566 บริเวณซอยนิยะ ได้มีการเปิดบริการและมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยเข้าใช้บริการในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นร้านอาหารและเครื่องดื่ม และถนนพัฒน์พงศ์ 1 มีการใช้ประโยชน์อาคารที่มีการกระจุกตัวของสถานบันเทิง ซึ่งปัจจุบันได้มีการโฆษณาพื้นที่โดยการทำ Street Food อาหารนานาชาติ ในเวลา 16.00 – 00.30 น. ทั้งถนนถนนพัฒน์พงศ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับเข้าใช้บริการในพื้นที่ จากการลงพื้นที่ภาคสนามจะเห็นว่า ย่านมีกิจกรรมใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวแล้วแต่ยังไม่สามารถให้ย่านกลับมาได้อย่างคงเดิมแม้จะมีการยกเลิกการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ไปแล้ว 3 เดือน
---	--

หมายเหตุ. โดยผู้วิจัย, 2566.

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยนำการใช้ประโยชน์อาคารมาเปรียบเทียบ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ (1) ก่อนการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ (2) ระหว่างการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ และ (3) หลังยกเลิกประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ สรุปได้ว่า กรุงเทพมหานครได้ให้ย่านสีลม เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจ การค้า การบริการ นันทนาการ และการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดการกระจุกตัวของธุรกิจและสถานบันเทิง และสถานบริการมากมาย มีนักท่องเที่ยวเข้า-ออกพื้นที่ย่านสีลม ในปี 2562 มากถึง 40,453,850 คน และเป็นย่านที่สามารถเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะได้ง่าย เพราะมีจุดเปลี่ยนถ่ายขนส่งสาธารณะ จึงเป็นผลให้ผู้ประกอบการเข้าไปลงทุนในพื้นที่เป็นลักษณะอาคารเช่า สำนักงานเช่าในพื้นที่จำนวนมาก เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤต ข้อกำหนดใน พรก. ฉุกเฉินฯ ไม่ได้มีการคำนึงถึงย่านเศรษฐกิจและไม่มีหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาดูแลจึงเกิดการปิดสถานที่ เชิง อาคารจำนวนมาก แม้จะมีการยกเลิกการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ไปแล้วการใช้ประโยชน์อาคารก็ยังไม่กลับมาได้ดังเดิม ผู้วิจัยเห็นว่าหากในอนาคตมีสถานการณ์ที่วิกฤตเกิดขึ้นอีกครั้ง และมีระยะเวลาที่นานกว่านี้ ความเป็นย่านของสีลมอาจจะไม่เพียงแค່หายไปชั่วขณะหนึ่งแต่จะหายไปเลยหากไม่มีการวางแผนการรับมือกับสถานการณ์วิกฤต

4.3 การรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19

การสัมภาษณ์และจัดทำแบบสอบถามกับตัวแทนภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 4 คน โดยมีนักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ นักผังเมืองปฏิบัติการ และนักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ สำนักงานการวางผังและพัฒนาเมือง และนำข้อสรุปจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปสู่การสังเคราะห์ประเด็นปัญหาและนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางผ่านระบบผังเมืองต่อไป การสัมภาษณ์และแบบสอบถามจากตัวแทนภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ความรู้และการเข้าใจถึงปัญหาในสถานการณ์วิกฤตของย่าน พร้อมทั้งแนวทางการรับมือหรือการปรับตัวของเมืองในสถานการณ์วิกฤตที่จะเกิดขึ้นอีกครั้ง

4.3.1 กรณียาธิการและผังเมือง

ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) นางสาวฮสุนา รัตนภิบาล นักวิเคราะห์ผังเมืองชำนาญการ 2) นางสาวสรวิทย์ วงศ์ปัญญาภรณ์ นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ 3) นางสาวพรพรรณ เทียนสุวรรณ นักผังเมืองปฏิบัติการ สำนักงานการวางผังและพัฒนาเมือง และ 4) นายวีราทร มงคลพานิชยกิจ นักวิเคราะห์ผังเมืองปฏิบัติการ สำนักงานการวางผังและพัฒนาเมือง ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

4.3.1.1 การระบาดโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเมือง

ในช่วงที่ผ่านมาการวางและจัดทำผังเมือง หรือ การออกแบบเมือง จะเน้นในเรื่องภูมิศาสตร์ทางกายภาพ เศรษฐกิจ สาธารณะประโยชน์ที่เอื้อต่อประชาชน แต่ไม่ได้มีการพูดถึงเกี่ยวกับสุขภาวะของคนในเมือง เมื่อเมืองได้รับผลจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตของคนและพื้นที่เมือง การถูกจำกัดการใช้พื้นที่สาธารณะจากการควบคุมอย่างเข้มข้นจากภาครัฐ ทำให้กิจกรรมของคนเมืองเปลี่ยนไปจึงเกิดการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) เมื่อชีวิตต้องปรับการใช้ชีวิตใหม่ เมืองก็ต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์และรองรับกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต แต่การระบาดโควิด-19 อาจจะยังไม่ส่งผลให้เห็นได้ชัดกับการวางและจัดทำผังเมืองแต่ไม่ควรจะชะล่าใจ หากเทียบกับปัจจัยที่จะมีผลต่อการพัฒนาเมือง ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานของเมือง การบริการสาธารณะ เช่น แนวเส้นทางรถไฟฟ้า แนวทางเท้าที่จะมีการเวนคืน หรือขยะที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงการกักตัวในที่พักอาศัย

4.3.1.2 การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ส่งผลกระทบต่อความเป็นย่านของเมือง

การระบาดโควิด-19 ทำให้ย่านหายไปเหลือแค่บ้านตัวเอง ทุกมิติของการใช้ชีวิตไม่ว่าจะเป็นสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม ล้วนได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดโควิด-19 ซึ่งในภาพรวมคือ “เมืองมีการเปลี่ยนแปลง” การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ดังกล่าว ทำให้กิจกรรมทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมได้เปลี่ยนแปลง และควมมีชีวิตชีวาของย่านหายไป จากการจำกัดการเข้าพื้นที่หรือเงื่อนไขที่มีความเข้มงวด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผังเมืองอย่างปฏิเสธไม่ได้

เพราะคนในฐานะผู้ทำกิจกรรม และใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การประกอบอาชีพ ถูกห้ามหรือถูกควบคุมมากกว่าปกติทำให้ความต้องการใช้พื้นที่เปลี่ยนไป ซึ่งทั้งคนและกิจกรรมถือเป็นปัจจัยสำคัญของผังเมือง

มาตรการการปิดเมือง (Lockdown) มาตรการให้ทำงานจากที่บ้าน (Work From Home) มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ได้ส่งผลกระทบทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมหยุดชะงัก ส่งผลโดยตรงต่อการจ้างงาน รายได้ครัวเรือน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องกับความมั่นคงทางอาหารของเมืองที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองในด้านเศรษฐกิจสังคม และสภาพแวดล้อม

4.3.1.3 มุมมองของนักผังเมืองกับการขับเคลื่อนด้านงานผังเมืองเมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤติ

กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะย่านเศรษฐกิจจะประสบกับปัญหาในเรื่องความหนาแน่นและความแออัดของอาคารและผู้คน ทำให้การเข้าถึงและแก้ไขปัญหาในสถานะฉุกเฉินอย่างการระบาดโควิด-19 ไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างทันด่วนที่ ประกอบกับกรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความหลากหลายสูง การวางผังเมืองโดยทั่วไปไม่สามารถแก้ปัญหาได้เพียงอย่างเดียว การนำมาตรการทางผังเมืองที่ส่งเสริมการออกแบบเมืองให้มีความยืดหยุ่น เช่น ส่งเสริมการใช้พื้นที่กลางแจ้งที่เปิดโล่ง ควรถูกนำมาใช้หรือพิจารณาในการวางและจัดทำผังเมืองด้วย

กระบวนการวางและจัดทำผังเมือง ในส่วนของขั้นตอนการศึกษา และการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่เพื่อนำไปสู่การวางผัง ควรนำเอาสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 มาศึกษาและร่วมวิเคราะห์กับความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมกับการวางและจัดทำผังเมืองรวม การจัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ รวมไปถึงการกำหนดมาตรการส่งเสริมทางผังเมืองเพื่อช่วยลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความมั่นคงทางด้านอาหารให้กับเมือง เช่น การกำหนดมาตรการส่งเสริมพื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่เมือง

4.3.1.4 แนวทางการรับมือหรือการปรับตัว

โควิด-19 บังคับในการใช้ชีวิตของคนเมืองให้ต้องเว้นระยะห่างทางสังคม ซึ่งทำให้เห็นว่าพื้นที่สาธารณะในเมืองมีไม่เพียงพอต่อการเว้นระยะห่าง ทั้ง ๆ ที่กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ว่างจำนวนมาก แต่ถูกทิ้งให้รกร้าง ว่างเปล่า เช่น พื้นที่ของการรถไฟ พื้นที่ใต้ทางยกระดับ ซึ่งจริง ๆ แล้วหากมีการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สีเขียวระดับย่านที่ไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่มาก แต่สามารถรองรับคนในพื้นที่ย่านได้เพียงพอให้คนในพื้นที่ไม่เกิดความอึดอัด รู้สึกสบายตัวและปลอดภัยมากกว่าปัจจุบัน

Smart City หรือ เมืองอัจฉริยะ เอาเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการเมือง โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาบริการให้กับคนในเมืองและทุกคนสามารถเข้าถึงได้

โดยแนวทางการกระบวนกรที่จะทำให้เกิดเมืองอัจฉริยะจำเป็นต้องมีข้อมูลขนาดใหญ่ ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชน อย่างในช่วงการระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมา ทางสำนักฯ ได้ให้มีการยื่นตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผ่านระบบออนไลน์เป็นหลัก เพื่อลดความเสี่ยงการติดเชื้อจากการเดินทางของประชาชน และสามารถลดต้นทุนของสิ่งแวดล้อมและประชาชนสามารถเข้าถึงได้

บริการสาธารณะที่ดีจะมีส่วนช่วยให้การทำการกิจกรรมในย่านเกิดขึ้นได้อย่าง เป็นปกติหรือใกล้เคียง หากมีกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น เพราะจะช่วยส่งเสริมการเข้าถึงย่าน และการบริการ ทั้งในย่านและบริเวณโดยรอบได้ แต่เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในการบริหารจัดการเมือง หากเกิด สถานการณ์วิกฤต การบังคับใช้กฎหมายถือเป็นเรื่องสำคัญ แต่ต้องพิจารณาให้เหมาะสม หากมี กฎหมายเฉพาะเรื่องนั้น ๆ แล้ว ไม่ควรนำพ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ มาใช้บังคับให้เกิดความซ้ำซ้อน

ดังนั้น เมือง หรือ ผังเมือง ต้องสร้างขึ้นเพื่อสอดคล้องกับรูปแบบการใช้ ชีวิตของคนในเมือง โควิด-19 จึงเป็นเงื่อนไขใหม่ที่ทำให้เราต้องเปลี่ยนแปลง ในย่านที่มีกิจกรรมทาง เศรษฐกิจเป็นหลัก อย่างย่านสีลม จะต้องเพิ่มกิจกรรมที่มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะสามารถ รองรับกับวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ดีกว่าเดิม ซึ่งผลลัพธ์อาจจะเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ค่อย ๆ เกิดการปรับตัว เปลี่ยนแปลง เพื่อตอบโจทย์กับวิถีชีวิต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้สร้างบาดแผลให้กับสภาพแวดล้อมของพื้นที่เมือง ความมีชีวิตชีวา (Vibrance) ของเมืองหายไปชั่วขณะซึ่งเกิดได้ในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจหรือพื้นที่ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่เมืองกับคนหรือคนกับคน ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวสามารถกลับมาได้เมื่อสถานการณ์ปกติแต่กว่าจะเป็นปกติอาจจะต้องใช้เวลาและมีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ ดังนั้น การแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงมีผลกระทบต่อกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก ผู้วิจัยเห็นถึงพื้นที่เมืองเกิดการชะงัก เศรษฐกิจสะดุด ทำให้พื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและความเป็นย่านของกรุงเทพมหานครหายไปชั่วขณะ

สีลม เป็นหนึ่งในย่านที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจต่อประเทศไทย เปรียบเสมือนศูนย์กลางทางธุรกิจซึ่งเต็มไปด้วยบริษัททั้งไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุนมากมายในพื้นที่ ด้วยพื้นที่ทำเลใจกลางเมือง การเดินทางสะดวกจึงทำให้ประชาชนที่ไหลเวียนในพื้นที่มีทั้งคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่เป็นจำนวนมาก ด้วยความหลากหลายทางเชื้อชาติและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งกลางวันและกลางคืนตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ย่านไม่หลับใหลอันเป็นเอกลักษณ์ของย่านสีลม ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562 ได้มีการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสขยายออกเป็นวงกว้างทั่วโลก ซึ่งเชื้อไวรัสสามารถแพร่จากคนสู่คนได้ด้วยการสัมผัส การผ่านละอองฝอยขนาดเล็ก จึงทำให้สถานที่ที่มีการรวมกลุ่มอาจเป็นสถานที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัส โดยสาเหตุการแพร่ระบาดไม่เพียงแต่เกิดจากสัมผัสใกล้ชิดกันเพียงเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ ความหนาแน่นประชากร สิ่งแวดล้อมและสภาพอากาศอีกด้วย

5.1 การศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม จากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

จากการศึกษาส่งผลกระทบต่อกายภาพพื้นที่ และเศรษฐกิจ สังคม ในย่านสีลม หลังจากการลงสำรวจภาคสนาม พบว่า การระบาดโควิด-19 ได้ส่งผลให้การใช้ประโยชน์อาคารเปลี่ยนแปลงไป ตามการศึกษาข้างต้น สถานประกอบการ สถานบันเทิง และสถานบริการที่มีอยู่เดิมได้มีการปิดตัวลง การยกเลิกพาร์ก. อุทยานฯ ไม่ได้ทำให้ความเป็นย่านกลับมาเหมือนเดิมได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เห็นว่า เป็นข้อจำกัดของการวางผังเมืองกรุงเทพมหานครที่ไม่ได้มีการรองรับสถานการณ์วิกฤตที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากผังเมืองกรุงเทพมหานครที่ผ่านมาไม่ได้มีการคำนึงถึงสถานการณ์วิกฤตจากโรคระบาดที่มีกรณีศึกษาจากโรคไข้หวัดใหญ่เอเซีย (Asian Flu) หรือโรคไข้หวัดใหญ่ (Influenza) 2009 ในส่วนการวางและจัดทำผังเมืองและการกำหนดมาตรการส่งเสริมทางผังเมือง จึงทำให้ย่านสีลมที่เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญมีการเปลี่ยนแปลงจากการไม่ยืดหยุ่นของเมืองและโครงสร้างของรัฐที่ใช้ พาร์ก. อุทยานฯ เข้ามาเป็นตัวแปรที่ทำให้ความเป็นย่านสีลมหายไป ดังนั้น การระบาดโควิด-19 จึงส่งผลกระทบต่อผังเมืองอย่างปฏิเสธไม่ได้ เพราะคนในฐานะผู้ทำกิจกรรมและใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจถูกห้ามหรือถูกควบคุมมากกว่าปกติทำให้ความต้องการใช้พื้นที่ย่านเปลี่ยนไปสามารถสรุปได้ตามในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1

สรุปผลกระทบจากการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ พ.ศ. 2548 กับย่านสีลม

พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ	สิ่งที่เกิดขึ้นกับย่านสีลม	ผลกระทบด้านผังเมือง
การห้ามออก เคหสถาน	<u>ด้านเศรษฐกิจและสังคม</u> - ค่าเดินทางกลับที่พักแพงกว่าสถานการณ์ปกติ - จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาในพื้นที่ลดลงร้อยละ 80	
การปิดสถานที่ เสี่ยง	<u>ด้านกายภาพ</u> - ย่านสีลมมีสถานบันเทิงและสถานบริการมากกว่า 90 ร้านค้า ต้องปิดทั้งหมด - กิจกรรมกลางวันและกลางคืนหยุดชะงัก กิจกรรมในย่านไม่ต่อเนื่อง ย่านสีลมเกิดความเงียบ - กิจกรรมหยุดชะงักชั่วคราว ส่งผลให้สถานประกอบการอื่น ๆ ที่สามารถเปิดบริการได้ต้องปิดสถานที่ตามไปด้วย - เกิดการแข่ง/เช่าสถานที่ - ย่านสีลมเป็นแหล่งธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ผู้คนที่เข้าใช้พื้นที่หันไปใช้การทำงานทางไกล (Work From Home) <u>ด้านเศรษฐกิจและสังคม</u> - รายได้ในย่านสีลมช่วงปิดสถานที่เสี่ยงลดลงร้อยละ 85 เมื่อเทียบกับสถานการณ์ปกติและมีพนักงานถูกพักงาน	- ความเป็นย่านหายไป ช่วงระยะเวลาจากการไม่ต่อเนื่องกิจกรรมในพื้นที่ เนื่องจากย่านสีลมเป็นย่านธุรกิจและการค้า ในขณะที่กลางคืนเป็นย่านท่องเที่ยวและการบริการจึงทำให้น่านไม่เคยหลับไหล แต่การประกาศการปิดสถานที่เสี่ยงทำให้เกิดการชะงัก

ตารางที่ 5.1

สรุปผลกระทบจากการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ พ.ศ. 2548 กับย่านสีลม (ต่อ)

พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ	สิ่งที่เกิดขึ้นกับย่านสีลม	ผลกระทบด้านผังเมือง
การงดและ ชะลอการ เดินทาง	<u>ด้านกายภาพ</u> - จุดบริการสาธารณะในย่านสีลมลดลง เนื่องจากจำนวนผู้ใช้บริการในย่านลดลง - ถนน/ซอยกลางคืนเปลี่ยว อันตราย <u>ด้านเศรษฐกิจและสังคม</u> - จำนวนผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าเข้า-ออกย่านสีลม ปี 2564 ลดลงร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับ ปี 2562	- เกิดการไม่ต่อเนื่องของการเดินทางภายในและภายนอกพื้นที่ เนื่องจากการให้บริการสาธารณะไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน
การห้ามการ รวมกลุ่ม	<u>ด้านกายภาพ</u> - ย่านสีลมมีการจัดกิจกรรมตามเทศกาลทุกปี กลายเป็นอัตลักษณ์ของย่านสีลม ได้หยุดชะงักไป <u>ด้านเศรษฐกิจและสังคม</u> - ไม่มีรายได้ เนื่องจากการปิดประกาศการห้าม การรวมกลุ่มยาวนาน	- ส่งผลให้ไม่มีการใช้บริการพื้นที่สาธารณะ และบริการสาธารณะในย่านสีลม

หมายเหตุ. โดยผู้วิจัย, 2566.

การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ทำให้ย่านสีลมเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของกิจการเพื่อให้เกิดความอยู่รอด รวมไปถึงการเช่า เช่า รื้อถอน หรือย้ายออกไปเช่าพื้นที่ที่ถูกลง ซึ่งทางผังเมืองต้องเล็งเห็นถึงปัญหาตามมาคือการใช้ประโยชน์ที่ดินพาณิชย์กรรมของสีลมยังคงเป็นเหมือนเดิมหรือไม่ หรือจะมีมาตรการอย่างไรเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถกลับเข้ามาบริการพื้นที่ดังเดิม ความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรมและคมนาคมขนส่งทำให้ไม่สามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะในพื้นที่ได้ เป็นผลให้พื้นที่เปลี่ยวอันตราย อาจจะต้องมีการคำนึงถึงความปลอดภัยในย่านมากขึ้น ทั้งนี้ การใช้พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพื่อควบคุมสถานการณ์การระบาดโควิด-19 สามารถทำได้ แต่ต้องไม่เคร่งครัดมากเกินไปจนถึงทำให้ความเป็นย่านหายไปชั่วขณะ

5.2 การศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19

การสัมภาษณ์และจัดทำแบบสอบถามกับตัวแทนภาครัฐ สรุปได้ว่า

1. การระบาดโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อเมืองทั้งเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตของคนและพื้นที่เมือง และการถูกจำกัดการใช้พื้นที่สาธารณะจากการควบคุมอย่างเข้มข้นจากภาครัฐ
2. เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตควรมีมาตรการทางผังเมืองที่ส่งเสริมการออกแบบเมืองให้มีความยืดหยุ่น เช่น ส่งเสริมการใช้พื้นที่กลางแจ้ง ที่เปิดโล่ง ควรถูกนำมาใช้หรือพิจารณาในการวางแผนและจัดทำผังเมืองด้วย
3. การรับมือกับสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ควรมีการกำหนดมาตรการส่งเสริมทางผังเมืองเพื่อช่วยลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความมั่นคงทางด้านอาหารให้กับเมือง
4. พื้นที่สาธารณะในเมืองมีไม่เพียงพอต่อการเว้นระยะห่าง
5. การนำ Smart City เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการเมือง เพื่อให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนด้วยเทคโนโลยี
6. การนำบริการสาธารณะที่ช่วยให้การทำการกิจกรรมในย่านเกิดขึ้นได้อย่างเป็นปกติหรือใกล้เคียง หากมีกรณีฉุกเฉินเกิดขึ้น เพราะจะช่วยส่งเสริมการเข้าถึงย่าน และการบริการทั้งในย่านและบริเวณโดยรอบได้

ด้วยสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ในภาครัฐยังไม่มี การรับมือกับสถานการณ์ที่สามารถทำให้ย่านเกิดการปรับตัวและสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไป ผู้วิจัยจึงนำข้อสรุปตรงนี้ไปเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมในพื้นที่และจากการที่ย่านได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตสู่ข้อเสนอแนะต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับตัวของย่าน

5.3.1 การสนับสนุนให้มีการใช้กฎหมายอื่น ๆ แทนการประกาศใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ

การประกาศบังคับใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ ถือเป็นการประกาศในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือประเทศตกอยู่ภาวะคับขัน ข้อเสนอแนะนี้จะเน้นไปประเด็นกฎหมายที่มีอยู่แล้วนำมาใช้ในสถานการณ์โรคระบาด เพราะ สถานการณ์วิกฤตนี้ไม่ได้อยู่ในสภาวะคับขัน ก่อการร้าย การรบหรือสงครามแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของสุขภาวะในเมือง หากจะมีการบังคับใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ จะต้องมีความฉุกเฉินและร้ายแรงเพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขสถานการณ์นั้น ๆ ต้องเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยการประกาศต้องประกาศไม่เกิน 3 เดือนนับแต่วันประกาศ ในกรณีที่มีความ

จำเป็นต้องขยายระยะเวลาจะต้องให้นายกรัฐมนตรีโดยเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจขยายระยะเวลาออกไปเป็นคราว ๆ คราวละไม่เกิน 3 เดือน หากพิจารณาจากเหตุผลในการขยายเวลาเพื่อระงับยับยั้งการระบาดโควิด-19 แบบกลุ่มก้อนในพื้นที่จำเป็นต้องมีมาตรการเข้มข้นเพื่อยับยั้งการระบาดอย่างรวดเร็วจึงต้องมีการขยายเวลา พรก. ฉุกเฉินฯ ลากยาวถึง 2 ปี 51 วัน และมีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่นายกรัฐมนตรีทำให้การกำหนดมาตรการต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับแต่ละพื้นที่ ดังนั้น หลังการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ 3 เดือน ควรพิจารณาให้มีการใช้กฎหมายอื่นเพื่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและสามารถรองรับความเสี่ยงจากผลกระทบต่อกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมน้อยที่สุด เพื่อที่จะนำไปสู่มาตรการที่ยับยั้งการระบาดได้และย่านได้รับผลกระทบน้อยสามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ

5.3.1.1 คณะทำงานเพื่อนำไปสู่การบริหารแบบบูรณาการ

อำนาจในการตั้งคณะทำงานของ พรก. ฉุกเฉินฯ กำหนดให้มีหน่วยงานพิเศษเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตาม พรก. ฉุกเฉินฯ ประกอบไปด้วย รัฐมนตรีจากทุกกระทรวง พร้อมกับข้าราชการประจำ เช่น ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมควบคุมโรค และอธิบดีกรมการค้าภายใน เป็นต้น ซึ่ง พ.ร.บ. โรคติดต่อ สามารถทดแทนการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ได้ มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตาม พ.ร.บ. และ ครม. ยังสามารถให้อำนาจเพิ่มเติมได้ ที่สำคัญคือขอบเขตการทำงานของคณะกรรมการตาม พ.ร.บ.โรคติดต่อไม่ได้จำกัดแค่ด้านสาธารณสุขเท่านั้น แต่สามารถทำงานในประเด็นที่เป็นผลกระทบจากโรคระบาดและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อไม่ให้เกิดการให้บริการสาธารณะแบบรวมศูนย์ในการให้อำนาจเพียงคนเดียวในสถานการณ์วิกฤต การสื่อสารที่ไม่ดีจากศูนย์กลางจะไม่เกิดการบริการสาธารณะแบบบูรณาการการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการจำเป็นจะต้องมีการถ่ายโอนอำนาจไปให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสถานการณ์วิกฤต ให้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ภาคเอกชน และภาคประชาชน เกิดการกำหนดนโยบายในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ และการวางแผนการดำเนินงานสอดคล้องกัน อีกทั้ง พ.ร.บ. โรคติดต่อ เน้นขับเคลื่อนผ่านคณะรัฐมนตรีร่วมกับคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติ ก็เพียงพอและครอบคลุมหน่วยงานสำคัญในการจัดการสถานการณ์โควิด-19 เพราะครอบคลุมตั้งแต่ปลัดกระทรวงสำคัญในการจัดการโรครวมถึงคณะรัฐมนตรีก็สามารถประสานงานข้ามกระทรวงได้ โดยไม่ต้องใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ เพิ่มอำนาจฝ่ายความมั่นคงที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาโควิดโดยตรง ที่สำคัญคือ คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติยังมีสัดส่วนของผู้แทนองค์กรการแพทย์ 4 คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการสาธารณสุขและการควบคุมโรคอีก 4 คน ซึ่งน่าจะตอบโจทย์การจัดการวิกฤตโรคติดต่อได้ดีกว่าคณะกรรมการ ศบค. ที่ใช้ความมั่นคงนำสาธารณสุขในปัจจุบัน

5.3.1.2 การห้ามออกนอกเคหสถาน (เคอร์ฟิว)

พ.ร.บ. โรคติดต่อ มาตรา 34 ให้อำนาจเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อสั่งผู้ที่เป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่อต้องกักตัวตามสถานที่กำหนด อีกทั้ง ยังห้ามบุคคลใดออกจากสถานที่เว้นแต่ได้รับอนุญาต ซึ่งพ.ร.บ.โรคติดต่อจะไม่มีอำนาจประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ แต่สามารถสั่งให้ผู้สัมผัสโรคหรือเป็นพาหะกักตัวในสถานที่ที่กำหนดแทนได้ โดยบังคับใช้เป็นรายกรณี ซึ่งมีข้อดีคือเป็นการจำกัดเสรีภาพอย่างเจาะจงมากกว่า เพราะการใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ ที่ได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างในพื้นที่

5.3.1.3 การปิดสถานที่เสี่ยง

จากข้อกำหนดตาม พรก. ฉุกเฉินฯ ที่เกี่ยวกับการปิดสถานที่หลายครั้ง จะมีการอ้างอิงถึงอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ตาม พ.ร.บ. โรคติดต่อ เนื่องจาก ในมาตรา 35 กำหนดให้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจสั่งปิดสถานที่ต่าง ๆ ได้ เช่น ตลาด สถานที่ประกอบ สถานที่บันเทิง สถานที่บริการ โรงงาน สถานที่ชุมนุมชน โรงมหรสพ สถานศึกษา เป็นต้น สำหรับ พรก. ฉุกเฉินฯ นั้น ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีเป็นเพียงแค่สั่งห้ามเข้าไปอยู่ใน “สถานที่ใด ๆ” แต่ไม่ได้สั่งปิดกิจการหรือกิจกรรม ซึ่งคำสั่งที่ผ่านมามีอำนาจตาม พ.ร.บ. โรคติดต่อเป็นหลัก ให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดออกคำสั่งได้โดยยึดเขตจังหวัดเป็นศูนย์กลางภายใต้คณะทำงานระดับจังหวัดที่มีความใกล้ชิดคุ้นเคยในพื้นที่ ซึ่งที่ผ่านมามีอำนาจ พรก. ฉุกเฉินฯ แต่การสั่งปิดสถานที่ก็มักอาศัยอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดตาม พ.ร.บ. โรคติดต่อ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดอยู่แล้ว

ที่ผ่านมารัฐบาลใช้ความจำเป็นของการใช้ พรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อระงับยับยั้งการระบาดโควิด-19 และควบคุมการแพร่ระบาดแต่กฎหมายพิเศษนี้ไม่ได้ช่วยให้จัดการวิกฤตดีขึ้นในสถานการณ์ที่ประกาศใช้ก็ยังมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นทุกวัน ในขณะที่เดียวกันสภาพเศรษฐกิจและสังคมในย่านกลับถดถอยลง อีกทั้งยังลิดรอนสิทธิของประชาชนมาเป็นเวลานานก็อาจถึงเวลาต้องมองหาทางเลือกที่ดีกว่า ดังนั้น เมื่อรัฐบาลยังมีกฎหมายอื่นที่สามารถทดแทนได้โดยไม่ต้องต่อขยายระยะเวลาเป็นเวลานานจึงควรมีการเลิกบังคับใช้ พรก.ฉุกเฉินฯ เพราะทุกพื้นที่ต้องอยู่ภายใต้มาตรการเดียวกันโดยไม่จำเป็น นำไปสู่การดำเนินชีวิต การทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ พื้นที่สาธารณะ และการเดินทางคมนาคมยังสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันสถานการณ์วิกฤตกำลังจะกลับเข้าสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบบูรณาการต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตใหม่ในอนาคต ซึ่งจะนำมาช่วยในการจัดการกับเมืองและย่านในการแก้ไขปัญหา การรับมือ และการปรับตัวในช่วงสถานการณ์วิกฤตได้ตรงจุด รัฐบาลสามารถนำเครื่องมือทางกฎหมายมาใช้เป็นเครื่องมือในการรับมือกับสถานการณ์วิกฤตได้ โดยนำมาประสานการทำงานกับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นต่าง ๆ ให้มากขึ้น หากมีการทำงานได้อย่างมีระบบและเชื่อมโยงความร่วมมือและการบูรณาการ การทำงานร่วมกันก็สามารถพัฒนาเมืองให้เกิดการปรับตัว พื้นฟู และยั่งยืนได้

5.3.2 การปรับตัวของย่านผ่าน Urban Recovery

ย่านสีลม ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตทั้งโรคระบาดและผลจาก พรก.ฉุกเฉินฯ ที่ส่งผลให้ย่านเศรษฐกิจของเมืองหายไปชั่วคราว จะเห็นว่าย่านเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจเมือง เพื่อให้ย่านสามารถรับมือกับสถานการณ์ได้ในอนาคตและสามารถปรับตัวได้ ผู้วิจัยจึงสนับสนุนการปรับตัวของย่านผ่าน Urban Recovery ที่เน้นการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากย่านได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจนเกิดความเปราะบางเชิงพื้นที่ เศรษฐกิจ และสังคม การสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานท้องถิ่นและผู้คนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ภาคส่วนเพื่อให้เกิดการบูรณาการของภาครัฐ จำเป็นต้องสนับสนุนการให้บริการของเทศบาลและสามารถติดตามและวางแผนความต้องการของประชาชน ด้วยเครื่องมือที่สามารถเข้าไป (1) ดูดซับและตอบสนองต่อความการทันที (Absorptive, Responding to Immediate Needs) (2) เกิดการปรับตัวและการตอบสนองในระยะกลางและการฟื้นตัว (Adaptive, Medium-term Response and Recovery) ผ่านกรอบการสนับสนุนการฟื้นฟูเมืองที่ยืดหยุ่นของ UN-HABITAT For a Better Urban Future ดังตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2

แผนภาพกรอบการทำงาน Urban recovery

Urban Recovery Framework	สิ่งที่ควรทำ	สิ่งที่ได้จากการศึกษา
วิเคราะห์ Analysis	- สถานการณ์ปัจจุบัน - ข้อมูลทั่วไปของเมือง - ความต้องการของประชาชน - นโยบายการพัฒนาในพื้นที่	มุมมองทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ผ่านบริบทสถานการณ์วิกฤต เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปพื้นที่ที่เกิดจากความเครียดของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในสถานการณ์วิกฤต
การวางแผนแบบมีส่วนร่วม Participatory Planning	- การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบ	- หน่วยงานท้องถิ่น - ภาคประชาชน - ภาคเอกชน - ผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้การจัดลำดับของปัญหาที่เกิดขึ้นในย่านสู่การวางแผนการดำเนินการต่อไป
การดำเนินการ implementation	- แผนดำเนินการ - ระยะสั้น - ระยะกลาง - ระยะยาว	- มาตรการการดูดซับ (Absorptive measures) - มาตรการการปรับตัว (Adaptive measures) - มาตรการเปลี่ยนแปลง (Transformative-measures)
การติดตาม Monitoring	การประเมินผลกระทบ	- ประเมินผลกระทบ - ประเมินการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจ

หมายเหตุ. จาก UN-HABITAT For a Better Urban Future. 2021. ปรับปรุงโดยผู้วิจัย, 2566.

5.3.2.1 การวิเคราะห์บริบทของพื้นที่

เพื่อให้เกิดรับมือกับสถานการณ์วิกฤตจะต้องรับรู้ถึงผลกระทบที่ได้รับจากชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในย่านทั้งหมด การประเมินความเสี่ยงในพื้นที่ และจัดลำดับความสำคัญในการดำเนินการต่อไป ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตจำเป็นต้องวิเคราะห์เมืองในขั้นตอนแรกจะต้องวิเคราะห์บริบทพื้นที่ข้อมูลทั่วไปและความต้องการของประชาชนโดยการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานท้องถิ่นและชุมชน รวมไปถึงข้อมูลของนโยบายการพัฒนาในพื้นที่ โดยจะทราบจากการวิเคราะห์มุมมองทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ผ่านบริบทสถานการณ์วิกฤต

1. สภาพทั่วไปของพื้นที่ ได้แก่ กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ประชากร การใช้ประโยชน์ที่ดิน การใช้ประโยชน์อาคาร กิจกรรมของย่าน โครงสร้างพื้นฐาน
2. สถานการณ์วิกฤตที่เคยเกิดขึ้น และสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันว่าส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นที่อย่างไร

3. นโยบายการพัฒนาพื้นที่และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านเศรษฐกิจ

5.3.2.2 การวางแผนแบบมีส่วนร่วม

ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตจะต้องมีการจัดลำดับถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 และการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ได้ส่งผลให้กิจกรรมของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ (New Normal) ทำให้ความต้องการของการใช้พื้นที่สาธารณะ พื้นที่สีเขียว พื้นที่โล่ง รวมไปถึงพื้นที่กิจกรรมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ปัญหาของย่านสลัมคือยังไม่มีพื้นที่สาธารณะที่สามารถรองรับและเปลี่ยนแปลงได้ในสถานการณ์วิกฤต จึงต้องมีการร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อวางแผนแบบการปรับตัวแบบมีส่วนร่วมในขั้นต่อไป

5.3.2.3 การดำเนินการ สู่การการปรับตัวระดับย่านในระยะสั้น กลาง ยาว

(1) ระยะสั้นหรือมาตรการการดูดซับ (Absorptive measures)

เป็นมาตรการที่ช่วยลดผลกระทบในระยะสั้น

1. การออกแบบการสื่อสารโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ควรคำนึงถึงความต้องการและความรู้สึกของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงอย่างเนื่อง

2. Build Back Better แผนการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อเยียวยารายได้ของแรงงานในระยะสั้น ด้วยการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือร้านอาหารขนาดย่อม อย่างกรณีสหรัฐอเมริกาสามารถให้เปิดร้านอาหารหรือธุรกิจเข้ามาลงทะเบียนเพื่อรับเงินอุดหนุน และไม่จำเป็นต้องคืนหากใช้ในการจ่ายค่าเช่า เงินเดือนพนักงานเป็นต้นทุนซื้อสินค้า หรือใช้ในการซ่อมแซม ซึ่งนำมาปรับใช้กับย่านสลัมได้หากมีการ

(2) ระยะกลางมาตรการการปรับตัว (Adaptive measures) เพื่อ

เสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นในย่านเศรษฐกิจ จำเป็นจะต้องมีการทำงานร่วมกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่เพื่อระบุทางเลือกในการเงินและกำหนดออกมาเป็นนโยบาย เช่น ภาษีและใบอนุญาตที่สามารถกระทำได้ในสถานการณ์วิกฤต เป็นการเพิ่มโอกาสในตลาดแรงงาน ด้วยนโยบาย รวมไปถึงมาตรการทางผังเมือง โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น นำไปสู่การวางแผนปรับตัวผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในย่าน เจ้าหน้าที่หน่วยงาน และชุมชน ด้วยการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบ โดยคำนึงถึงความต้องการเชิงระบบและวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูเมืองซึ่งจะเน้นการบริหารจัดการเมืองและเศรษฐกิจเมือง และความต้องการประชาชนเป็นส่วนใหญ่ รวมไปถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อขึ้นนำเครื่องมือทางผังเมือง โครงสร้างพื้นฐาน การเตรียมการรับมือสถานการณ์วิกฤตอื่นในอนาคต

(3) ระยะเวลามาตรการเปลี่ยนแปลง (Transformative measures)

1. ภาครัฐสามารถที่จะปรับปรุงนโยบาย หรือกำหนดมาตรการเยียวยา และฟื้นฟูให้มีความเหมาะสมมากขึ้นทั้งในภาควิชาการและในภาคปฏิบัติ ที่มีความทันต่อสถานการณ์
2. รัฐบาลมีข้อสรุปบทเรียนในการรับมือกับปัญหาอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ในอนาคต ทำให้ประเทศมีความมั่นคงต่อภัยในลักษณะคล้ายคลึงกันมากยิ่งขึ้น และเกิดการสั่งสมความรู้และเครือข่ายวิชาการในสังคมไทยเพื่อรับมือเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันในอนาคต

5.3.2.4 การติดตาม Monitoring เป็นเครื่องมือในการติดตามการปรับตัวเมือง โดยรวม

(1) ควรมีการติดตามผลกระทบของการเข้าถึงที่อยู่อาศัย บริการขั้นพื้นฐาน ความปลอดภัย ซึ่งย่านสีลมอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเขตบางรัก ซึ่งสำนักงานเขตบางรักควรมีการติดตามผลกระทบและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ด้วยอำนาจประกาศ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 49) ข้อ 27

(2) ควรมีการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในย่านและการร่วมมือกันกับทุกภาคส่วน จากการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่ต้องมีการแก้ไขในย่านเศรษฐกิจ คือการฟื้นตัวของภาคธุรกิจและการค้าในพื้นที่ ในสถานการณ์วิกฤตมีการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจในย่านด้วย Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) เป็นโครงการความร่วมมือของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และกระทรวงสาธารณสุขโดยกรมควบคุมโรค กรมอนามัย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สำนักงานเขตจะต้องตรวจสอบสถานประกอบการหรือกิจการที่ได้รับอนุญาต ให้เปิดบริการตรวจสอบ และสัญลักษณ์ SHA เป็นตัวการส่งเสริมเศรษฐกิจในย่าน ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ

5.3.3 การสนับสนุนการปรับพื้นที่สาธารณะในย่าน

การสนับสนุนการปรับพื้นที่สาธารณะในย่าน ด้วยมาตรการทางผังเมือง สามารถช่วยเตรียมย่านให้พร้อมรับมือกับโรคระบาด และทางเลือกหนึ่งสำหรับการแก้ปัญหา คือ การปรับเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะในย่าน ซึ่งการลดการเคลื่อนไหวในสถานการณ์วิกฤตเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำนักงานบริษัทเลือกที่จะดำเนินการ แต่ย่านสีลมต้องมีการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานพื้นที่สาธารณะในช่วงสถานการณ์วิกฤต เนื่องจากการจำกัดการเข้าถึงบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของประชาชนนอกพื้นที่ที่อยู่อาศัยการพึ่งตนเองบางส่วนผ่านกิจกรรมเศรษฐกิจในเมือง จากการส่งเสริมให้ย่านรับมือกับสถานการณ์วิกฤตโดยเน้นเศรษฐกิจและสังคมแล้ว การปรับพื้นที่สาธารณะในย่านจะเป็นการปรับตัวผ่านมาตรการทางผังเมืองที่ส่งเสริมการใช้พื้นที่สาธารณะ พื้นที่โล่ง และพื้นที่กลางแจ้ง

เนื่องจากย่านสีลมเป็นหนึ่งในย่านที่มีการกระจุกตัวของเศรษฐกิจเมืองที่สำคัญ เมื่อเกิดการระบาดโควิด-19 และการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ทำให้ภาคเอกชนมีนโยบายการทำงานทางไกล (Remote Working) เป็นรูปแบบการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานสามารถทำงานที่ไหนก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นที่พักอาศัยหรือ Co-Working Space ก็ตาม ในพื้นที่ศึกษามีอาคารสำนักงานมากกว่า 47 อาคาร และยังมีบริษัทย่อยอยู่ในอาคารสำนักงานเหล่านั้น จึงเป็นที่มาให้ผู้เข้าใช้บริการย่านสีลมน้อยลง รวมไปถึงการมีสถานการณ์วิกฤตแบบนี้ทำให้นักท่องเที่ยวหายไปอีกด้วย จากการศึกษาสภาพพื้นที่พบว่า ย่านสีลมต้องขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจที่เป็นผู้คนจากพนักงานออฟฟิศ แรงงาน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในย่าน (ดังตารางที่ 4.5) จะเห็นว่า ในสถานการณ์ปกติรายได้ที่มีการหมุนอยู่ในพื้นที่มากกว่ารายได้ในสถานการณ์วิกฤติ ร้อยละ 85 เนื่องจากสีลมไม่มีการปรับตัวเชิงกายภาพพื้นที่ แต่มีการปรับตัวในด้านธุรกิจแทนโดยใช้บริการเดลิเวอรี่เข้ามาพ่วงมาเศรษฐกิจของสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งมีปัญหาตามคือที่จอดรถ เมื่อไม่มีผู้คนเข้าใช้บริการย่านสีลมเป็นเวลานานความเป็นย่านสีลมจึงค่อย ๆ หายไป

สาเหตุที่ต้องให้ย่านมีการสร้างหรือการปรับเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะ (Public Space) เพราะ (1) การระบาดใหญ่ของโควิด-19 และการจำกัดการเคลื่อนไหวได้เปลี่ยนความสัมพันธ์ของประชาชนที่มีต่อท้องถนน พื้นที่สาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ พื้นที่สาธารณะอย่างชัดเจนต้องเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองต่อไวรัส (2) ปริมาณการใช้นานพาหนะบนท้องถนนลดลงอย่างมาก และปริมาณผู้โดยสารในการขนส่งสาธารณะลดลง ซึ่งในหลายเมืองมีการจัดสรรพื้นที่ถนนจากรถยนต์เป็นการชั่วคราวหรือถาวรเพื่อให้มีพื้นที่มากขึ้นสำหรับจักรยานและผู้คนในการเดินไปมาอย่างปลอดภัย (3) พื้นที่สาธารณะจำเป็นต้องใช้งานได้หลากหลายและปรับเปลี่ยนได้ สามารถตั้งตลาดขายอาหารชั่วคราวในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น บริเวณที่จอดรถ บริเวณทางเท้า หรือพื้นที่เล็กๆ ในละแวกใกล้เคียง การใช้ถนนและพื้นที่ร่วมกันสามารถทำให้เกิดการขายของตามท้องถนนในบางวันหรือเวลาของวัน หรือจัดเป็นกิจกรรมยามว่าง

ย่านสีลมเป็นย่านเศรษฐกิจที่สำคัญทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องของพื้นที่สาธารณะ จำพวกพื้นที่โล่ง พื้นที่กิจกรรม พื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ เมื่อเกิดการระบาดโควิด-19 ผู้คนเริ่มการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยการอยู่ห่างกันให้มากที่สุดหรือเป็นในระยะ 2 เมตร ซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก็ยังสามารถติดต่อกันได้ จึงเกิดการประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ด้วยข้อกำหนด ข้อห้าม และข้อปฏิบัติที่ได้ศึกษามา ทำให้ประชาชนออกมาใช้พื้นที่นอกบ้านน้อยลงความต้องการพื้นที่สวนสาธารณะมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าย่านสีลมไม่สามารถนำพื้นที่ไปสร้างเป็นพื้นที่สวนได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ย่านเศรษฐกิจที่ดินจึงมีมูลค่าสูง ดังนั้น ควรมีการสนับสนุนให้ย่านสีลมนำพื้นที่ถนนสายรองและสายย่อยเป็นพื้นที่สาธารณะ โดยการเปลี่ยนเป็นพื้นที่ถนนเป็นพื้นที่ไว้สำหรับร้านค้า ไว้สำหรับขนส่งอาหาร ไว้เป็นพื้นที่กิจกรรมคนเมือง เพื่อให้เกิดการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่า

และสร้างมูลค่าให้กับสถานประกอบการ สถานบริการ และสถานบันเทิงในย่านได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการปิดสถานที่เสี่ยง

ดังนั้น ควรมีการสนับสนุนให้มีการวางนโยบายร่วมกันระหว่างการวางผังเมือง การพัฒนาชุมชน สถาปัตยกรรมของย่าน และสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการสร้างหรือปรับเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะในระดับทางเดินเท้าและถนนให้ใช้เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นพื้นที่สำรองเพื่อใช้ในการรับมือสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ การใช้พื้นที่สาธารณะในการปรับตัวเป็นมาตรการที่จะสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ ซึ่งกิจกรรมในย่านสามารถดำเนินการได้ต่อโดยไม่ต้องหยุดหรือปิดกิจกรรม โดยจะต้องมีหลักการรักษาความปลอดภัยจากการระบาดโควิด-19

ตารางที่ 5.3

การปรับเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะย่านสีลมในสถานการณ์วิกฤต

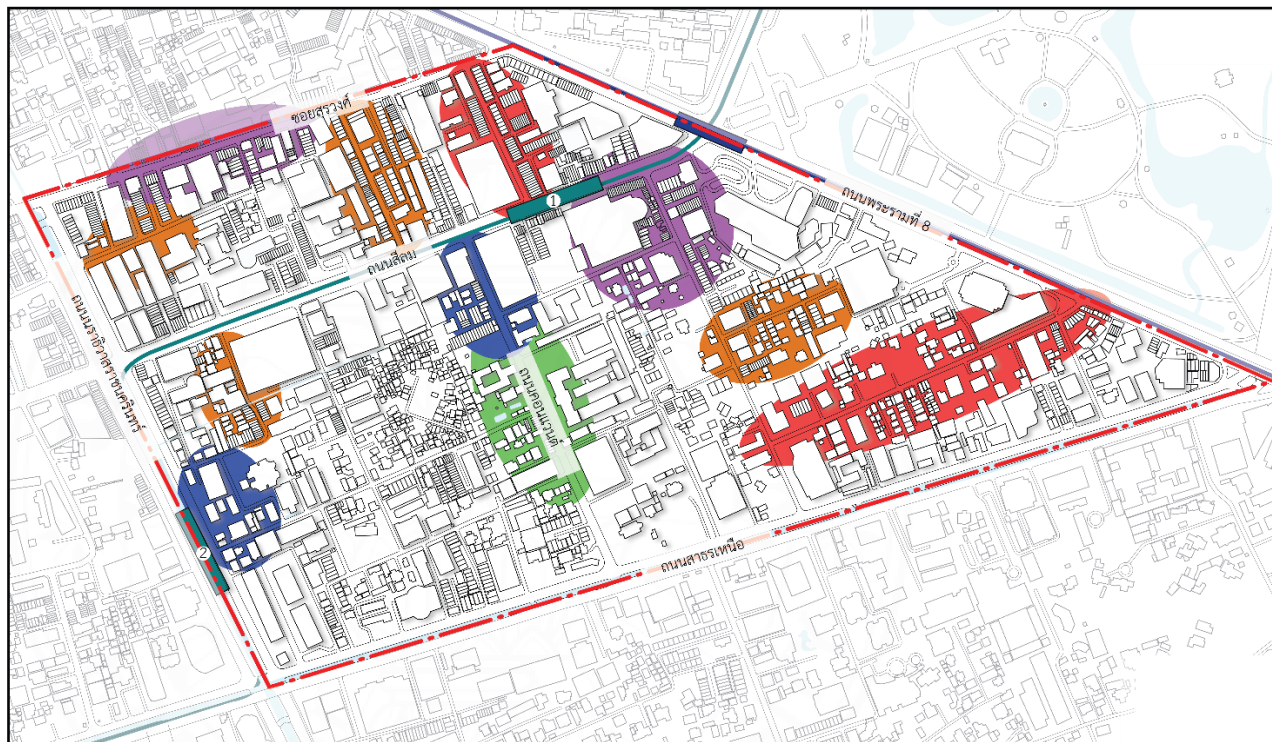
	รายละเอียด	กรณีศึกษาต่างประเทศ	สนับสนุนการเปลี่ยนพื้นที่ ย่านสีลม
Pick-up & Delivery Zone	- เป็นการเปลี่ยนพื้นที่จอดรถริมทางหรือทางเดินเท้าให้เป็นโซนรับหรือส่งของเพื่อรองรับสถานประกอบการ เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ เป็นต้น - ควรเป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของสถานประกอบการจำนวนมาก	- Raleigh, NC, USA ได้กำหนดเขตการรับส่งสินค้าชั่วคราวบริเวณริมถนน โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ร้านอาหาร - Seattle, WA, USA ได้เปลี่ยนพื้นที่จอดรถใกล้กับสถานประกอบการร้านอาหารให้เป็นโซนรับและส่งของสำหรับลูกค้าและพนักงาน Delivery - Alexandria, VA, USA ได้ใช้ป้ายชั่วคราวเพื่อกำหนดโซนรับสินค้านอกสถานที่ให้บริการอาหาร เพื่อให้ลูกค้าและพนักงานจัดส่งสามารถเข้าถึงได้สะดวก	- ถนนสีลม - ถนนสุรวงศ์ - ซอยจริยะ - ซอยศาลาแดง 1
Outdoor Dining Zone	- เป็นพื้นที่สำหรับการรับประทานอาหารกลางแจ้ง เพื่อให้ร้านอาหารสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดการเว้นระยะห่างได้ โดยที่ร้านอาหารสามารถดำเนินการได้ต่อ - ควรเป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของสถานประกอบการร้านอาหาร คาเฟ่ - ใช้พื้นที่ถนนหรือทางเดินเท้าหรือพื้นที่จอดรถในเมือง	- Vilnius, Lithuania ได้ให้พื้นที่สาธารณะ 18 แห่ง รวมทั้งจัตุรัสคาธิดรัลกลาง เปิดให้เป็นร้านคาเฟ่และร้านอาหารกลางแจ้ง เพื่อให้ธุรกิจดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง และจะเปิดต่อในช่วงฤดูร้อน - Chicago, IL, USA ถนนบรอดเวย์เป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับคนเดินเท้า จึงมีการเปลี่ยนพื้นที่จอดรถเป็นพื้นที่นั่งกลางแจ้งสำหรับร้านอาหาร - Milan, Italy ได้กำหนดพื้นที่รับประทานอาหารกลางแจ้งโดยปรับเปลี่ยนจากพื้นที่จอดรถ	- ถนนคอนแวนต์ - ถนนนราธิวาสราชนครินทร์ 3 - ซอยจริยะ - ซอยศาลาแดง 1

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

การปรับเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะย่านสีลมในสถานการณ์วิกฤต

	รายละเอียด	กรณีศึกษาต่างประเทศ	สนับสนุนการเปลี่ยนพื้นที่ ย่านสีลม
Market Zone	- เป็นการจัดสรรพื้นที่ถนนเพื่อให้ตลาดสามารถดำเนินการได้ - ควรกำหนดแผนผังและระยะห่างที่ปลอดภัยสำหรับแผงขายของและเส้นทางการเดินจับจ่ายตลาดตามแนวทางการเว้นระยะห่างทางกายภาพในท้องถิ่น - ใช้พื้นที่ที่มีตลาดอยู่แล้วจัดระเบียบใหม่	- Kalaw, Myanmar ใช้สีเพื่อระบุตำแหน่งแผงขายของในตลาด แบ่งแยกระหว่างผู้ค้าและลูกค้าสามารถจับจ่ายซื้อของได้อย่างปลอดภัย - Goiânia, Brazil ดำเนินโครงการนำร่อง "Safe Fairs" โดยสนับสนุนให้เป็นตลาดเปิดและดำเนินการตามแนวทางขององค์การอนามัยโลกเพื่อหลีกเลี่ยงการแพร่ระบาด	- ถนนพัฒนาพงศ์ 1 - ซอยนราธิวาสราชนครินทร์ 1 - ซอยยมราช - ซอยสีลม 5
Open/Play Street Zone	- เป็นการพื้นที่ถนนให้มีพื้นที่กิจกรรมทางกายภาพ - ควรเป็นถนนที่มีผู้คนอาศัยอยู่ในปริมาณน้อย หรือเป็นถนนที่มีสถานประกอบการร้านอาหาร/ร้านค้าปลีกในท้องถิ่นและมีรถผ่านน้อย	- Brooklyn, NY, USA ใช้ถนนโล่ง ๆ ในบรู๊คลินและเขตอื่น ๆ ของนิวยอร์กซิตี้เป็นพื้นที่สำหรับคนเดินถนนในการรวบรวมและออกกำลังกาย - Brasilia, Brazil มีการเปิดถนนสำหรับคนเดินเท้าและนักปั่นจักรยานในวันอาทิตย์ - Berlin, Germany มีการห้ามใช้รถบนถนนหลายสายเพื่อสร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรมของประชาชนและการพบปะกัน	- ถนนคอนแวนต์

หมายเหตุ. จาก Streets for Pandemic Response & Recovery, NACTO 2563, ปรับปรุงโดยผู้วิจัย, 2566.

บริเวณถนนสีลมและถนนสุรวงศ์ เพราะเป็นบริเวณที่มีสถานประกอบการ สถานบริการอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อเกิดการระบาดโควิด 19 บริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่มีร้านใช้บริการ Delivery มากที่สุด ดังนั้น ควรมีการจัดพื้นที่ให้เป็นระเบียบในพื้นที่ย่านด้วยการจัดให้เป็นพื้นที่รับส่งอาหารในย่าน

บริเวณห้างนาคอนแวนต์เชื่อมกับถนนสีลม และถนน
นราธิวาสราชนครินทร์ 3 ในช่วงการระบาดโควิด-19
ยังมีผู้คนเข้าใช้บริการอยู่ เช่น แรงงาน พนักงาน
ที่ต้อง Onsite ส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารริมถนนและ
ร้านค้าที่ อีกทั้งสามารถเข้าถึงได้สะดวกทั้งขนส่ง
สาธารณะ MRT/BTS และรถยนต์ส่วนตัว จากการที่
อยู่ติดกับถนนสายหลักของพื้นที่ หากมีการปรับ
เปลี่ยนเป็นพื้นที่รับประทานอาหารกลางแจ้งจะ
สามารถเพิ่มการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

บริเวณช้อปปิ้งและช้อปปิ้งศาลาแดง 1 เพราะมีสถานประกอบการ ร้านอาหารและคาเฟ่จำนวนมาก และสามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้ง MRT/BTS จะเห็นได้ว่า ออโบนีย์อยู่ใกล้กับจุดเชื่อมต่อการเดินทางที่สำคัญของทั้งนี้ และช้อปปิ้งศาลาแดง 1 สามารถเข้าถึงทั้งถนนสายหลัก 2 เส้น คือถนนสาทรเหนือและถนนพระรามที่ 8 อีกทั้งยังเชื่อมต่อกับสวนลุมพินีนอกพื้นที่ได้ง่าย เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อกับย่านอื่นๆ นอกพื้นที่ได้

บริเวณถนนพหลโยธินที่ 1 ขอยกรักษาสาธารณสุขที่ 1
 ขอยกรักษา 5 เดิมบริเวณที่มีตลาด
 ทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อเกิดการระบาดโควิด 19
 ทำให้พื้นที่ตลาดต้องปิดตัวลง เนื่องจากข้อกีดกัน
 ที่เข้มงวดและผู้คนข้างข้างน้อยลง หากมี
 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ตั้งแจ้งให้พื้นที่ที่รับสภาพ
 และพื้นที่ที่พบปะอาหารกลางวันในบริเวณดังกล่าว
 จะทำให้พื้นที่ตลาดเดิมจะเป็นจุดเชื่อมต่อกิจกรรม
 ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดในย่าน และเกิดการต่อเนื่อง
 ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

บริเวณถนนคอนกรีต เป็นถนนที่มีความสำคัญ
เชื่อมระหว่างถนนสิลมและถนนสารเหนือ และ
มีจำนวนผู้คนเข้าใช้ถนนคอนกรีตในช่วงสถาน
การณ์วิกฤตน้อยที่สุดในบรรดาถนนสายหลัก
และสายรอง อีกทั้ง มีสถานประกอบการและ
สถานศึกษา เป็นโรงเรียนควบแต่อยู่บริเวณ
ถนนสายนี้อีกด้วย ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมต่อระหว่าง
พื้นที่กิจกรรมกับพื้นที่โรงเรียน ซึ่งเหมาะสม
การให้ถนนคอนกรีตเป็นพื้นที่กิจกรรมในย่าน

ภาพที่ 5.1 พื้นที่สนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนพื้นที่ย่านสีลมในสถานการณ์วิกฤต. โดยผู้วิจัย, 2566.

รายการอ้างอิง

วิทยานิพนธ์

วิมลศรี ลิ้มธนากุล. (2537). *ผลกระทบจากระบบเมืองสมัยใหม่ที่มีต่อระบบย่านของคนในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, สาขามานุษยวิทยา.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กระทรวงคมนาคม. (2564). *สถิติปริมาณผู้โดยสารระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกสายสถานี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2565, จาก <https://datagov.mot.go.th/th>
- นัชชา เกิดอินทร์. (2564). *มาตรการการเยียวยาของรัฐต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/250385>
- พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2552). *การใช้สิทธินัดหยุดงานกับบริการสาธารณะ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2564, จาก <http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1396>
- พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2552). *หลักการให้บริการสาธารณะ “Public service”*. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2564, จาก <https://prachatai.com/journal/2009/10/26384>
- วิจิตรบุษบา มารมย์. (2563). *ซีรีย์บทความการปรับตัวใช้แนวคิดพลวัต*. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.urbanfuturestu.com>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *พรก. การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.nsc.go.th/category/soe/>
- ILaw. (2563). *เปรียบเทียบมาตรการรับมือโควิดของไทย กับของชาวโลก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566, จาก <https://ilaw.or.th/node/5644>
- ILaw. (2563). *ยกเลิก พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ได้ มีกฎหมายทดแทน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2566, จาก <https://ilaw.or.th/node/5671>

Electronic Medias

- Abdullah, M., Dias, C., Muley, D., and Shahin, M. (2020). *Exploring the impacts of COVID-19 on travel behavior and mode preferences*. Retrieved January 20, 2022, from <https://doi.org/10.1016/j.trip.2020.100255>
- Anna Walnycki. (2020). *A framework for a transformative urban recovery*. Retrieved January 20, 2022, from <https://www.iied.org>
- City of Santa Monica. (2020). *City Council Approves Zoning Changes to Expedite Business Recovery Citywide*. Retrieved January 20, 2022, from <https://www.santamonica.gov>
- Golam Rasul. (2020). *A Framework for Improving Policy Priorities in Managing COVID-19 Challenges in Developing Countries*. Retrieved September 4, 2022, from <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2020.589681/full>.
- ISOCARP. (2020). *Post COVID-19 Urbanism*. Retrieved June 16, 2022, from <https://isocarp.org/post-covid-19-urbanism/>.
- Kaushal, J., and Mahajan, P. (2021). *Asia's Largest Urban Slum-Dharavi: A Global Model for Management of COVID-19*. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.103097>
- Matthew White. (2020). *FUTURE CITIES SERIES: HOW PLANNING AND ZONING RULES CAN DRIVE POST-COVID DEVELOPMENT*. Retrieved June 3, 2023, from <https://www.herbertsmithfreehills.com>
- Mathijs de Haas. (2021). *How COVID-19 and the Dutch 'intelligent lockdown' change activities, work and travel behaviour: Evidence from longitudinal data in the Netherlands*. Retrieved June 3, 2023, from <https://www.sciencedirect.com>
- Michele Vianello. (2021). *Urban planning after COVID-19 Supporting a global sustainable recovery*. Retrieved June 3, 2023, from <https://www.rtpi.org.uk>
- NACTO. (2020). *Streets for Pandemic Response & Recovery*. Retrieved June 3, 2023, from <https://nacto.org>

- Sharifi, A., and Khavarian-Garmsir, A. R. (2020). *The COVID-19 pandemic: Impacts on cities and major lessons for urban planning, design, and management*. Retrieved June 3, 2023, from <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.142391>
- Stoop, N., Desbureaux, S., Kaota, A., Lunanga, E., and Verpoorten, M. (2021). *Covid-19 vs. Ebola: Impact on households and small businesses in North Kivu*. Retrieved January 22, 2023, from <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105352>
- UN-Habitat. (2020). *UN-Habitat Guidance on COVID-19 and Public Space*. Retrieved June 3, 2023, from <https://unhabitat.org>
- UN-Habitat. (2022). *URBAN RECOVERY FRAMEWORK*. Retrieved January 22, 2023, from https://unhabitat.org/sites/default/files/2022/04/un-habitat_urf_advocacy_note_march_2022_1.pdf
- UN-Habitat. (2022). *UN Research Roadmap for the COVID-19 Recovery*. Retrieved January 22, 2023, from <https://www.un.org>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานภาครัฐ: สำนักงานเขตบางรักสลิ้ม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ใช้เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรการผังเมืองมหาบัณฑิต ในวิชา ผ.ม. 803 วิทยานิพนธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมจากการประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 2) ศึกษาการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 3) เสนอแนวทางการปรับตัวของย่าน

ย่านสลิ้ม กรุงเทพมหานคร เป็นย่านที่มีความสำคัญทางธุรกิจและการท่องเที่ยว ทั้งกลางวันและกลางคืน เมื่อเกิดสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เป็นโรคระบาดที่มีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและไม่ทันตั้งตัว ประเทศไทยจึงได้ยกระดับการป้องกันโดยประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 หรือ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 – 30 กันยายน 2565 ในระยะเวลา 2 ปี 51 วัน ซึ่งกำหนดให้กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด ส่งผลกระทบต่อให้ย่านสลิ้มมีข้อห้ามและข้อปฏิบัติในการทำกิจกรรมในพื้นที่ ได้แก่ การสั่งปิดสถานที่เสี่ยง จำพวกสถานบริการ สถานบันเทิง สถานประกอบการกลางแจ้ง สถานีขนส่งสาธารณะ การห้ามจัดกิจกรรมการรวมกลุ่ม และการจำกัดจำนวนผู้บริโภคในสถานประกอบการ เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า การประกาศ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ ดังกล่าว ส่งผลให้ 1) กิจกรรมในย่านต้องหยุดชะงัก เกิดการปิดสถานที่ การเช่าและเช่าอาคารจำนวนมาก ทำให้ย่านเศรษฐกิจหายไปชั่วคราว เนื่องจากการไม่ต่อเนื่องของกิจกรรมในพื้นที่ 2) รายได้ในแต่ละประเภทกิจกรรมลดน้อยลง เนื่องจากการลดลงของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และ 3) ความไม่สะดวกในการเดินทางเข้า – ออกพื้นที่ เนื่องจากการปรับเวลาและการให้บริการของขนส่งสาธารณะลดลง เป็นต้น จากการสำรวจหลังการยกเลิก พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ ย่านสลิ้มยังคงมีสถานการณ์ไม่ต่างจากที่ผ่านมา หากในอนาคตมีสถานการณ์ที่ต้องใช้ประกาศ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ อาจทำให้ความเป็นย่านเศรษฐกิจหายไปชั่วคราวอีกครั้ง ในทางผังเมืองจะมีแนวทางการรับมือกับผลกระทบอย่างไรให้ย่านสามารถรับผลกระทบน้อยที่สุด

ดังนั้น การสอบถามครั้งนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสนับสนุนการวิเคราะห์และสรุปผลกระทบทางกายภาพ และเศรษฐกิจ สังคม ในย่านสลิ้มที่เกิดจากการประกาศ พ.ร.ก. ฉุกเฉินฯ โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และส่วนที่ 2 ประเด็นคำถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อ - นามสกุล.....หน่วยงาน.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทร.....

Email.....

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถาม

1. ประชาชนภายในย่านสีลมได้มีการร้องเรียนเข้ามาที่สำนักงานเขตบางรักเกี่ยวกับผลกระทบที่ได้รับจากการแพร่ระบาดโควิด-19 หรือไม่ อย่างไร
2. ในมุมมองของหน่วยงานเขตฯ การประกาศ พรก. ฉุกเฉินฯ ในสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมภายในย่านอย่างไร
3. ในสถานการณ์โควิด-19 ที่เกิดขึ้น ย่านสีลมมีโครงการหรือมีแนวทางการฟื้นฟูย่านอะไร
4. อนาคตหากมีสถานการณ์เกิดขึ้นอีกครั้ง ในมุมมองของหน่วยงานเขตฯ จะมีส่วนช่วยขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา หรือมีแนวทางการรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้อย่างไร โดยให้ย่านได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

พรพรรณ ภูวดลไพโรจน์

วุฒิการศึกษา

ปีการศึกษา 2562: การผังเมืองบัณฑิต

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์ทำงาน

พ.ศ. 2566: ผู้ประสานงาน หน่วยงานวิจัยและพัฒนา

เมืองอัจฉริยะ บริษัท ออโรส จำกัด

พ.ศ. 2564: เจ้าหน้าที่ผังเมือง คณะกรรมการนโยบาย

การผังเมืองแห่งชาติ กรมโยธาธิการและผังเมือง

พ.ศ. 2563: ผู้ช่วยวิจัยหน่วยวิจัยอนาคตและนโยบาย

เมืองแห่งมหาวิทยาลัยวิทยาลัยธรรมศาสตร์(Thammasat

University Research Unit in Urban Futures and

Policy)